

DE WEG NAAR EEN BEWEEGVRIENDELIJK PARK

MASTER THESIS

13 AUGUSTUS 2023

Annika Prinsen
6558291

Universiteit
Utrecht

OVER
MORGEN

Een onderzoek naar de geplande, gebruikte en beleefde ruimte rondom beweegvriendelijkheid in een park en de verhoudingen daartussen.

Casus: Waterwingebied te Amersfoort

Naam: Annika Prinsen
Studentnummer: 6558291
E-mailadres: annika.prinsen@outlook.com
Faculteit: Geowetenschappen
Opleiding: MSc Human geography
Specialisatie: Daily life and public spaces
Scriptiebegeleider: Dr. Kirsten Visser
Stagebureau: Overmorgen | Arcadis

SAMENVATTING

Het belang van bewegen op de mentale en fysieke gezondheid is vandaag de dag algemeen bekend. Toch voldoet meer dan de helft van de Nederlanders niet aan de beweegrichtlijnen. Om deze trend te doorbreken en gebruik te maken van de opkomende trend waarbij ongeorganiseerd sporten populairder wordt, is nu het momentum aangebroken om parken in te gaan zetten om beweging te faciliteren en stimuleren. Niet alleen aanwezigheid van parken is van belang, maar ook de inrichting ervan is namelijk cruciaal. In dit onderzoek is daarom met behulp van de ruimtelijke triade en het 'Beweegvriendelijke omgevingsmodel' ingezoomd op hoe een park functioneert als 'beweegvriendelijk'. Dit houdt in dat er wordt onderzocht hoe recreatieve beweging, sportieve beweging en actieve mobiliteit worden nagestreefd in het park, hoe het park voor beweging wordt gebruikt en hoe het wordt beleefd. Daarbij zijn voor elk type beweging directe en indirecte factoren onderscheiden die van invloed zijn op de beweegvriendelijkheid ervan. Dit is onderzocht aan de hand van een casus in Amersfoort, het Waterwingebied.

Allereerst is met behulp van een beleidsanalyse van het park onderzocht hoe beweegvriendelijkheid is beoogd in het park. Omdat het enige beleid verouderd is en uit 2009 stamt, is de beleidsanalyse aangevuld met interviews met beleidsmedewerkers die zich richten op beweging in het park. Hieruit blijkt dat hoofdzakelijk recreatieve vormen van bewegen worden gefaciliteerd en gestimuleerd maar dat een toename van sportieve beweging en actieve mobiliteit daar impliciet onder kan vallen. Er zijn in de beleidsplannen een aantal directe factoren zoals een padennetwerk aangestipt evenals indirecte factoren zoals het bevorderen van gevoelens van sociale veiligheid, ten behoeve van recreatieve beweging. Deze factoren kunnen van impliciete invloed zijn op sportieve beweging en actieve mobiliteit. Daarna is door middel van observaties in kaart gebracht voor welke typen beweging het park gebruikt wordt, waaruit blijkt dat recreatieve beweging het meeste voorkomt. Ook is in kaart gebracht wie het park gebruikt en waar zij bewegen. Tot slot zijn gebruikers geïnterviewd om te achterhalen hoe het park wordt beleefd rondom beweegvriendelijkheid. Dit gaf inzichten in hoe bepaalde elementen worden beleefd, wat verdieping heeft geboden op de uitkomsten van de eerste twee deelvragen. Hierdoor konden verbanden worden gelegd waardoor goede en slecht functionerende beweegvriendelijke factoren zijn gedetecteerd namelijk de grasvelden, de verharde paden en gebieden waar een aanlijn- en opruimplicht geldt. De beweegvriendelijke elementen die toepasbaar zijn op alle typen beweging zijn de routes & paden, het beheer & onderhoud, sociale veiligheid, fysieke veiligheid, connectiviteit, de infrastructuur en esthetiek. Tot slot is duidelijk geworden dat beweegvriendelijkheid voor het ene type beweging, niet per definitie beweegvriendelijk is voor een ander type beweging en dat persoonlijke voorkeuren een grote rol speelt in beleving en daarmee beweegvriendelijkheid.

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	
Het belang van bewegen	1
Inspelen op trends: openbare ruimte als beweegfaciliteit	1
Maatschappelijke relevantie	2
Wetenschappelijke relevantie	2
Probleemstelling en deelvragen	2
Onderzoeksmethodiek	3
Opbouw van het onderzoeksrapport	3
2. Theoretisch raamwerk	
Beweging	4
Het beweegvriendelijke omgevingsmodel	5
De ruimtelijke triade	9
Conceptueel model	11
3. Methode	
Onderzoeksontwerp	12
Onderzoeksmethoden	12
Casus: het Waterwingebied	16
4. Resultaten	
De beoogde ruimte	17
De gebruikte ruimte	25
De beleefde ruimte	29
5. Conclusie	
Hoe wordt beweegvriendelijkheid beoogt?	38
Hoe wordt het park gebruikt als beweegvriendelijk?	38
Hoe wordt het park beleefd als beweegvriendelijk?	39
Hoe verhouden de beoogde, gebruikte en beleefde ruimte zich tot elkaar?	40
6. Discussie	42
Bibliografie	44
Appendix	51

FIGUREN EN TABELLEN

Figuren

Figuur 1: Voldoet aan beweegrichtlijn, 2020 vs 2040	2
Figuur 2: Bewegvriendelijk omgevingsmodel (Hoyng & van Eck, 2021)	5
Figuur 3: Ruimtelijke triade	9
Figuur 4: Conceptueel model	11
Figuur 5: Ingetekende observatiezones	14
Figuur 6: Het Waterwingebied met ingetekende fiets- en wandelpaden en losloopgebieden	16
Figuur 7: De voetbal-basketbalcombinatie	17
Figuur 8: De natuurspeeltuin	17
Figuur 9: Open grasveld	18
Figuur 10: Verhard pad	19
Figuur 11: Halfverhard pad	19
Figuur 12: Onverhard pad	19
Figuur 13: Typen en uitingen van beweging	25
Figuur 14: Fysieke elementen	27
Figuur 15: Ingang noordzijde	29
Figuur 16: Ingang zuidzijde	29

Tabellen

Tabel 1: Dataverzamelingmethoden	12
Tabel 2: Geobserveerde typen en uitingen van beweging	13
Tabel 3: Observatiemomenten	13
Tabel 4: Pseudoniemen	14

1. INLEIDING

Het belang van bewegen

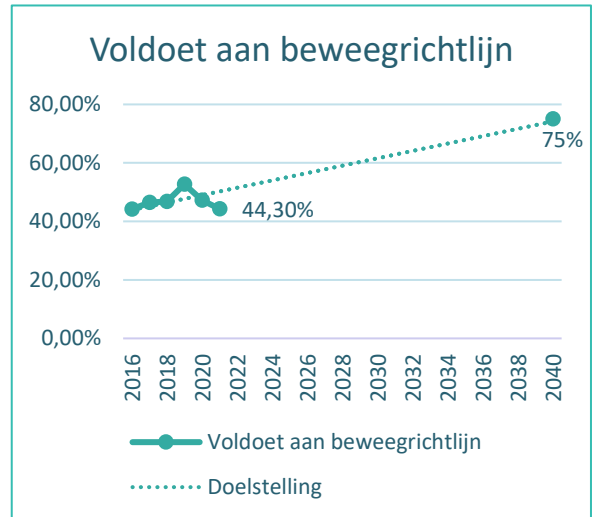
Afgelopen jaar voldeed meer dan de helft van de Nederlanders niet aan de beweegrichtlijnen volgens onderzoek van het CBS (Kloosterman, Akkermans, Reep, & Tummers, 2023). Het beweegtekort is een grote kostenpost voor de Nederlandse maatschappij: op jaarbasis kost zo'n 2,7 miljard euro (Hilderink en Verschuuren, 2018). Onvoldoende beweging betekent namelijk een grotere kans op niet-overdraagbare ziekten zoals diabetes, beroertes en darm- en borstkanker. Ook vergroot onvoldoende beweging risicofactoren die ten grondslag liggen aan deze ziektes zoals overgewicht, een hoge bloeddruk en mentale gezondheidsproblematiek (WHO, 2019). Daarnaast betekent het voor kinderen en adolescenten verslechterde hart- en stofwisselingsgezondheid, slechter slapen, minder prosociaal zijn en minder fit zijn. Voor volwassenen houdt het in dat zij een grotere kans hebben op het krijgen van en het sterven aan hart- en vaatziekten, diabetes type twee en kanker (WHO, 2020). Daarbij blijkt uit onderzoek dat bepaalde groepen oververtegenwoordigd zijn als het gaat om het beweegtekort. Hieronder vallen mensen met een lage sociaaleconomische status, niet-westerse migranten, oudere mensen met een verstandelijke beperking, een lichamelijke beperking of mensen met een chronische ziekte (Prins et al., 2020). Beweging kan worden belemmerd door een aantal factoren, blijkt uit onderzoek van Kloosterman et al. (2023). Uit het onderzoek blijkt dat mensen verschillende belemmeringen ervaren bij het bewegen, zoals een gebrek aan tijd, motivatie, gezondheidsbeperkingen en kosten. Deze bevindingen komen overeen met bepaalde individuele en leefstijldeterminanten die het beweeggedrag beïnvloeden, zoals geïdentificeerd in een studie van het RIVM (2021). Deze aspecten kunnen mogelijk verklaren waarom de "Monitor Sport en Corona" van het Mulier Instituut aantoonde dat Nederlandse sportclubs te maken hebben met een afname van het aantal leden (Pulles et al., 2021). Aan de andere kant lijken ongeorganiseerde sporten en sporten in de openbare ruimte juist in opkomst (van den Dool, 2017). Hierbij kan gedacht worden aan wandelen, hardlopen, wielrennen en fietsen. Ongeorganiseerde sport houdt in dat mensen sporten zonder tussenkomst van een sportaanbieder gaan sporten in de openbare ruimte. Zij kunnen dus gratis sporten en zelf bepalen waar, wanneer en met wie ze willen (van der Poel et al., 2020). Er wordt verwacht dat de populariteit van ongeorganiseerde sporten gaat toenemen in de toekomst, mogelijk vanwege maatschappelijke trends zoals informalisering en individualisering (Van Ingen & Dekker, 2010; Lucassen et al., 2018; RIVM, 2023).

Inspelen op trends: openbare ruimte als beweegfaciliteit

Het grootschaliger inzetten van de openbare ruimte als plek om ongeorganiseerd te bewegen, zou mogelijk de opkomende trend van ongeorganiseerd sporten kunnen faciliteren. Daarmee zou het mogelijk kunnen bijdragen aan een toename in het percentage Nederlanders dat voldoet aan de beweegrichtlijnen. De gebouwde omgeving is namelijk een herhaaldelijk bewezen element dat beweeggedrag van bewoners beïnvloedt (Zhong et al., 2022). Een omgeving die lichamelijke activiteit bevordert, is een krachtige determinant die een positieve invloed kan hebben op het beweeggedrag (RIVM, 2021; Kepper et al., 2019). Een beweegvriendelijke omgeving draagt bij aan een vermindering van overgewicht, het voorkomen van chronische ziekten en het bevorderen van mentale gezondheid (Slinger et al., 2013). De VN is er daarom van overtuigd dat steden verantwoordelijkheid dragen om beweging te stimuleren in de leefomgeving (United Nations, 2018). Een manier om beweging te stimuleren in de leefomgeving, is bijvoorbeeld door groene ruimtes toe te voegen aan de omgeving (Kruize et al., 2019). Van de groene ruimtes, blijken met name stadsparken geschikt te zijn om in te bewegen (Breuste & Artmann, 2020). Onderzoek heeft aangetoond dat de nabijheid en toegankelijkheid van stadsparken bewezen factoren zijn die een positieve invloed hebben op zowel het aantal bezoeken als de mate van lichamelijke activiteit (Lee et al., 2022; Veitch et al., 2021). Daarnaast blijkt de inrichting van belang om beweging te stimuleren. Gehl (2011) liet zien dat het ontwerp van een park de routinematige bezoekpatronen van de gebruikers kan beïnvloeden, zoals het uitlaten van de hond of het doen van bewegingsoefeningen. Het is bij de inrichting van belang dat het park voldoet aan de verwachtingen van de gebruikers (Breuste et al., 2020; Veitch et al., 2021). Om beweging in een park structureel te stimuleren, moet de ingerichte ruimte dus overeenkomen met de wensen en behoeften van gebruikers. Het doel van dit onderzoek is daarom om te kijken hoe de beleefde beweegvriendelijkheid zich verhoudt tot de bedachte beweegvriendelijkheid in een park.

Maatschappelijke relevantie

Zoals hierboven gesteld, voldoet slechts een minderheid van de Nederlanders aan de beweegrichtlijnen, namelijk 44%. Het rijk heeft als ambitie gesteld om in 2040 maar liefst 75% van de bevolking te laten voldoen aan de beweegrichtlijnen (Ministerie van VWS, 2022). Het is dus van maatschappelijk belang om te onderzoeken hoe een stadspark effectief kan worden ingericht om beweging te stimuleren. Zoals gesteld in de Landelijke Nota Gezondheidsbeleid naar lokaal beleid, gaat er worden ingezet op het verkleinen van gezondheidsachterstanden. In het kader van beweeggedrag, betekent dat dat een focus nodig is op de eerder benoemde kwetsbare groepen: lage sociaal economische status, niet-westerse migranten, ouderen mensen met een verstandelijke beperking, een lichamelijke beperking of mensen met een chronische ziekte (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2020). Aangezien de aanwezigheid van een park van invloed is op het gebruik ervan, is het interessant om een park te onderzoeken dat zich bevindt in een omgeving met vergelijkbare demografische samenstelling. In dit onderzoek wordt daarom gebruik gemaakt van een casus. Met de uitkomsten van dit onderzoek worden daarmee handvatten geboden om inrichting van parken beweegvriendelijker te maken voor wijken met kwetsbare doelgroepen. Op die manier kunnen stappen worden gezet om gezondheidsachterstanden te verkleinen en stappen te zetten richting de 75%.

Figuur 1: Voldoet aan beweegrichtlijn, 2020 vs 2040

Wetenschappelijke relevantie

Dit onderzoek focust zich op het functioneren van een beweegvriendelijk park, door te onderzoeken wat de wisselwerking is tussen beoogde beweegvriendelijkheid in het park en het gebruik en de beleving ervan. Deze wisselwerking is eerder beschreven door Henry Léfèbvre in zijn theorie over de ‘ruimtelijke triade’. De triade bestaat uit de geplande ruimte, de gebruikte ruimte en de beleefde ruimte. Het schetst een zo compleet mogelijk beeld van het functioneren van een plek en is daarom gekozen als structurerende leidraad in dit onderzoek (Léfèbvre, 1991). De ruimtelijke triade zal worden aangevuld met een model dat de mate van beweegvriendelijkheid van een plek in kaart brengt, namelijk het ‘Beweegvriendelijke omgevingsmodel’ opgesteld van Hoyng & van Eck (2021). Hierin leggen zij het belang uit van de combinatie van fysieke inrichting, activiteiten en organisatie om op die manier een omgeving beweegvriendelijk te maken. Deze modellen worden nader toegelicht in hoofdstuk 2.2. en 2.3. In dit onderzoek worden het beweegvriendelijke omgevingsmodel en de ruimtelijke triade geïntegreerd, wat een primeur is in de wetenschappelijke literatuur. Dit onderzoek is daarom relevant in wetenschappelijk opzicht en draagt bij aan de wetenschappelijke kennis.

Probleemstelling en deelvragen

Het is dus van belang om het functioneren van een beweegvriendelijk park in een wijk met kwetsbare doelgroepen te onderzoeken. Om dit te doen, wordt de verhouding tussen de beoogde ruimte, beleefde ruimte en gebruikte ruimte toegepast. Hieronder is bijpassende onderzoeksvraag met bijbehorende deelvragen.

Hoe verhouden de beoogde, gebruikte en beleefde beweegvriendelijkheid zich tot elkaar in het Waterwingebied en welke rol spelen directe en indirecte factoren daarin?

- Hoe wordt beweegvriendelijkheid beoogd in het park?
- Hoe wordt het park gebruikt rondom beweegvriendelijkheid?
- Hoe wordt beweegvriendelijkheid beleefd in het park?

Onderzoeksmethodiek

Met voorliggend onderzoek is met een overwegend kwalitatieve manier geanalyseerd wat de verhouding is tussen de verschillende ruimtes zoals gedefinieerd in de ruimtelijke triade. De casus die daarvoor wordt gebruikt is het Waterwingebied in Amersfoort en wordt nader toegelicht in hoofdstuk 3.3. Door middel van een beleidsanalyse en interviews met beleidsmakers van de gemeente wordt onderzocht hoe beweegvriendelijkheid in het park is beoogd. Door gebruikers te observeren wordt onderzocht hoe het park worden gebruikt, waarbij de resultaten op een kwantitatieve, descriptieve manier worden geanalyseerd. Tot slot worden gebruikers geïnterviewd, waarbij de resultaten kwalitatief worden geanalyseerd.

Opbouw van het onderzoeksrapport

Allereerst wordt de huidige stand van de literatuur uiteengezet waarbij wordt ingezoomd op beweegvriendelijkheid. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende vormen van bewegen in de openbare ruimte. Daarnaast wordt het beweegvriendelijke omgevingsmodel uiteengezet, evenals de ruimtelijke triade. Hierop volgt een methodehoofdstuk waar de onderzoeksstrategie en methodiek wordt beschreven, gevolgd door een resultatensectie gestructureerd door de onderverdeling van typen beweging. Tot slot volgt de conclusie met de beantwoording van de hoofdvraag en de discussie.

2. THEORETISCH RAAMWERK

In dit hoofdstuk wordt het theoretisch kader waarin het onderzoek wordt uitgevoerd toegelicht. Er wordt gestart met een verdieping van de literatuur van beweging, gevolgd door een uitleg van beweegvriendelijkheid. Daarna volgt een uitleg van het beweegvriendelijke omgevingsmodel, dat wordt toegelicht aan de hand van drie typen beweging. Tot slot wordt de ruimtelijke triade uiteengezet, dat als referentiekader dient voor de onderzoeksvragen.

2.1. Beweging

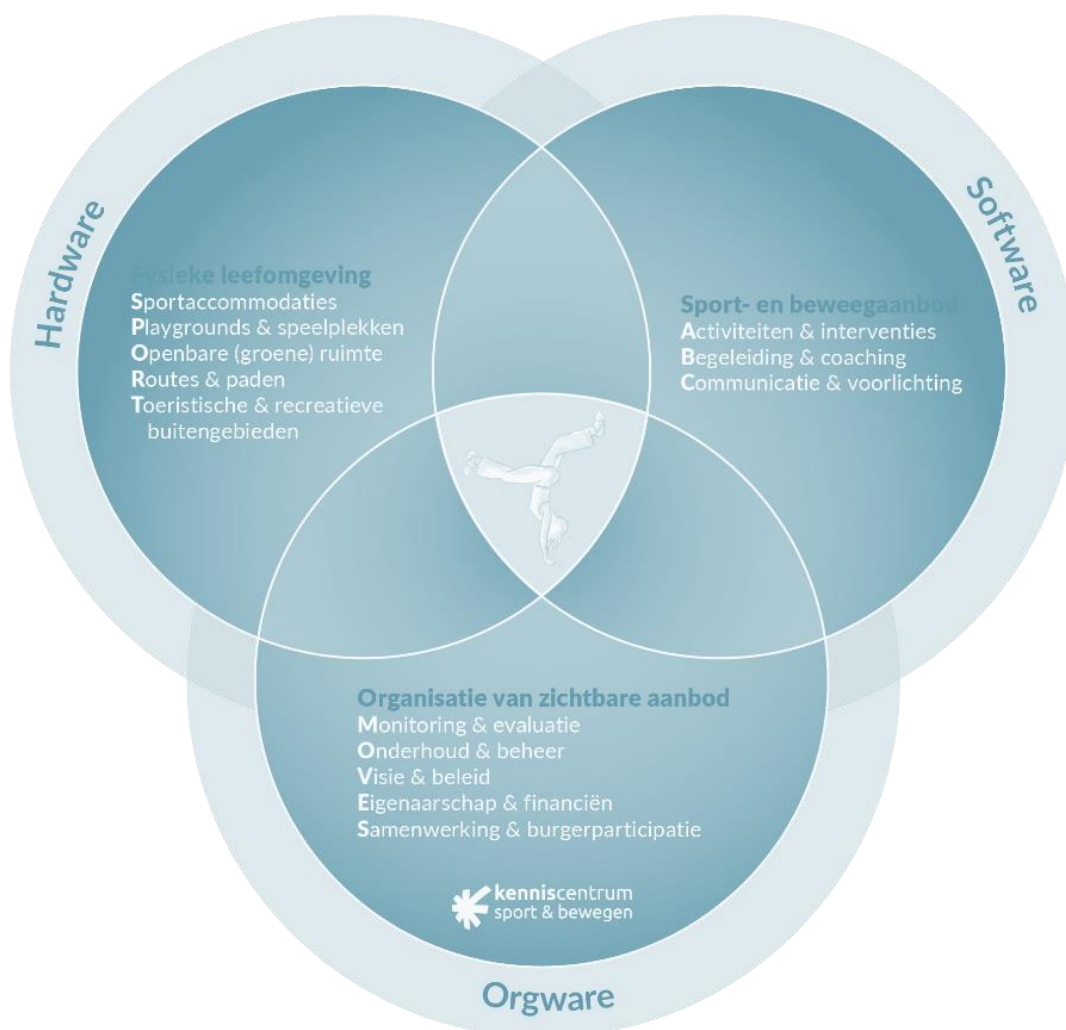
In de inleiding werd duidelijk dat 44% van de Nederlanders voldoet aan de beweegrichtlijnen. De richtlijnen schrijven per leeftijdscategorie voor wat het minimale niveau van beweging is. Kinderen en adolescenten moeten minimaal één uur per dag matig intensief bewegen en minimaal drie keer per week spier- en botversterkende activiteiten uitvoeren. Volwassenen moeten minimaal 2.5 uur per week matig intensief bewegen en twee keer per week spier- en botversterkende activiteiten uitvoeren. Dat geldt ook voor 65-plussers, waarbij laatstgenoemde doelgroep ook balansoefeningen moeten uitvoeren (Ros, 2023). Matig intensieve inspanning is fysieke activiteit waarbij het lichaam drie tot zes keer zoveel energie als verbruikt als in rust. De waarde die fysiologen hier aan heeft gekoppeld is de Metabolic equivalent of Task (MET) en staat voor de hoeveelheid energie die een inspanning kost. In rust verbruikt het lichaam 1 MET, voor matig intensieve beweging geldt dus 3-6 MET. Voorbeelden van activiteiten tussen 3-6 MET zijn fietsen (zachter dan 16 km/u), oefeningen zonder apparaten, wandelen, tuinieren, huishoudelijke klussen (stofzuigen, ramen wassen) of een rondje wandelen (Ainsworth et al., 2011; Bakker, 2022). Matig intensieve beweging blijkt de meest effectieve manier om het uithoudingsvermogen van kinderen, adolescenten, volwassenen en ouderen te verbeteren (Villa-González et al., 2022; Mateo-Orcajada et al., 2022; Bennie et al., 2020; Murtagh et al., 2015). Daarnaast worden spierversterkende activiteiten genoemd. Dit zijn activiteiten die kracht, uithoudingsvermogen, vermogen en de omvang van spieren verbeteren. Daarbij kan gedacht worden aan krachttraining, zware boodschappen tillen, het bed opmaken of verschillende soorten sport zoals hardlopen of voetballen (Behringer et al., 2010; Lesinski et al., 2016; De Labra et al., 2015; Borde et al., 2015). Spierversterkende activiteiten werken positief op de fitheid van spieren van kinderen, adolescenten, volwassenen en ouderen (Villa-González et al., 2022; Morelli et al., 2020; Bennie et al., 2020). Tot slot zijn botversterkende activiteiten waar het lichaam met eigen gewicht wordt belast. Rennen, hardlopen, springen of traplopen zijn voorbeelden hier van (Kemmler et al., 2013; WHO, 2020).

Beweging in parken

Zoals bleek uit de inleiding, zijn parken een populaire plek om te bewegen. Uit onderzoek blijkt dat verschillende persoonlijke karakteristieken van invloed zijn op de mate waarin een persoon matig-intensief beweegt in een park. Zo blijkt de leeftijdscategorie tussen 31 en 45 jaar significant de grootste gebruikersgroep en gepensioneerden de kleinste groep. Verder zijn er vaker mannen dan vrouwen in parken om te bewegen en zijn het vaker vrijgezellen. Inkomen lijkt niet van invloed te zijn op de mate waarin een persoon matig-intensief beweegt in een park (Miao et al., 2023). Kijkend naar de vormen van beweging die voorkomen in parken, zijn wandelen en fietsen veruit het meest populair, gevolgd door hardlopen, wielrennen en mountainbiken. Verschillende soorten beweging betekent verschillende soorten voorkeuren wat betreft de inrichting van het park, blijkt uit de volgende onderzoeken. Wandelaars geven aan een voorkeur te hebben voor veel verschillende routhemogelijkheden, een fijne omgeving en beperkte hoeveelheid verkeer. Voor fietsers geldt juist dat zij een voorkeur hebben voor beschreven routes en hoge kwaliteit van het wegdek. Bij hardlopers speelt verlichting en sociale veiligheid een grote rol (van Eck & Davids, 2018). Vanwege de grote diversiteit aan uitingen van beweging, hebben van Eck et al., (2021) drie overkoepelende vormen van beweging vastgesteld, waaronder de diverse uitingen geschaard kunnen worden. Als eerst is dat *actieve mobiliteit*, wat het verplaatsen van de ene plek naar de andere plek behelst zoals transport van huis naar werk door te fietsen, lopen et cetera. Daarnaast is *recreatieve beweging* alle soorten van beweging die men vanuit huis kan doen in de vrije tijd zoals het maken van een ommetje, het uitlaten van de hond, buitenspelen et cetera. Tot slot is er *sportieve beweging*, wat alle vormen van sport in de openbare ruimte betreft.

2.2. Bewegvriendelijke omgevingsmodel

Om de beweegvriendelijkheid van een omgeving in kaart te brengen, heeft het Kenniscentrum Sport en bewegen (2021) het beweegvriendelijke omgevingsmodel opgesteld. Onder een beweegvriendelijke omgeving verstaan zij *“een omgeving die mensen faciliteert, stimuleert en uitdaagt om te bewegen, spelen en te sporten”*. In de definitie wordt duidelijk dat een beweegvriendelijke omgeving breder is dan faciliteren van beweging en dat stimuleren en uitdagen ook van belang is. Dit is in lijn met een verandering in het denken over gezondheid, wat ook wel ‘positieve gezondheid’ wordt genoemd en waarbij gezondheid niet alleen gefaciliteerd maar ook gestimuleerd wordt (Huber et al., 2011). In het beweegvriendelijke omgevingsmodel van Hoyng & van Eck (2021) staan factoren uiteengezet die op een directe manier bijdragen aan beweegvriendelijkheid in de leefomgeving. Dit is opgedeeld in hardware, software en orgware. Onder hardware vallen sportaccommodaties, openbare (groene) ruimtes, speelplekken, toeristische & recreatieve buitengebieden en routes & paden. Software zijn activiteiten & interventies, begeleiding & coaching en voorlichting & communicatie. Het gaat daarbij om interventies en activiteiten op groepsbasis, zoals evenementen, spelmiddagen, toernooien, wandel- of fietstochten, maar ook over activiteiten op individuele basis zoals coaching en begeleiding. Voor de activiteiten kunnen bijvoorbeeld buurtsportcoaches, jongerenwerkers, instructeurs of andere vrijwilligers worden ingezet. Orgware omvat alle processen die bijdragen aan de organisatie van het zichtbare aanbod. Het gaat over monitoring & evaluatie van het zichtbare aanbod, het onderhoud & beheer, de visie & beleid, eigenaarschap & financiën en burgerparticipatie & samenwerking. Als hardware, software en orgware op elkaar zijn afgestemd, kan beweeggedrag worden gemaximaliseerd volgens de onderzoekers en is er sprake van een beweegvriendelijke omgeving.

Figuur 2: Bewegvriendelijk omgevingsmodel (Hoyng & van Eck, 2021)

Naast de directe factoren, zijn er zeven mechanismen werkzaam die beweegvriendelijkheid beïnvloeden, oftewel indirecte factoren. Gevoelens van sociale en fysieke veiligheid zijn de basis van deze indirecte factoren. Sociale veiligheid hebben zij gedefinieerd als de mate waarin een persoon beschermd is of voelt tegen menselijk toedoen en fysieke veiligheid is de mate waarin een persoon beschermd is of voelt tegen verkeersveiligheid. De indirecte factoren zijn hieronder opgesomd en zijn randvoorwaarden voor een omgeving om beweegvriendelijk te kunnen zijn (Hoyng & van Eck, 2021; Prins, 2020).

1. *De fysieke inrichting moet zorgen voor gevoelens van sociale veiligheid*: gevoelens van sociale veiligheid vergroten de kans dat (potentiële) gebruikers gebruik maken van een park.
2. *De fysieke inrichting moet zorgen voor gevoelens van fysieke veiligheid (verkeersveiligheid)*: gevoelens van fysieke veiligheid door de toename van gevoelens van verkeersveiligheid, maken lopen en fietsen aantrekkelijker waardoor meer (potentiële) gebruikers dit gaan doen.
3. *De aanwezigheid van infrastructuur maakt fietsen en wandelen mogelijk, ook voor mindervaliden*: door goede infrastructuur wordt bereikbaarheid van voorzieningen en de ervaring van het bewegen verbeterd.
4. *Connectiviteit leidt tot meer verplaatsingsgedrag*: goede verbindingen zorgt ervoor dat mensen het aantrekkelijker vinden om te bewegen.
5. *Een esthetische omgeving zorgt voor gevoelens van veiligheid*: een esthetisch aantrekkelijke omgeving leidt tot een toename van gevoelens van vrede en welbevinden waardoor gevoelens van veiligheid toenemen en daarmee kans op beweging.
6. *Beweegvoorzieningen gecombineerd met programmatisch aanbod, leiden tot beweeggedrag*: het vergroot mogelijkheden rondom bewegen mits er door programma's of instructies duidelijk is hoe de voorzieningen te gebruiken zijn. Dit verhoogt de motivatie en neemt een barrière weg om te bewegen.
7. *Gebruik openbare ruimte leidt tot gevoelens van sociale veiligheid*: aanwezigheid van mensen zorgt voor een toename in de mogelijkheid tot sociale interacties waardoor gevoelens van sociale veiligheid toenemen.

In dit onderzoek zal onderscheid worden gemaakt tussen factoren die een directe invloed hebben op beweegvriendelijkheid zoals de aanwezigheid van sportaccommodaties en factoren die via de mechanismen oftewel op een indirecte manier van invloed zijn op beweegvriendelijkheid. Om een alomvattend beeld te krijgen van alle vormen van beweging in een park, zal hieronder per type beweging worden toegelicht welke directe en indirecte factoren van invloed kunnen zijn op diens beweegvriendelijkheid.

Actieve mobiliteit

Een directe manier om beweegvriendelijkheid te bereiken voor actief transport via *hardware* is door de aanleg van routes en paden. Het onderzoek van Chin et al (2008) heeft op dat een goede fiets- en wandel infrastructuur bijdraagt aan het gebruik van het park als manier van actieve mobiliteit. Vaak worden deze paden door parken gebruikt als afsnijdroutes of als een veiliger alternatief om de eindbestemming te bereiken. Uit onderzoek blijkt dat als een routenetwerk fijnmazig is met routes in meerdere windrichtingen, er meer routekeuzes en shortcuts zijn waardoor het park meer gebruikt wordt voor actieve mobiliteit (van Eck et al., 2021). Daarnaast zijn er indirecte factoren van belang. Allereerst is de fysieke veiligheid voor gebruikers van belang om een park te gebruiken voor actieve mobiliteit. Fysieke veiligheid kan worden vergroot door het scheiden van mobiliteitsvormen met verschillende snelheden, zoals de scheiding tussen voetgangers en fietsers op een pad. Het is daarbij van belang dat het pad breed genoeg is om beide typen mobiliteit te faciliteren (Zhang et al., 2023). De breedte van een pad is verder belangrijk om passages te faciliteren, wat beweegvriendelijkheid positief beïnvloedt (Molster, 2020). Daarbij moeten de paden obstakelvrij zijn (Zheng et al., 2019). Om gevoelens van sociale veiligheid te beïnvloeden, is het van belang om een hoge esthetische waarde te creëren. Variatie in de mate van rust en levendigheid draagt daar aan bij, evenals een variatie in natuurlijke elementen (Molster, 2020; Ettema & Smajic, 2015). Uit het onderzoek van Ettema & Smajic (2015) blijkt daarnaast dat locaties met meer sociale interacties hogere scores laten zien als gaat om gebruikerstevredenheid. Dit sluit aan bij het zevende mechanisme, dat beschrijft dat de aanwezigheid van mensen leidt tot meer gebruik van het

park omdat het gevoelens van sociale veiligheid versterkt. Ook is goede verlichting een factor die bijdraagt aan gevoelens van sociale veiligheid (Hoyng, 2020). Tot slot is de mate waarin het park is verbonden met de omliggende wijken, dus de connectiviteit, van invloed op de mate waarin het park wordt gebruikt voor actieve mobiliteit (Chau et al., 2022).

Rondom de *software*, is er te zien in een Japanse studie dat het deelnemen aan een programma ten behoeve van actieve mobiliteit, effectief is om inwoners te stimuleren. Het programma uit het onderzoek had als doel om inwoners aan te moedigen om hun gezondheid te verbeteren op een individuele basis (Hino et al., 2019). Daarnaast zijn er ook groepsgerichte programma's die actieve mobiliteit stimuleren die een toename in actieve mobiliteit hebben bewerkstelligd. Bijvoorbeeld het basisschool programma in de Verenigde Staten, "The walking bus", waarbij kinderen in groepsverband naar school lopen (Pate & Dowda, 2019). Uit een systematische review van Laddu et al., (2021) blijkt dat interventies daadwerkelijk werken, maar dat er ook verschillen zijn tussen contexten. Ze geven daarbij als voorbeeld dat programma's rondom fietsen in een fietscultuur zoals die van Nederland waarschijnlijk meer effect hebben in een cultuur waarbij fietsen niet de norm is, zoals in Amerika. Ze geven aan dat het van belang is om te kijken naar de context en de interventie die je toepast om op die manier mensen zich gemotiveerd en veilig te laten voelen. Het mechanisme van sociale veiligheid komt in deze interventie naar voren.

Voor de *orgware* component blijkt uit onderzoek van Van Kann et al. (2015) de grote invloed dat onderhoud in een park heeft op de mate waarin er actieve mobiliteit plaatsvindt. Hiermee gaan fysieke en sociale veiligheidsgevoelens gepaard en daarmee de mate waarin mensen zich actief verplaatsen in een park. Ze onderzochten 19 basisscholen in de provincie Limburg in wijken met een lagere sociaal economische status. In de hogere klassen werd een sterke relatie gevonden tussen de mate waarin een omgeving schoon is en actieve mobiliteit. Op locaties dat afvalvrij en goed onderhouden is, werd meer actieve mobiliteit gerapporteerd. Een ander veelvoudig terugkomende directe factor van orgware is het beleid. Nederland heeft daarbij vaak een voorbeeld functie waarbij fietsen als middel voor actieve mobiliteit wordt gestimuleerd en autogebruik geremd. De combinatie van deze beleidsmaatregelen versterken elkaar waardoor actieve mobiliteit een boost krijgt (Pucher en Buehler, 2008). Kijkend naar indirecte factoren is te zien dat de mate waarin gevoelens van sociale en fysieke veiligheid heersen, van invloed is op de mate waarin een park wordt gebruikt voor actieve mobiliteit. Van Kann et al (2015) vonden een positieve relatie tussen sociale veiligheid en actieve mobiliteit in parken. In de parken waar minder vandalisme en verkeersongelukken waren, gebruikten meer kinderen het voor actieve mobiliteit.

Sportieve beweging

In het beweegvriendelijke omgevingsmodel komen een aantal *hardware* componenten terug, gericht op sportieve beweging. Sportaccommodaties in het park zijn een directe factor om sportieve beweging in een park te bevorderen. Hierbij kan gedacht worden aan sportvelden zoals voetbalvelden, basketbalvelden of sporttoestellen (Zeinab et al., 2019; Maulan, 2008). Sporttoestellen of "outdoor gyms" zijn faciliteiten waar lichamelijke oefeningen gedaan kunnen worden waar geen elektriciteit nodig is en in de openbare ruimte staan. Het is daarbij van belang om de faciliteiten te laten aansluiten bij de wensen en behoeften van de gebruikers, om de faciliteiten daadwerkelijk gebruikt te laten worden (Austin et al., 2020). Daarnaast zijn routes en paden een directe factor om sportieve beweging in parken te bevorderen, bijvoorbeeld om hard te lopen (Muslim et al., 2018; Shobri et al., 2021; Maulan, 2008). Als laatste directe factor is gebleken dat de aanwezigheid van openbare (groene) ruimtes sportieve beweging in een park bevordert (Zeinab et al., 2019). Wat betreft indirecte factoren, zijn sociale en fysieke veiligheid wederom van belang. Sociale veiligheid kan worden beïnvloed door esthetische aspecten zoals goede verlichting of begroeiing. In dichte begroeiing is door verminderd zicht, angst dat er potentiële aanvallers verstopt zitten wat sociale veiligheid negatief beïnvloedt (Sreetheran & Konijnendijk, 2014). Een factor die wordt genoemd om fysieke veiligheid te vergroten is een zebepad, waardoor hardlopers voorrang krijgen ten opzichte van automobilisten (Giles-Corti et al., 2005). Evenals bij actieve mobiliteit is de mate van connectiviteit een manier om hardlooproutes te faciliteren. Een manier om dat te doen is via 'groene infrastructuur', wat inhoudt dat verschillende groene ruimtes met elkaar worden

verbonden via groene paden (Adegun et al., 2021). Tot slot is de laatste indirecte factor rondom sportieve beweging een beweegvoorziening in combinatie met programmatisch aanbod. Uit het onderzoek van Marini et al. (2022) blijkt dat dit een succesvolle manier is om sporttoestellen gebruikt te laten worden.

Laatstgenoemde hardware element, sluit aan bij het *software* aspect. Om sportieve beweging in een park te bevorderen, zijn er een aantal directe factoren van invloed. Het invoeren van een interventie in een park, is een werkzame manier om sportieve beweging te bevorderen (Wallace et al., 2022). Uit onderzoek van Tester en Baker (2009) bleek dat een interventie gericht op families, significant hogere beweeguitkomsten laat zien dan in een park zonder interventie. Bij een programma dat individuele coaching gaf, waarna de participant vervolgens zonder supervisie de interventie diende te vervolgen was ook een toename in sportieve beweging te zien (Modesto et al., 2021). Daarnaast is communicatie en voorlichting over het sportaanbod een directe factor van software. Denk daarbij aan buurtbijeenkomsten of websites die mensen informeren over beweegmogelijkheden (van Eck et al., 2021).

Van *orgware* zijn alle directe factoren van belang bij sportieve beweging in een park. Allereerst is monitoring en evaluatie van behoeften en wensen van gebruikers belangrijk omdat faciliteiten die aansluiten bij de wensen en behoeften van gebruikers, essentieel zijn om daadwerkelijk gebruikt te worden. Door dit te monitoren kan leegstand van faciliteiten voorkomen en wordt er in behoeften voorzien (Anuar & Muhamadan, 2018). Verder wordt door samenwerking met gebruikers, het eigenaarschap van gebruikers vergroot. Dit gaat gepaard met een toegenomen kans op sporten in het park én zullen gebruikers zich mede verantwoordelijk voelen voor het onderhoud en beheer van de sportplek (Austin et al., 2020; Reitsma & Prins, 2020). Onderhoud en beheer is namelijk ook een directe factor dat sportieve beweging beïnvloedt. In een onderzoek naar adolescenten werd duidelijk dat onderhoud van het park een van de meest invloedrijke karakteristieken is dat een sportief bezoek aan parken beïnvloedt. Met name risicosubgroepen worden daardoor beïnvloedt zoals adolescenten die lagere algemene bewegingsniveaus laten zien, meiden en oudere adolescenten (Mertens et al., 2019). Onderhoud en beheer heeft bovendien ook invloed op een indirecte factor, namelijk van sociale en fysieke veiligheidsgevoelens. In de review van Salvo et al. (2018) komt naar voren dat onder volwassenen fysieke en sociale veiligheid de grootste bepalende factor is als het gaat om sporten in een park. Onder vrouwen speelt dit nog meer dan onder mannen. Volgens onderzoek van Thompson et al (2014) zijn netheid en onderhoud van invloed is op de sociale en fysieke veiligheidsgevoelens.

Recreatieve beweging

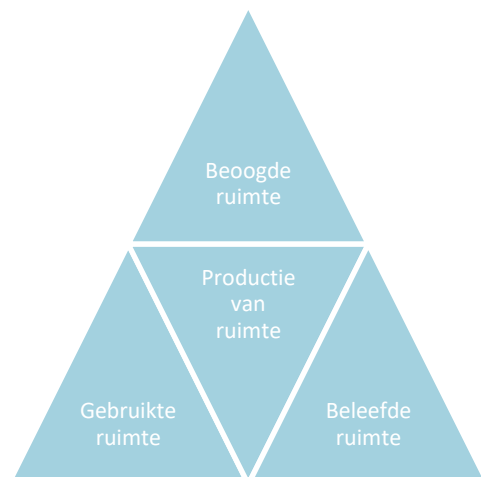
Recreatieve beweging kan door *hardware* worden beïnvloedt door directe en indirecte factoren. De directe factoren zijn daarbij playgrounds & speelplekken, routes & paden, openbare (groene) ruimtes en toeristische & recreatieve buitengebieden. Playgrounds en speelplekken zijn een bewezen manier voor kinderen om recreatief te bewegen (Bao et al., 2023). Routes en paden zijn ook van invloed omdat ze wandelroutes mogelijk maken. Dit kan worden aangelegd door bijvoorbeeld het invoeren van groene infrastructuur. Dit kun je daarbij koppelen aan recreatieve buitengebieden (van Eck et al., 2021; Panter et al., 2019; Kuitert & van Maas, 2016). Uit onderzoek blijkt ook dat open groene ruimtes in parken een positieve invloed op de mate waarin er recreatief bewogen wordt in een park (Petrunof et al., 2022). Bij indirecte factoren komt sociale veiligheid naar boven. Het toevoegen van verlichting en bankjes leidt bij vrouwen tot een toename van recreatieve beweging omdat het gevoelens van sociale veiligheid vergroot (Gupta, 2020). Ook bij kinderen zijn gevoelens van sociale veiligheid een randvoorwaarde om recreatief te bewegen (Bao et al., 2023). Daarnaast speelt esthetiek een rol, wat sociale veiligheid beïnvloedt. Een esthetisch kwalitatief hoogstaand park, leidt tot meer recreatieve beweging dan een park met lagere esthetische kwalitatieve waarde. Onder hoge kwaliteit wordt verstaan dat er in parken tuinen aanwezig zijn, wandelpaden, dieren, voorzieningen zoals bankjes, waterelementen maar ook aangelegenheden voor honden zoals een losloopgebied (van Eck et al., 2021). Močnik et al. (2022) hebben voor ouderen in kaart gebracht welke fysieke elementen, recreatieve beweging stimuleren en welke elementen remmen. Deze houden verband met de infrastructuur. Hindernisvrije paden, paden waar je niet op kunt uitglijden, even paden en geen laaghangende takken zijn aspecten die daarbij stimulerend werken.

Rondom *software* van recreatieve beweging zijn er ook interventies gericht op een toename van recreatieve beweging. Of de interventies en programma's werken, lijkt echter te verschillen. Er zijn een aantal onderzoeken waaruit blijkt dat groepsinterventies werken en een aantal waaruit blijkt dat ze niet werken (Marini et al., 2022; Schneider et al., 2020). Ook zijn er een aantal onderzoeken waaruit blijkt dat individueel gerichte interventies wel werken en een aantal studies waaruit blijkt dat ze niet werken (King et al., 2017; Marini et al., 2020). De uitkomsten zijn dus verschillend. Een ander aspect van software is communicatie. Uit onderzoek van Stodolska & Shinew (2010) blijkt een gebrek aan communicatie in verschillende talen over de aangeboden programma's een belemmerende factor te zijn voor deelname aan de programma's. In het onderzoek wordt aangegeven dat de mogelijkheid van potentiële deelname hierdoor wordt gehinderd.

Bij *orgware* zijn wederom alle elementen van belang. Met name onderhoud, beheer, burgerparticipatie en eigenaarschap spelen een grote rol (Stodolska & Shinew, 2010; Austin et al., 2020). Onderzoek van Gargiulo (2020) liet de verschillen tussen mannen en vrouwen zien, waaruit bleek dat voor vrouwen fysieke en sociale veiligheid een groter rol speelt in hun recreatief beweeggedrag in parken dan bij mannen. Om een correct beleid te schrijven waarbij recreatieve beweging wordt gestimuleerd in een park, is daarom benadrukt dat er rekening dient te worden gehouden met de verschillende gebruikers. Het is dus van belang om te monitoren en evalueren waar de behoeften liggen van gebruikers. Om dat te bereiken is er een aanpak nodig waarbij de gemeenschap en wijk moeten worden betrokken om op die manier parken van hoge kwaliteit te bewerkstelligen dat allerlei doelgroepen faciliteert (Laddu et al., 2021). Er is samenwerking en burgerparticipatie nodig om beleid te schrijven waarin recreatieve beweging is verankerd. Tot slot is het net als bij sportieve beweging belangrijk om eigenaarschap bij gebruikers te creëren om zo beweging en onderhoud te laten toenemen (Austin et al., 2020). Er is daarbij van belang om te focussen op de indirecte factoren van sociale en fysieke veiligheid. Uit het onderzoek van Stodolska & Shinew (2010) bleek dat verkeersproblemen een obstakel kunnen zijn omdat het de veiligheidsbeleving beïnvloedt, wat nadelige gevolgen heeft voor de mate waarin mensen recreatieve beweging in een park.

2.3. De ruimtelijke triade

Uit voorgaande paragraaf wordt duidelijk dat beweeggedrag tot stand komt door middel van een samenspel van zowel fysieke als sociale factoren. De creatie van een ruimte, in dit geval een park, is ook onderhevig aan een samenspel tussen fysieke en sociale factoren. Het succes van een stadruimte als activiteiten voorziening is bijvoorbeeld afhankelijk van sociale factoren zoals de beeldvorming, promotie of identiteit van de ruimte, maar ook fysieke factoren zoals de inrichting. Door sociale en fysieke factoren op een juiste manier af te stemmen, is er verminderde kans op conflicten (Kaczynski et al, 2008; Floyd et al, 2008; Sallis & Glanz, 2009). Henry Léfèbvre heeft dit samenspel van sociale processen en fysieke elementen in de openbare ruimte bestudeerd en beschreven met de ruimtelijke triade. Volgens hem is een ruimte geen lege, neutrale container maar een sociaal construct dat wordt geproduceerd door een proces van

Figuur 3: Ruimtelijke triade

onderhandelingen, machtsverhoudingen en wensen die blijven voortduren. Dit betekent dat ruimte een sociaal product is met een dynamische aard en dat ruimte moet worden gezien als een entiteit die continu gereproduceerd wordt door de dagelijkse routines van haar gebruikers. Hij verklaard deze wisselwerking aan de hand van drie typen "spaces" oftewel ruimtes, die niet los van elkaar kunnen worden gezien. De drie ruimtes zijn met elkaar verweven en interacteren met elkaar, soms op een conflicterende manier. De ruimtes zijn de beoogde ruimte, de beleefde ruimte en de gebruikte ruimte. In dat geval wordt van een counterspace gesproken (Léfèbvre, 1991; Harvey, 1989).

De beoogde ruimte – conceived space

De beoogde ruimte is de ruimte van beleidsmakers en stadsplanners en hoe zij de ruimte wensen of zich voorstellen. Het verwijst naar hun culturele en sociale verbeelding van hoe de ruimte zou kunnen zijn. Ze bedenken en ontwerpen de ruimte voor een bepaald gewenst ruimtegebruik. Ideeën over welke functies, waarden en betekenissen er aan de ruimte zouden moeten worden toegekend en hoe het zou moeten worden ingericht zijn hier onderdeel van. Het kan dus worden uitgedrukt in politieke visies op de stad, stadsontwerpen of andere weergaven vanuit de beleidsmakers. Het is de dominantste ruimte van de drie-eenheid omdat het voor een groot deel het ruimtegebruik bepaalt. Dit komt omdat de plannen de waargenomen ruimte grotendeels bepaalt. De beleidsmakers hebben een beeld van hoe de ruimte eruit moet zien en implementeren dit beeld. Ondanks dat deze ruimte grotendeels bepalend is, is het niet allesbepalend. Het kan namelijk worden ondermijnd door spanning met de andere twee componenten van de triade bijvoorbeeld als een ruimte niet wordt gebruikt waar het voor is beoogd (Léfèbvre, 1991; Leary, 2009). Voorafgaand aan de in gebruik name van een park, bepaalt de eigenaar van de ruimte welke gebruiks- en toegangsregels er gelden, hoe het wordt onderhouden en hoe het is ingericht via bijvoorbeeld een omgevingsplan. Zodra de ruimte in gebruik is, kunnen handhaving, presentatie van een gebied en het beheer als instrumenten dienen om de ruimte te laten functioneren zoals voorgenomen (Young et al., 2006; Harvey, 1989). Léfèbvre stelt dat het van belang is om actieve burgerparticipatie te verzorgen bij de productie van deze ruimte om op die manier de gewenste ruimte daadwerkelijk te kunnen realiseren (Léfèbvre, 1991).

De gebruikte ruimte – lived space

De tweede ruimte gaat over het dagelijks gebruik van de ruimte, dus hoe de ruimte gebruikt wordt door individuen of groepen. Deze ruimte bestaat uit drie aspecten: de dagelijkse routines, de fysieke stad en de sociaaleconomische processen waar de fysieke stad door wordt geproduceerd. De dagelijkse routines betreffen de routines van de gebruikers in de ruimte. Daarbij kan gedacht worden aan routes die een persoon neemt, hoe mensen openbare ruimtes gebruiken of op welke manier zij straten gebruiken. De fysieke stad zijn de gebouwen, de infrastructuur maar ook netwerken die plaatsen van werk linken met privéleven en vrije tijd. Het zijn de concrete elementen en structuren die in de gebouwde omgeving zijn. Het maakt de routines mogelijk. De gebruikte ruimte gaat dus over de gebouwde omgeving en hoe dit wordt gebruikt (Leary, 2009). Léfèbvre stelt dat de gebruikte ruimte actief wordt gevormd en geproduceerd door gebruikers. Door hun handelingen krijgt de ruimte betekenis voor de gebruikers en kunnen zij er culturele, sociale en politieke betekenissen aan geven. Het is daarmee een dynamische entiteit en geen passieve entiteit (Léfèbvre, 1991).

De beleefde ruimte – perceived space

De laatste ruimte gaat over beleving van de ruimte, dus hoe de ruimte wordt waargenomen en beleefd door de gebruikers. Het omvat hoe mensen de ruimte gebruiken, bewonen, verkennen maar ook beleven in hun dagelijkse leven. De symbolen en denkbeelden die er dominant zijn, spelen daarin een grote rol. Het kan daarmee de beoogde ruimte overschrijven (Lefebvre, 1991). In dat geval wordt er gesproken van een 'counter space': een ruimte die niet wordt gebruikt op de manier dat het beoogd is (Leary, 2009). Een voorbeeld daarvan is een aangelegd voetbalveldje dat wordt gebruikt door adolescenten om te hangen. Dit is dus de ruimte waar de gebruiker de ruimte domineert: deze ruimte beschrijft dat emotie en verbeelding van gebruikers centraal staat. In deze ruimte komen de subjectieve waarnemingen van gebruikers, gevoelens, percepties en waarnemingen van gebruikers naar voren. Afgelopen decennium is er duidelijk geworden dat de beleving van een ruimte een steeds grotere rol speelt bij de inrichting ervan. De beleefde ruimte wordt dus meegenomen in de beoogde ruimte. Om in te spelen op de beleving, worden openbare ruimtes steeds vaker geprofileerd met een thema, om op die manier meer bezoekers aan te trekken (Spierings, 2006; van Melik et al., 2007). Hierin is de wisselwerking tussen de beleving en de beoogde ruimte terug te zien. Omdat de gebruikersbeleving van een gebied afhangt van de context, de rol die de eigen zintuigen spelen in de beleving en de persoonlijke herinneringen van de gebruiker, is deze ruimte erg persoonlijk (Degen et al., 2008).

2.4. Conceptueel model

Ter beantwoording van de onderzoeksvraag is de ruimtelijke triade gecombineerd met de drie typen beweging en de factoren. Per ruimte zal gekeken worden naar de verschillende typen beweging en hoe directe en indirecte factoren daarbij terugkomen. Door deze aspecten te combineren in één conceptueel model, wordt er getracht een zo uitgebreid mogelijk beeld te schetsen van het functioneren van het park in het kader van beweegvriendelijkheid. Het conceptueel model is weergegeven in figuur 4.

Figuur 4: Conceptueel model

3. METHODE

In dit hoofdstuk wordt de brug geslagen tussen de theorie en empirie in het onderzoek. Het theoretisch raamwerk wordt vertaald naar het onderzoeksontwerp en de bijpassende methoden. Ook wordt de casus nader toegelicht.

3.1. Onderzoeksontwerp

Het onderzoek is overwegend kwalitatief, wat inhoudt dat de nadruk ligt op de interpretatie van de verschijnselen (Bryman, 2016). Het kwalitatieve gedeelte is aangevuld met kwantitatieve analyse van de observaties. De onderzoeksvragen zijn toegepast op een casus om op die manier de theorie te toetsen in de praktijk (Stake, 2013). Om een casus diepgaand te analyseren, wordt een combinatie van dataverzamelmethode aangeraden. Er is daarom gekeken naar de inrichtingsplannen van de casus via een beleidsanalyse en interviews met beleidsmakers, het gebruik van het park met behulp van observaties en de beleving van het park door gebruikers te interviewen. Concluderend is bekeken hoe het beleid, het gebruik en de beleving zich tot elkaar verhouden.

3.2. Onderzoeksmethoden

Omdat de ruimtelijke triade als leidraad is gebruikt is de beantwoording van de centrale probleemstelling driedelig. Elke ruimte van de triade heeft zijn eigen deelvraag met bijpassende methode, die zijn samengevat in onderstaande tabel. Daarna volgt een uitgebreidere beschrijving per dataverzamelmethode om zo transparantie en daarmee de betrouwbaarheid van het onderzoek te vergroten.

	Dataverzameling	Cases	Selectie van cases
De beoogde ruimte (deelvraag 1)	Beleidsanalyse en expertinterviews	Beleid en beleidsmedewerkers van Gemeente Amersfoort	Sneeuwbalmethode
De gebruikte ruimte (deelvraag 2)	Observaties	Gebruikers	Aanwezigheid in het park
De beleefde ruimte (deelvraag 3)	Interviews	Gebruikers	Aanwezigheid in het park

Tabel 1: Dataverzamelmethode

De beoogde ruimte: beleidsanalyse

Om de eerste deelvraag te beantwoorden is een beleidsanalyse gedaan van het parkbeleid en is gezocht naar het meest actuele beleidsstuk. Daaruit kwam naar voren dat het meest actuele beleidsstuk het 'Groenbeheerplan' is uit 2009. Ondanks het risico op veroudering is er voor gekozen om het stuk te gebruiken aangezien het meest actuele stuk is. Bij deze analyse ervan is ingezoomd op de rol die beweegvriendelijkheid heeft in het stuk. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen factoren die een directe invloed hebben op beweegvriendelijkheid en factoren die een indirecte invloed hebben op beweegvriendelijkheid. Vanwege de veroudering van het beleidsstuk is de beleidsanalyse aangevuld met interviews met beleidsmedewerkers vanuit de gemeente. Op die manier wordt getracht de beoogde ruimte zo grondig mogelijk te onderzoeken en is de validiteit vergroot aangezien een combinatie van onderzoeksmethoden is gebruikt.

De beoogde ruimte: expertinterviews

Als experts zijn dus beleidsmedewerkers vanuit de Gemeente Amersfoort geïnterviewd, die betrokken zijn bij het park. Allereerst is er een oriënterend interview geweest met twee beleidsmedewerkers van de gemeente die zich bezighouden met het beheer van het park. Op basis van dit oriënterende interview bleek dat de gemeente eindverantwoordelijk is voor het beheer evenals de fysieke ontwikkeling van het park oftewel de orgware en hardware. Uit dit interview bleek ook dat de buurtsportcoach van de wijk de meeste kennis heeft rondom software in het park. De interviews met de beleidsmedewerkers vanuit de gemeente zijn daarom aangevuld met een interview met de buurtsportcoach om zo de informatie over hardware en orgware aan te

vullen met informatie over software. Om te achterhalen welke experts betrokken zijn bij het Waterwingebied vanuit een bewegingsperspectief, is er veelvuldig mailcontact geweest met de gemeente. Uiteindelijk zijn er drie experts geselecteerd die allen expertise hebben op twee typen beweging in het Waterwingebied. Er is dus een expert geselecteerd waarbij de focus van het interview lag op recreatieve en sportieve beweging, een interview waarbij de focus op sportieve beweging en actieve mobiliteit en een interview met een met de focus op actieve mobiliteit en recreatieve beweging. Op die manier werd er tijdens de interviews een zo compleet mogelijk beeld geschetst van beweegvriendelijkheid in het park vanuit de verschillende invalshoeken. Hierdoor is ook de validiteit bevorderd omdat uitspraken konden worden bevestigd tijdens andere interviews. Omdat het oriënterende interview achteraf informatief bleek op het gebied van orgware, zijn bepaalde besproken onderwerpen als aanvulling gebruikt op de drie expertinterviews. Uiteindelijk zijn er 6 personen geïnterviewd tussen 5 april en 4 mei. Daarbij zijn semigestructureerd interviews gedaan om alle gewenste onderwerpen aan bod te laten komen en ruimte te creëren voor onderwerpen die de geïnterviewde wilden bespreken. De onderwerplijsten zijn voornamelijk gebaseerd op directe factoren en terug te vinden in appendix 2. Met toestemming van de deelnemers zijn audio opnamen gemaakt, vervolgens getranscribeerd en tot slot geanalyseerd met behulp van Nvivo. Er is allereerst open gecodeerd, wat inhoudt dat stukken tekst zijn geselecteerd die potentieel van belang kunnen zijn voor het onderwerp en daar is een open code aan gekoppeld. Vervolgens is er axiaal gecodeerd, wat betekent dat de verschillende open coderingen met elkaar zijn vergeleken en terugkerende open codes zijn eventueel hernoemd om inzicht te krijgen in verbanden. Bij de analyse kwam het belang van indirecte factoren naar boven, waardoor er in de analyse onderscheid is gemaakt tussen directe en indirecte factoren van beweegvriendelijkheid. Dat heeft uiteindelijk geleid tot de codeboom zoals te lezen in appendix 5. De resultaten zijn vervolgens gestructureerd per type beweging en vervolgens aan de hand van directe en indirecte factoren.

De gebruikte ruimte: observaties

Voor beantwoording van de tweede deelvraag is gekozen voor observaties om te kijken hoe de elementen gericht op beweging werden gebruikt. Met de observaties wordt het gedrag vastgelegd waardoor sociaalwenselijke antwoorden en geheugenfouten worden voorkomen, wat een voordeel is ten opzichte van enquêtes (Bryman, 2008). Methodiek rondom de observaties is zo zorgvuldig mogelijk gedaan om validiteit te vergroten en bestond uit drie delen, namelijk het opstellen van het observatieprotocol, bepaling van observatiezones en tenslotte de formele observaties. Bij de observaties worden de directe factoren onderzocht en zijn de indirecte factoren zijn niet geïncorporeerd omdat er op basis van observaties niet met volledige zekerheid kan worden bepaald of een indirecte factor invloed heeft op het beweeggedrag.

Type beweging	Uiting van beweging
Actieve mobiliteit	Fietsen en wandelen (als blijkt bij navraag)
Recreatieve beweging	Uitlaten van de hond, wandelen, lopend vogelsspotten of fotograferen en spelen
Sportieve beweging	Voetballen, basketballen, hardlopen, skeeleren, skateboarden, nordic walking en bootcampen
Inactiviteit	Zitten op bankje, toezichhouden op spelende kinderen, telefoneren en kletsen

Tabel 2: Geobserveerde typen en uitingen van beweging

om met volledige zekerheid kan worden bepaald of een indirecte factor invloed heeft op het beweeggedrag.

Om het observatieprotocol op te stellen, is allereerst een informeel observatiemoment geweest. Doel hier van was het verkrijgen van een eerste indruk van het park en welke typen beweging en uitingen worden uitgevoerd. In tabel 2 is weergegeven welke uitingen er op basis hiervan zijn geïncorporeerd in de protocol (zie appendix 3). Bij de observatieprotocol is ook een categorie 'overig' toegevoegd, voor het geval een andere uiting van beweging is waargenomen. Tijdens de oriënterende observatieronde is ook gekeken naar verschillende fysieke elementen die beweging faciliteren. De gevonden elementen zijn aangevuld met de uitkomsten van de expertinterviews en geïncorporeerd in de observatieprotocol. Dit blijken verharde, halfverharde en onverharde paden te zijn, evenals bankjes, de speeltuin, voetbal-basketbalcombinatie en het groene open grasveld. Ook is er aan het protocol een categorie 'overig' toegevoegd, voor het geval er gebruik werd gemaakt van een ander element dan hierboven genoemd.

Hierna zijn de locaties van de observatiezones bepaald. Omdat het vanwege tijdsbeperkingen niet mogelijk was om het gehele park te observeren, is er gekozen voor observatiezones. Zones zijn gekozen op basis van twee selectiecriteria. De eerste is dat in de zones een type beweging op een directe manier wordt gefaciliteerd. Dit is bepaald aan de hand van een tweede informele observatieronde in combinatie met expertinterviews. Het tweede selectie criterium is om zo onopvallend mogelijk te observeren, om zo te voorkomen dat gebruikers hun gedrag aanpassen. Er zijn daarom zones gekozen waar bankjes aanwezig zijn waar de observant kon plaatsnemen. Op basis van de twee criteria zijn drie zones geselecteerd: in de oranje zone wordt recreatieve beweging faciliteert, in de gele zone sportieve beweging en in de blauwe zone actieve mobiliteit. De zones zijn gevisualiseerd op de kaart in figuur 5. Goed om daarbij op te merken dat de turquoise lijnen wandelpaden vertegenwoordigen en het gele pad en de onderbrekingen fietspaden zijn.

Figuur 5: Ingetekende observatiezones

Tot slot zijn de formele observaties gedaan aan de hand van het observatieprotocol. Per zone is geobserveerd welke typen beweging er zijn gedaan, de uitingen ervan, wie het deed en op welk fysiek element dit werd gedaan. Daarbij moet worden opgemerkt dat fietsen in alle gevallen tot actief transport is gerekend omdat er een fietsverbod geldt in het park. Er is ook onderscheid gemaakt in wandelen. Als wandelaars geen sportkleding droegen, is wandelen gerekend tot recreatieve beweging. Als wandelaars aan snelwandelen deden of sportkleding droegen zoals een sportshirt en sportlegging of broek, is wandelen gerekend tot sportieve beweging. Als er twijfel of wandelen een uiting was van actieve mobiliteit is er navraag gedaan. Naast de uiting en het type beweging, zijn persoonskenmerken geobserveerd. Hierbij is gelet op geslacht, waar onderscheid is gemaakt tussen man; vrouw; en overig, leeftijdsklasse waar onderscheid is gemaakt tussen kind (0-12 jaar), jongere (13-18 jaar), volwassene (19-55 jaar) en oudere (55 jaar en ouder). Ook is gelet op gezelschap, waarbij het aantal medegebruikers is genoteerd. Elk individu heeft een eigen waarneming, waarbij een notitie werd gemaakt in het geval zij in gezelschap zijn. Tot slot zijn de weeromstandigheden geobserveerd, dus de mate van zon; bewolking; of neerslag en is de gevoelstemperatuur genoteerd. Gevoelstemperatuur is afgeleid van de lokale weersinformatie van Weer-app van Apple. Tot slot is genoteerd op wat voor een dag de observatie is gedaan, waarbij onderscheid is gemaakt tussen een werkdag (maandag-vrijdag), weekend (zaterdag-zondag) en het tijdstip van de observatie, dus in de ochtend (6:00-11:59), in de middag (12:00-17:59) of in de avond (18:00-22:00) is gedaan. Omdat het park niet toegankelijk is na zonsondergang, zijn er geen observaties gedaan tussen 6:00 en 22:00.

Er is gekozen voor 18 observatiemomenten, die evenredig verdeeld zijn over de drie zones. Per locatie is er op elk dagdeel één keer doordeweeks en één keer in het weekend geobserveerd om zo een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van het gebruik verdeeld over de dagen en tijdstippen. Naar verwachting is dan theoretische saturatie bereikt. Er is gekozen voor observatiemomenten van een half uur, zoals te zien in tabel 3. De

Observatiezone		Doordeweeks	Weekend
Oranje	Ochtend	Vrijdag 12 mei	Zondag 14 mei
	Middag	Maandag 15 mei	Zaterdag 27 mei
	Avond	Donderdag 25 mei	Zondag 21 mei
Geel	Ochtend	Vrijdag 12 mei	Zondag 14 mei
	Middag	Maandag 15 mei	Zaterdag 27 mei
	Avond	Donderdag 25 mei	Zondag 21 mei
Blauw	Ochtend	Vrijdag 12 mei	Zondag 14 mei
	Middag	Maandag 15 mei	Zaterdag 27 mei
	Avond	Donderdag 25 mei	Zondag 21 mei

Tabel 3: Observatiemomenten

observaties zijn gedaan terwijl het zonnig of bewolkt was, waarbij de gevoelstemperatuur varieerde tussen 13 graden en 19 graden Celsius. De resultaten zijn hoofdzakelijk kwantitatief, op een descriptieve manier geanalyseerd om zo het gebruik in kaart te kunnen brengen. De genoteerde opvallendheden zijn kwalitatief geanalyseerd, met behulp van open coderen gevolgd door axiaal coderen.

De beleefde ruimte: interviews

Om de derde deelvraag te beantwoorden is gekozen voor het interviewen van gebruikers met als doel om inzicht te verkrijgen in hun beleving van beweegvriendelijkheid in het park. Gebruikers zijn gedefinieerd als mensen die het park minimaal maandelijks gebruiken als een plek om in te bewegen. De participanten zijn gerekruteerd op basis van het uitvoeren van een beweegactiviteit in het park en vervolgens bevraagd of zij maandelijks gebruik maken van het park en welk type beweging zij uitvoeren. Er zijn 12 gebruikers geïnterviewd tussen 12 mei en 6 juni. De gebruikers deden aan actieve mobiliteit, sportieve beweging en/of recreatieve beweging. Om vermindering van het interview door gebruikers te voorkomen, waren de interviews daarom kort van aard en semigestructureerd. Aan de participanten is gevraagd naar hun beleving van de beweegvriendelijkheid van het park waarbij is gevraagd naar de directe factoren. Daarbij is gefocust op elementen die bij eerdere deelvragen naar voren zijn gekomen zoals het aantal entrees, verharde entrees, de mate van aantrekkelijkheid ervan, verschillende pad structuren, het routenetwerk, de beplanting, bankjes maar ook de activiteiten, communicatie rondom activiteiten, de staat van het onderhoud, het maaibeleid, mogelijke manieren om het park te evalueren en de zonering. De onderwerpslijst is te vinden in appendix 4 en is gericht op een interview van vijf minuten met eventuele uitlooptijd in het geval participanten overige zaken aan bod willen laten komen. Met toestemming van de participanten zijn de gesprekken opgenomen met audioapparatuur. Ook is hen verzekerd dat hun antwoorden anoniem zouden worden verwerkt en dat zij op elk gewenst moment kunnen stoppen met het interview. Na afloop zijn de interviews zo snel als mogelijk getranscribeerd om interpretatiefouten te voorkomen. De respondenten hebben een pseudoniem gekregen om anonimiteit te borgen. In onderstaande tabel zijn de pseudoniemen uiteengezet, met bijbehorend geslacht, leeftijdscategorie en het type beweging dat zij het vaakst uitvoeren in het park. Deze laatste categorie is voorafgaand aan de audio opname gevraagd na de check of de persoon het park maandelijks gebruikt. De transcripten zijn gecodeerd met behulp van Nvivo. Net als bij de expertinterviews, kwam bij de resultatenanalyse naar voren dat indirecte factoren een rol spelen, waardoor er bij de analyse onderscheid is gemaakt tussen directe factoren en indirecte factoren die van invloed kunnen zijn op beweegvriendelijkheid. Er is wederom gestart met open coderen dat werd gevolgd door axiale codering. De codeboom is terug te vinden in appendix 6.

Interview	Pseudoniem	Leeftijdscategorie	Geslacht	Gebruikt het park voor:
1	James	Volwassene	Man	Recreatief en sportieve beweging
2	Truus	Oudere	Vrouw	Recreatieve beweging
3	Marie en Greet (vriendinnen)	Ouderen	Vrouwen	Recreatieve beweging
4	Brigit en Dirk (collega's)	Volwassene en jongere	Vrouw en man	Recreatieve beweging en actieve mobiliteit
5	Aagje en Karin (vriendinnen)	Volwassene	Vrouwen	Recreatieve beweging
6	Hugo	Volwassene	Man	Recreatieve beweging
7	Bert	Volwassene	Man	Sportieve en recreatieve beweging
8	Linda	Volwassene	Vrouw	Alle typen beweging
9	Fatima	Volwassene	Vrouw	Recreatieve beweging

Tabel 4: Pseudoniemen

3.3. Casus: Het Waterwingebied

Beweegvriendelijkheid is getoetst aan de hand van de casus het Waterwingebied in Amersfoort. Het is een groene strook van zo'n 24 hectare, gelegen in het oosten van Amersfoort tussen de wijken Liendert en Rustenburg. Het park is tussen 1913 en 2003 gebruikt om water te winnen en dankt haar naam hieraan. Het gebied ligt in de Gelderse Vallei en kenmerkte zich vroeger door weidegebied waar langgerekte weilanden werden gescheiden door sloten, greppels en elzensingels. In de jaren '90 is het drassige weidelandschap veranderd in een stads-natuurpark, waarbij het ontwerp verwijst naar de geschiedenis. Knotbomen, bossen, velden met zowel nat als en droog hooiland, struiken, bomenrijen, een moerasbosje en poeltjes met natuur-oevers zijn allemaal te vinden in het park. Het "Groenbeheerplan" is het meest recente beleidsstuk gericht op het park en stamt uit 2009. Het bevat alle afspraken rondom het beheer van de recreatieve en groene elementen in het Waterwingebied. De doelstelling is om door middel van herstructurering de belevingswaarde en recreatief gebruik van het park te vergroten. De belangrijkste functies van het park zijn recreatie en ecologie. Aan de hand hiervan zijn er een aantal randvoorwaarden voor het plan opgesteld. Dat zijn bijvoorbeeld de prominente rol van een ecologische inrichting, zonering van recreatieve en natuurlijke parkdelen, de beleving van het park en voldoende aanbod van recreatieve en sportvoorzieningen voor diverse gebruikers. In het Groenbeheerplan wordt het park beschreven als geschikt gebied om te wandelen, te sporten en de hond uit te laten. Op figuur 6 zijn de wandelpaden met turquoise aangegeven, het fietspad met geel en de twee autowegen waar fietspaden parallel aan lopen, als onderbreking van het park. De rood gemarkeerde gebieden zijn gebieden waar honden aangeliind dienen te zijn en waar een opruimplicht geldt. De niet gearceerde gebieden zijn losloopgebied en geldt ook geen opruimplicht. Tot slot zijn het voetbal-basketbal combinatie, het skatepark en de speeltuin aangegeven met de ingetekende symbolen (VVV Amersfoort, z.d.; Gemeente Amersfoort, z.d.; Vrienden van het Waterwingebied, 2023).

Figuur 6: Het Waterwingebied met ingetekende fiets- en wandelpaden en losloopgebieden

Omwonenden

Het Waterwingebied ligt tussen de wijken Liendert en Rustenburg. Liendert is een wijk met zo'n achtduizend inwoners, waarbij veel hoogbouw en sociale huur is. Het goedkopere woonaanbod maakt de wijk aantrekkelijk voor huishoudens met lagere inkomens en starters. Vergeleken met het gemiddelde van Amersfoort zijn er in Liendert meer gezondheidsproblemen, gevoelens van onveiligheid, armoede en ervaren overlast. Daarnaast zijn er met name in het uiterste noorden en in het zuiden concentraties van kwetsbare groepen die de laatste jaren zijn gestegen. In de wijk zijn verschillende winkels, sportfaciliteiten en wijkcentra. Daarentegen zijn in Rustenburg veelal oudere bewoners in een- en tweepersoons huishoudens. Het zijn overwegend een gezinskoopwoningen en men is over het algemeen tevreden over het woonklimaat. Voor voorzieningen kunnen bewoners terecht in Liendert. Beide wijken maken gebruik van het Waterwingebied als recreatiegordel (Gemeente Amersfoort, 2021). Terugdenkend aan de doelgroepen die minder bewegen (mensen met een lage sociaaleconomische status, niet-westerse migranten, ouderen, mensen met een verstandelijke beperking, een lichamelijke beperking of mensen met een chronische ziekte), heeft het park een interessante ligging.

4. RESULTATEN

4.1. De beoogde ruimte

In dit hoofdstuk wordt de deelvraag beantwoord hoe beweegvriendelijkheid is beoogd in het park. Er is onderzocht hoe de drie typen beweging worden gefaciliteerd, gestimuleerd en uitgedaagd in het park door middel van een analyse van het Groenbeheerplan en aangevuld met expertinterviews. In de analyse is onderscheid gemaakt tussen factoren die een directe invloed hebben op beweegvriendelijkheid en factoren die een indirecte invloed hebben op beweegvriendelijkheid.

Het doel van het Groenbeheerplan is om de belevingswaarde en recreatief gebruik in het park te vergroten. Dit wil de gemeente bereiken door de structuur, oriëntatie en identiteit van het gebied te versterken. Beweegvriendelijkheid is daarbij géén doel in de beleidsplannen van het park zoals blijkt uit de interviews en de beleidsanalyse. Een toename in recreatief gebruik is echter wel een van de doelen waar het plan aan tracht bij te dragen. Het Groenbeheerplan zegt hierover het volgende.

“Het Waterwingebied heeft meerdere functies. De belangrijkste functies zijn recreatie en ecologie. Voor omwonenden is het een geschikt gebied om te wandelen, hond uit te laten en te sporten.”

Op basis van deze quote lijkt sporten onder recreatief gebruik te worden geschaard in het Groenbeheerplan. Deze interpretatie kan worden onderbouwd door de beschrijving van randvoorwaarden rondom recreatief gebruik, welke in het Groenbeheerplan zijn opgenomen. Deze worden beschreven als onderstaand.

“Voldoende aanbod van recreatieve en sportvoorzieningen, verblijfs- en ontmoetingsplekken voor alle leeftijden, diverse bewoners en gebruikers, onderzoek naar bestaande recreatieve voorzieningen, waar nodig verbeteren, verplaatsen of opheffen, oversteekbaarheid dwarswegen verbeteren.”

Uit de quotes komt naar voren dat sportvoorzieningen worden geschaard onder recreatief gebruik. Deze bevindingen wijzen erop dat indien er in het Groenbeheerplan een toename in recreatief gebruik wordt beoogd, het aannemelijk is dat er impliciet ook een toename in sportieve beweging wordt gewenst. Uit de beleidsanalyse en expertinterviews blijken een aantal factoren die een directe invloed hebben op beweegvriendelijkheid zoals de voetbal-basketbalcombinatie en de natuurspeeltuin. Ook komen er verschillende indirecte factoren terug die van toepassing zijn op meerdere typen beweging, omdat er in het beleid wordt ingezet op een vergroting van de belevingswaarden en recreatief gebruik van het park. Zo blijkt er uit de beleidsanalyse en de expertinterviews dat er in het park maatregelen zijn getroffen om de sociale veiligheid, fysieke veiligheid, connectiviteit, infrastructuur, esthetiek en mogelijkheid tot interacties te verbeteren. Ondanks dat enkel een toename in recreatief gebruik wordt voorgenomen, dragen de maatregelen op een impliciete manier bij aan beweegvriendelijkheid van alle typen beweging. Hieronder volgt per type beweging een uiteenzetting van de analyse hoe beweegvriendelijkheid is beoogd, op een directe en/of indirecte manier.

Figuur 7: De voetbal-basketbalcombinatie

Figuur 8: De natuurspeeltuin

Recreatieve beweging

Uit de beleidsanalyse en expertinterviews blijkt dat recreatieve beweging het meest nadrukkelijk en frequent gereflecteerd is in beleid rondom het park ten opzichte van de andere twee typen beweging. Dit is een logisch gevolg gezien het feit dat een toename in recreatie een expliciet doel is in het Groenbeheerplan. Rondom recreatieve beweging zijn er drie directe factoren van hardware gereflecteerd in het beleid, twee directe factoren van software en drie directe factoren van orgware. Van de indirecte factoren zijn er vijf aanwezig. Beginnend bij de directe hardware factoren, zijn de **openbare (groene) plekken** te herkennen in de zogeheten speelweides, ligweides of open groene grasvelden waar een toename van recreatieve beweging wordt nagestreefd, zoals blijkt uit het Groenbeheerplan. In het plan staat dat deze velden geschikt zijn om op te lopen, spelen en sporten en bevatten daarom geen faciliteiten. Hiermee wordt een toename van recreatieve beweging zoals spelen of lopen beoogd. Een andere directe hardware factor zijn de **routes en paden** in het park. Uit de expertinterviews blijkt bijvoorbeeld dat er een route door het park loopt, het 'Beweegrondje'. Dit is een route aangelegd om mensen kennis te laten maken met het park en ze te enthousiasmeren om te gaan wandelen in het park langs de route. Kijkend naar het padennetwerk, blijkt uit het Groenbeheerplan dat er gebruik is gemaakt van verschillende padstructuren om op die manier verschillende gebruikersgroepen te faciliteren. In het Groenbeheerplan wordt aangegeven dat de verharde paden het mogelijk maakt voor mindervaliden om gebruik te maken van het park. In het plan wordt daarover het volgende gezegd:

Figuur 9: Open grasveld

“De hoofdpaden zijn ruim opgezet en volledig vrij van beplantingen. [...]. De ruime opzet vergroot het veiligheidsgevoel. De subpaden zijn aftakkingen van de hoofdpaden. Ze kunnen gebruikt worden voor korte wandelingen of alternatieve routes. De subpaden zijn halfverhard en hiermee ondergeschikt aan de hoofdpaden. [...]. De natuur van het Waterwingebied is hier extra te beleven.”

Zoals blijkt uit de quote, bestaat het padennetwerk uit verharde, halfverharde en onverharde paden. Op basis van de quote kan geconcludeerd worden dat het padennetwerk verschillende mogelijkheden biedt voor verschillende gebruikers. Door het padennetwerk met verschillende padstructuren kunnen verschillende routes worden gekozen om zo een toename in recreatieve beweging te beogen.

Figuur 10: Verhard pad

Figuur 11: Halfverhard pad

Figuur 12: Onverhard pad

Als derde directe hardware element is er een **speelplek** geplaatst, de natuurspeeltuin. Hiermee wordt nagestreefd dat kinderen spelend kunnen bewegen. In het Groenbeheerplan wordt beschreven dat hiermee speel- en spelmogelijkheden worden verschaft binnen een afbakening, waardoor kinderen vrij kunnen spelen en waarbij toezicht houden gemakkelijk is. Het spelenderwijs leren bewegen is daarbij een uitgangspunt. Een van de experts gaf daarover het volgende aan:

“Wat we al jarenlang doen, is dat we het belangrijk vinden dat kinderen dicht bij huis in het groen kunnen spelen. Daarom zijn de afgelopen 10 jaar een aantal natuurspeelplaatsen aangelegd, en onder andere ligt er eentje in het Waterwingebied. Daar is het ingericht op dat kinderen kunnen spelen en leren bewegen.”

Een toename van recreatieve beweging onder kinderen wordt dus beoogd met de toename van de aanleg van de natuurspeeltuin. Het leren bewegen sluit aan bij het eerste directe software element, namelijk de **activiteiten**. Uit de expertinterviews bleek dat de buurtsportcoach een aantal activiteiten organiseert, met als doel om de activiteit als ‘springplank’ te laten dienen om zodoende mensen meer te laten bewegen. Een voorbeeld hiervan is de ‘Ladies only Avondvierdaagse’. Vanuit de wijk bleek er onder vrouwen met een migratie achtergrond behoefte te zijn aan een wandelevenement voor alleen vrouwen. De buurtsportcoach heeft hierop ingespeeld en probeert met de activiteit deze doelgroep kennis te laten maken met het park om op die manier te stimuleren dat zij structureel gaan wandelen door het park. Uit expertinterviews blijkt dat de **communicatie** over evenementen in het park via verschillende kanalen loopt. In de expertinterviews werd aangegeven dat de organisator veelal communiceert via hun eigen site. De Stichting Marathon Amersfoort plaatst bijvoorbeeld berichten op hun site over het aangelegde Beweegrondje terwijl de Buurtsportcoach via hun site communiceert over de georganiseerde activiteiten. De buurtsportcoach organiseert ook de ‘Ladies only avondvierdaagse’, waarbij blijkt dat communicatie via een social media post of flyer onvoldoende is om deelname te realiseren. Een van de experts gaf aan dat bij deze doelgroep meer vertrouwen nodig is onder de potentiële deelnemers om daadwerkelijk deel te gaan nemen aan een dergelijke activiteit. Om deelname bij deze doelgroep te bewerkstelligen, blijkt het werkzaam om bijvoorbeeld de huisarts of fysiotherapeut in te zetten om informatie over het evenement te verspreiden. De buurtsportcoach gaf daarover onderstaande aan.

“We zijn hier heel erg op zoek naar die warme overdracht daarin. Want je ziet wel, nou ja, als je het wil, dan ligt het voor je neus. Maar sommigen missen ook weer even iemand die het ze vertelt en die ze misschien iets meer meeneemt in die activiteit dan alleen puur op papier.”

De bovenstaande quote benadrukt de noodzaak van maatwerk in communicatie voor deze doelgroep. Bovendien wordt duidelijk dat de Buurtsportcoach een proactieve rol aanneemt bij het stimuleren van

deelname. Met verschillende soorten activiteiten en manieren van communicatie, wordt deelname aan activiteiten onder verschillende doelgroepen op deze manier nagestreefd door de Buurtsportcoach.

Wat betreft het orgware aspect, is te zien dat recreatieve beweging is gereflecteerd in het **beleid**. In het Groenbeheerplan is namelijk een van de doelen om recreatief gebruik te laten toenemen. Hieruit kan geïnterpreteerd worden dat recreatieve beweging dus op een impliciete manier verankerd is in het beleid van het park. Als tweede directe orgware factor komt **onderhoud en beheer** terug in het Groenbeheerplan. Zo wordt er beschreven dat de groene open grasvelden goed onderhouden moeten zijn om recreatie op die manier aantrekkelijk te maken. De velden moeten een grasmat hebben zonder beschadiging, weinig uitwerpselen, weinig zwerfaval en weinig molshopen. Op die manier wordt er geprobeerd een zo prettig mogelijke ervaring te bewerkstelligen, waardoor recreatief gebruik wordt vergroot. Om een prettige ervaring te realiseren, wordt er ook **gemonitord** of de behoeften nog worden voorzien. Er is een jaarlijkse evaluatie dag maar ook de Buurtsportcoach is een kanaal voor gebruikers om hun wensen door te geven.

Verder is er een vijftal indirecte factoren rondom recreatieve beweging dat gereflecteerd is in het beleid. Als eerst wordt er op verschillende manieren ingezet op **sociale veiligheid**, blijkt uit de expertinterviews en het Groenbeheerplan. In het Groenbeheerplan wordt duidelijk dat er ontmoetingsplekken zijn gecreëerd door bankjes te plaatsen, een fluisterkuil aan te leggen en een centraal middengebied dat als ontmoetingsplek dient. Door ontmoetingen te faciliteren, wordt sociale veiligheidsgevoelens vergroot. Dit sluit aan bij het tweede indirecte aspect, namelijk dat **gebruik leidt tot gebruik**. Doordat er meerdere interacties zijn, worden gevoelens van sociale veiligheid vergroot waarmee een toename in recreatieve beweging wordt nagestreefd. Om weer terug te gaan naar de sociale veiligheid, blijkt uit het Groenbeheerplan en de expertinterviews dat de natuurspeeltuin aan de rand van het park is aangelegd om de mogelijkheid tot toezicht te verbeteren om op die manier sociale veiligheid te verbeteren. Ook zijn de paden vrij gemaakt van takken en ruim opgezet om gevoelens van sociale veiligheid te vergroten. Er is dus via **esthetiek** ingespeeld op sociale veiligheid. Daarnaast is te lezen in het Groenbeheerplan dat er zonering is toegepast in het park om verschillende soorten gebruik te scheiden om zo in te spelen op gevoelens van sociale veiligheid. Omdat hondenbezitters een grote gebruikersgroep is, is er door losloopgebieden aan te wijzen beoogd om recreatieve beweging te scheiden van loslopende honden. In een van de expertinterviews werd daarover het volgende aangegeven.

“[...] je hebt kinderen bezitters en je hebt hondenbezitters. En als je je kind wil loslaten, dan verwacht je niet dat er een hond los op je kind komt aflopen.”

Uit de quote worden de verschillen tussen hondenbezitters en recreërende kinderen duidelijk. Door middel van zonering van losloopgebieden wordt dus nagestreefd om een toename van gevoelens van sociale veiligheid te realiseren. Dit draagt ook bij aan de **fysieke veiligheid**, naast het feit dat het park autoluw is gemaakt om de fysieke veiligheid te vergroten. Doordat wandelaars en andere recreanten zich veiliger voelen, is een toename in recreatieve beweging voorgenomen. Ook is duidelijk geworden uit het Groenbeheerplan dat er is ingespeeld op de **connectiviteit** met de omliggende buurt door meerdere entrees toe te passen en een fijnmazig padennetwerk aan te leggen in het park. Dit wordt aangevuld in het Groenbeheerplan door oversteekbaarheid van dwarswegen te verbeteren. Door deze maatregelen zijn er meer opties voor recreanten rondom routes, waarmee een toename in recreatieve beweging is gewenst. Dit sluit aan op het laatste indirecte aspect, de **infrastructuur**. Zoals benoemd bestaat het padennetwerk uit verharde, halfverharde en onverharde paden. In het Groenbeheerplan wordt daarover gezegd dat de paden obstakelvrij en vrij van planten moeten zijn. Ook moet wortelopdruk worden verwijderd. Hiermee wordt een toename van toegankelijkheid gewenst, wat een positieve invloed heeft op de recreatieve beweging.

Actieve mobiliteit

Actieve mobiliteit komt in beperktere vorm terug in de beoogde ruimte. Er is één directe factor geïdentificeerd met betrekking tot hardware en twee directe factoren met betrekking tot orgware. Software ontbreekt dus, maar er zijn vijf indirecte factoren gereflecteerd. De directe factor die verband houdt met hardware is **routes**

en paden. Zoals hierboven uiteengezet, beschikt het park over een uitgebreid netwerk van hoofdpaden en subpaden. Dit biedt de mogelijkheid om verschillende routes te kiezen, wat van invloed is op actieve mobiliteit in het gebied. Het Groenbeheerplan vermeldt daarover onderstaande.

“Door de paden is het gehele gebied voor iedereen goed te doorkruisen. Het padenstelsel zal bestaan uit verharde ‘hoofdpaden’ en halfverharde of soms onverharde ‘subpaden’. De hoofdpaden gaan door het gehele waterwingebied heen. Zij vinden hun oorsprong bij de entrees.”

Door het routenetwerk van verharde hoofdpaden, is het gebied goed te betreden en te doorkruisen zoals aangegeven in het Groenbeheerplan. Ondanks dat er niet nadrukkelijk wordt genoemd dat een toename in actieve mobiliteit in en door het park hiermee wordt bevordert, is dat impliciet wel het geval. Zoals bleek uit het onderzoek van van Eck et al. (2021), faciliteert een fijnmazig routenetwerk afsnijdroutes wat een bevorderende werking heeft op actieve mobiliteit. Kijkend naar de twee directe factoren die verband houden met orgware, is als eerst **visie en beleid** van belang. Actieve mobiliteit is als enige type beweging niet expliciet of impliciet vastgelegd in het beleid. Uit de expertinterviews blijkt dat het park op dit moment geen onderdeel is van het fietsplan van Amersfoort en actieve mobiliteit wordt niet genoemd in het Groenbeheerplan. Zoals te lezen in het Groenbeheerplan, geldt er in het park een fietsverbod, waaruit geconcludeerd kan worden dat dit gevolgen heeft voor de diversiteit in actieve mobiliteit. In zowel het Groenbeheerplan als in de expertinterviews kwam naar voren dat fietsers niet gewenst zijn omdat het park een wandelgebied is. Onderstaande quote komt uit het Groenbeheerplan.

“De paden moeten voor iedereen toegankelijk blijven, zodat iedereen over een gevarieerde wandelroute kan beschikken. Slechts op enkele plekken kunnen onverharde paden worden toegepast. In het park zijn geen fietsers gewenst, hier worden dan ook geen faciliteiten voor geboden.”

Uit de quote blijkt dat in het beleid de behoeften van fietsers die door middel van actieve mobiliteit gebruik willen maken van het park, niet worden gefaciliteerd. Wandelaars daarentegen wel. Rondom actieve mobiliteit wijzen deze bevindingen erop dat deze maatregel kan worden geïnterpreteerd als een belemmerend middel voor fietsers maar wellicht bevorderend voor wandelaars. Tenslotte wordt **beheer en onderhoud** benoemd in het Groenbeheerplan om gebruik van de paden te faciliteren, zoals te lezen in onderstaande quote.

“De paden willen we door iedereen laten gebruiken. We willen dan ook paden van goede kwaliteit en zonder scheuren of wortelopdruk.”

Ondanks dat er niet specifiek actieve mobiliteit wordt genoemd, komt naar voren dat ze gebruik in het algemeen willen bevorderen. Omdat actieve mobiliteit een vorm van gebruik is, wordt de quote geïnterpreteerd als een indicatie dat de maatregel ook actieve mobiliteit beoogd te bevorderen.

Naast de directe factoren, zijn er vijf indirecte factoren herkend in het beleid die verband houden met actieve mobiliteit. Allereerst is er op verschillende manieren ingezet op het verbeteren van **sociale veiligheidsgevoelens**. Uit het Groenbeheerplan blijkt dat er geen verlichting in het park is geplaatst om de natuur te beschermen. Wel is er op de doorkruisende wegen verlichting is geplaatst met als doel om sociale veiligheidsgevoelens te vergroten, wat actieve mobiliteit ten goede komt. Ook blijkt uit onderstaande quote uit het Groenbeheerplan dat er met de opbouw van de paden wordt gepoogd om het veiligheidsgevoel te vergroten.

“De hoofdpaden zijn ruim opgezet en volledig vrij van beplantingen. Langs de randen van deze hoofdpaden ligt aan beide kanten altijd een strook gazon. De ruime opzet vergroot daardoor het veiligheidsgevoel.”

Zoals te lezen in de quote wordt er met de ruime opzet gepoogd om het veiligheidsgevoel te vergroten. Daarnaast is **fysieke veiligheid** aan bod gekomen in een van de interviews, waar een expert aanstipte dat een bevordering van fysieke veiligheid het motief was om het gebied volledig autovrij te maken. Hierdoor wordt de

fysieke veiligheid van fietsers, voetgangers en andere gebruikers geborgd om op die manier andere actieve mobiliteit te bevorderen. Het inspelen op **connectiviteit** komt ook terug in het Groenbeheerplan en heeft invloed op actieve mobiliteit. Zo wordt er genoemd dat er meerdere verharde entrees zijn toegepast om verbinding met de omgeving te vergroten en gebruik te laten toenemen. Ook het verbeteren van de oversteekbaarheid van de dwarswegen sluit hier op aan. Beide maatregelen hebben invloed op de mate waarin actieve mobiliteit in en door het park kan plaatsvinden. Verder is er ingespeeld op de **infrastructuur** door de entrees en paden te verharderen, zoals te lezen in het Groenbeheerplan. Hierdoor is het voor actieve mobiliteitsvormen zoals voetgangers die slechter ter been zijn gefaciliteerd om door het park heen te reizen. Tot slot is de **esthetiek** een onderdeel van het Groenbeheerplan, waarbij er met name wordt gesproken over het verbeteren van de natuurbeleving. Dit pogen ze te bereiken door een variatie aan begroeiing aan te brengen, wat uit de literatuur een werkzame stimulans blijkt als het gaat om actieve mobiliteit. Ondanks dat de indirecte factoren geen expliciete toename in actieve mobiliteit beogen, dragen de genoemde indirecte factoren er wel op een impliciete manier aan bij.

Sportieve beweging

Uit de beleidsanalyse en expertinterviews blijkt dat er drie directe hardware, twee directe software en vier directe orgware aspecten aan bod zijn gekomen. Daarbij zijn er drie van de indirecte factoren teruggekomen. Startend bij de hardware, is als eerste directe factor **routes en paden** te zien. Net als bij actieve mobiliteit, zorgt het padennetwerk voor een diversiteit aan route opties. Uit het Groenbeheerplan blijkt dat dit is gedaan om hardlopen te faciliteren, wat een uiting is van sportieve beweging. In het Groenbeheerplan is over de variatie in routes het volgende te lezen.

“De paden moeten voor iedereen toegankelijk blijven, zodat iedereen over een gevarieerde wandelroute kan beschikken. Slechts op enkele plekken kunnen onverharde paden worden toegepast.”

Uit de quote blijkt dat er wordt ingezet op gevarieerde routes. Op basis hiervan en de eerder beschreven literatuur waarbij duidelijk werd dat variatie een werkzaam element is om hardlopers te stimuleren, kan de variatie geïnterpreteerd worden als een middel om een toename in sportieve beweging te beogen. Ook blijkt uit de expertinterviews dat er een route is aangelegd door het park waar over gewandeld of hardgelopen kan worden. Het zogeheten ‘beweegrondje’ is een concept dat op verschillende plekken in Amersfoort is toegepast en daardoor bekendheid heeft verworven. Door de aanleg van deze route wordt gepoogd om meer mensen sportief te laten bewegen in het park. Verder zijn in het park twee **sportaccommodaties** aangelegd, te weten het skatepark en de voetbalbasketbalcombinatie. Uit zowel de beleidsanalyse als de expertinterviews blijkt dat dit is gedaan om een divers sportaanbod te faciliteren. Uit een van de expertinterviews blijkt dat er is gepoogd om een divers sportaanbod te faciliteren.

“[...] en dan heb je nog aan de in het midden heb je een soort skatebaan, die is ingericht op jongeren om lekker te kunnen skaten en elkaar te ontmoeten. En je hebt aan de noordkant heb je ook nog voetbalveldjes en verder wordt het grasveld veel gebruikt om bijvoorbeeld de hond uit te kunnen laten maar daar zou je ook kunnen sporten zoals frisbeeën of iets dergelijks.”

In bovenstaande quote komt een derde directe factor terug dat van invloed is op sportieve beweging. In het park zijn **groene openbare grasvelden** aangelegd met het idee dat mensen zelf invulling kunnen geven aan het gebruik ervan, naar eigen behoeften. In het Groenbeheerplan wordt een recreatieve invulling van de open groene grasvelden aangestipt, maar uit een van de expertinterviews blijkt dat er ook sportieve invulling wordt gefaciliteerd. Uit het interview met de buurtsportcoach blijkt dat ze op een van de grasvelden een obstakel run heeft georganiseerd, wat aansluit bij het eerste directe software aspect namelijk **activiteiten**. Uit hetzelfde interview met de buurtsportcoach werd duidelijk dat het doel van hun activiteiten is om mensen structureel te laten sporten. De obstakel run was hier een voorbeeld van, om mensen op die manier kennis te laten maken met het park en de mogelijkheden om er te sporten. **Communicatie** over dit soort activiteiten gaat via verschillende kanalen blijkt uit de expertinterviews. De buurtsportcoach gaf aan dat communicatie over hun

activiteiten waarbij ze géén specifieke doelgroep voor ogen hebben via hun eigen site verloopt. Daarnaast organiseren zij activiteiten voor specifieke doelgroepen waarbij meer vertrouwen nodig is, geeft zij aan. Een social media post of flyer is dan niet voldoende om deelname van de doelgroep te realiseren. Als voorbeeld noemt zij daarbij vrouwen met een migratie achtergrond, waarbij een flyer niet volstaat.

“We zijn hier heel erg op zoek naar die warme overdracht daarin. Want je ziet wel, nou ja, als je het wil, dan ligt het voor je neus. Maar sommigen missen ook weer even iemand die het ze vertelt en die ze misschien iets meer meeneemt in die activiteit dan alleen puur op papier.”

Uit de quote blijkt de proactieve houding die wordt aangenomen om deze specifieke doelgroep te stimuleren om te laten deelnemen. Op basis van de resultaten kan worden geconcludeerd dat de Buurtsportcoach het belang van passende activiteiten en communicatie daarover omarmt en een proactieve rol aanneemt als het gaat om een beoogde toename in sportieve beweging. Om de directe factoren af te sluiten, is er nog een viertal orgware gerelateerde aspecten aanwezig. Allereerst is er bij het aspect beleid te zien dat een toename in sportieve beweging niet expliciet verankerd is in het Groenbeheerplan, maar dat een toename in sportieve beweging wel kan worden gerealiseerd. In het Groenbeheerplan wordt bijvoorbeeld genoemd dat de paden toegankelijk moeten zijn voor voetgangers, wat kan worden geïnterpreteerd als een positieve stimulans op uitingen van sportieve beweging zoals hardlopen of bootcampen. **Beheer en onderhoud** heeft een vergelijkbare invloed op sportieve beweging als bij actieve mobiliteit. In het Groenbeheerplan wordt beschreven dat de paden de voetbalbasketbalcombinatie goed onderhouden moet zijn om op die manier het gebruik ervan te bevorderen. Op basis van deze resultaten wordt geconcludeerd dat het beheer en onderhoud ten goede komt van sportieve beweging. Kijkend naar **eigenaarschap en financiering** van sportieve beweging, blijkt uit de expertinterviews dat er geen verantwoordelijke partij is voor sportieve beweging. Financiën voor sportieve beweging in de openbare ruimte lijkt te ontbreken. Onderstaande quote is een antwoord op de vraag naar de financiën rondom sportieve beweging in het park.

“Waar gaat het meeste geld in zitten? Nou helaas of niet, daar kun je een waardeoordeel op zetten, maar het meeste geld gaat in traditionele sportvoorzieningen zitten en relatief weinig in voorzieningen in de openbare ruimte. Vanuit sportbeleid gesproken. [...] Dus wat we doen is sowieso samenwerken met afdeling leefomgeving sinds een jaartje of 2 à 3. Omdat we door geld te poolen, samen meer kunnen bereiken dan iedere afdeling afzonderlijk. En dan zie je dat wij van sport vaak met goede ideeën komen en dat we bij leefomgeving kijken van “hé kunnen we dat inpassen in de speel- en beweeg plekken die er al bestaan in de stad?” En dan wordt het win-win.”

Uit bovenstaande quote kan worden geconcludeerd dat er voldoende financiële middelen worden bereikt indien er vanuit verschillende afdelingen wordt samengewerkt. Er blijkt samenwerking met verschillende afdelingen nodig omdat er op dit moment geen afdeling is die verantwoordelijkheid heeft voor eigenaarschap en financiën rondom sportieve beweging in het park. Tot slot worden er jaarlijkse **evaluaties** gehouden door de gemeente als het gaat om sportieve behoeften in het park, zoals blijkt uit de expertinterviews. Hierbij wordt gekeken of de huidige faciliteiten nog voldoen aan de behoeften van gebruikers om op die manier passend sportaanbod te faciliteren. Op basis van de hierboven benoemde directe factoren, kan dus worden gesteld dat een toename van sportieve beweging op een impliciete manier wordt beoogd.

Naast de directe factoren, wordt er in het beleid ingespeeld op de indirecte factoren. Deze kennen overlap met die van actieve mobiliteit omdat het dezelfde indirecte factoren zijn, maar ze worden anders geïmplementeerd. Zo wordt er ingespeeld op **fysieke veiligheid** doordat het park autovrij is, wat een positieve invloed heeft op sportieve beweging omdat het een veiligere plek is. De **infrastructuur** is ook dusdanig aangelegd om hardlopen te faciliteren en wordt er gepoogd **connectiviteit** te verbeteren door de oversteekbaarheid van dwarswegen te verbeteren wat een impliciete invloed heeft op sportief bewegen. Ook speelt **sociale veiligheid** een rol, maar is dat bij sportieve beweging gepoogd te bereiken door de voetbalbasketbalcombinatie aan te leggen aan de randen van het park. In het Groenbeheerplan wordt daarover onderstaande aangegeven.

“De huidige locatie en staat van het onderhoud van de meeste recreatieve veldjes voldoen niet aan de wensen van de gebruiker. We willen deze veldjes op een andere locatie aanleggen. Geschikte locaties zijn gelegen aan de randen van het Waterwingebied. Ze liggen hier meer in het zicht van de aanliggende woonwijken. De recreatieve veldjes moeten meer worden geclusterd waarbij er een zonering ontstaat tussen de recreatie en de natuur. Hierdoor ontstaat een sociaal veilige plek [...].”

Uit de quote blijkt dat er wordt ingespeeld op sociale veiligheid door meer toezicht te faciliteren en door geclusterde zonering toe te passen. Hierdoor wordt een toename van gebruik van de velden nagestreefd, wat geïnterpreteerd kan worden als een poging om randvoorwaarden voor sportieve beweging te realiseren. Verder is de toegepaste zonering van invloed op de sociale veiligheid en sportieve beweging. Dat blijkt uit een voorbeeld dat naar voren kwam bij een van de expertinterviews.

“De wandelaars met honden, want als die loslopen en je loopt daarbij hard, dan heb je wel eens incidenten daarmee.”

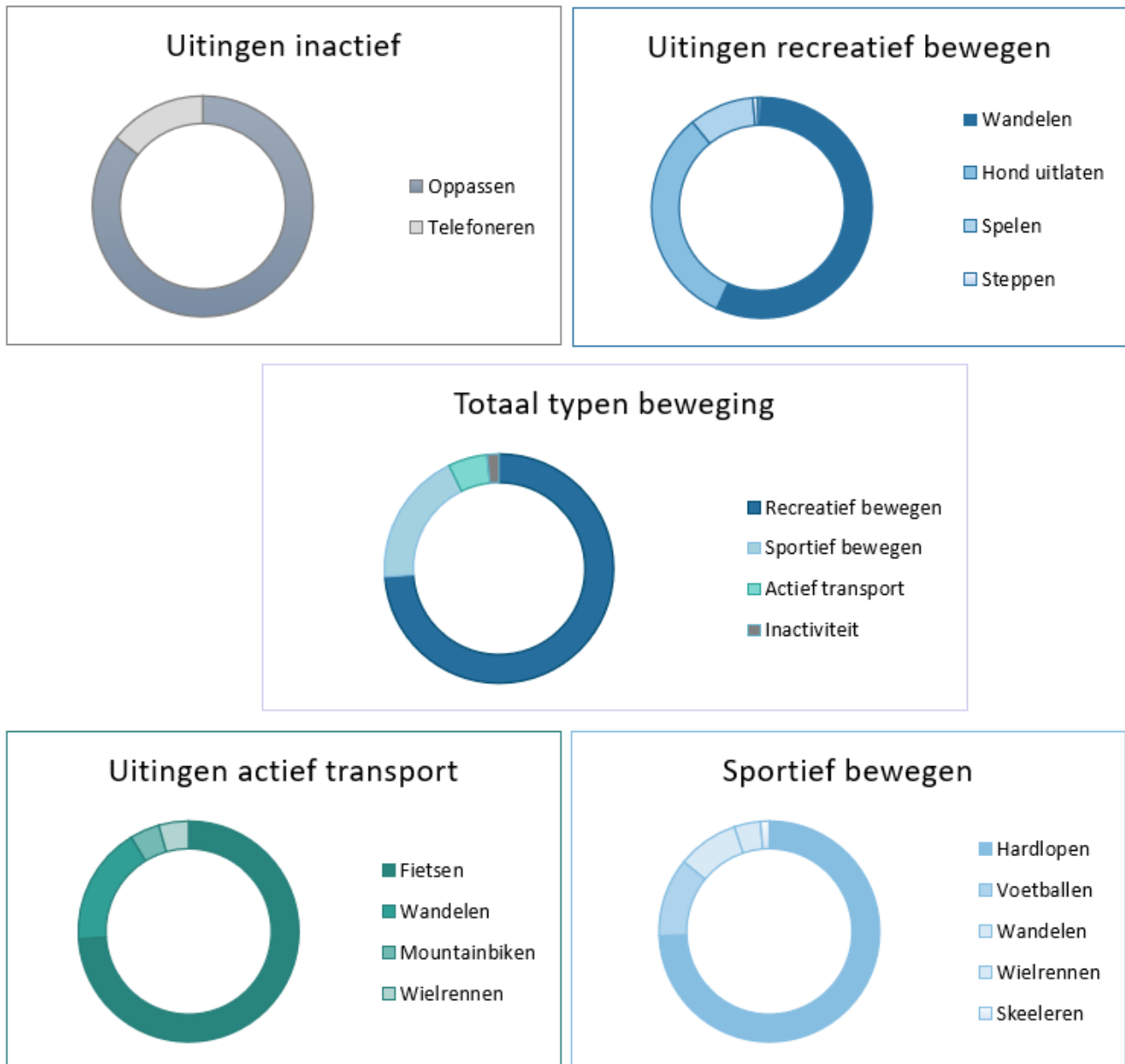
Uit de quote blijkt het risico op conflicten tussen soorten gebruikers, waarbij zonering kan bijdragen aan het voorkomen van de conflicten. Daarmee worden gevoelens van sociale veiligheid bij sportieve beweging mogelijk vergroot. Een samenhangend aspect met sociale veiligheid, is de inzet op *esthetiek* in het Groenbeheerplan. Er komt terug dat er open begroeiing is geïmplementeerd rondom de voetbalbasketbalcombinatie om op die manier gevoelens van veiligheid te vergroten. Ook is de esthetiek gericht op verfraaiing en natuurbeleving, wat uit de literatuur werkzaam blijkt als het gaat om sportieve beweging. Op basis van de resultaten kan worden geconcludeerd dat er drie indirecte factoren zijn die op een impliciete manier sportieve beweging beogen.

Samenvattend

Uit de beleidsanalyse en expertinterviews blijkt dat recreatieve beweging het meest expliciet en frequent wordt weerspiegeld in de geplande ruimte van het park in vergelijking met de andere twee soorten beweging. Een aantal directe en indirecte factoren hebben echter ook invloed op sportieve beweging en actieve mobiliteit, ondanks dat dit niet expliciet werd nagestreefd. Voorafgaand aan de analyse werd dit ook verwacht omdat recreatief gebruik werd gesteld als doel in het Groenbeheerplan, waar uitingen van sportieve beweging onder werden geschaard. Het Groenbeheerplan bevat acht directe en vijf indirecte factoren die gericht zijn op het bevorderen van recreatieve beweging. De directe hardware factoren zijn de aanleg van open groene grasvelden, routes en paden, en een natuurspeeltuín. Daarnaast worden verschillende activiteiten georganiseerd en is er aandacht voor communicatie en informatieverspreiding. De visie rondom recreatieve beweging is expliciet vastgelegd in het Groenbeheerplan, waarbij het doel is om recreatief gebruik te vergroten. Het beheer en onderhoud van groene open velden speelt daarin ook een rol. Wat betreft indirecte factoren, worden sociale veiligheid, fysieke veiligheid, esthetiek, gebruik leidt tot gebruik, connectiviteit en infrastructuur weerspiegeld in de beleidsanalyse en expertinterviews. Verder zijn er ook directe en indirecte factoren aanwezig die gericht zijn op het bevorderen van sportieve beweging en actieve mobiliteit, maar zijn deze minder nadrukkelijk aangegeven en komen veelal impliciet terug. Door de voetbal-basketbal combinatie aan te leggen is een toename van sportieve beweging beoogd, evenals met de aanleg van routes en paden. Beheer en beleid en de aanleg van routes en paden zijn daarnaast impliciete directe factoren die zowel sportieve beweging als actieve mobiliteit pogen te bevorderen. De indirecte factoren fysieke en sociale veiligheid, infrastructuur, connectiviteit en esthetiek spelen bij zowel actieve mobiliteit als sportieve beweging een impliciete rol. Ondanks dat het Groenbeheerplan veel informatie bevatte, zijn de expertinterviews een waardevolle aanvulling gebleken. Hierdoor is meer inzicht verkregen in software factoren. Daarnaast bleek er een verschil in opvattingen rond bewegen tussen het Groenbeheerplan en de expertinterviews, waar het Groenbeheerplan vooral inzette op het faciliteren van beweging terwijl stimuleren van beweging in de expertinterviews meer terugkwam. Deze resultaten wijzen op een mogelijke indicatie dat dit verschil in opvatting verband houdt met een veranderde denkwijze rondom gezondheid met de opkomst van ‘positieve gezondheid’, zoals gedefinieerd in het theoretisch kader.

4.2. De gebruikte ruimte

In dit hoofdstuk wordt de vraag beantwoord hoe het park gebruikt rond beweging. Aan de hand van observaties is gekeken wat voor beweging er wordt gedaan, door wie en op welke hardware elementen. Daarnaast zijn de losse opvallende observaties geanalyseerd. In figuur 10 is gevisualiseerd hoe het totale plaatje rondom beweging eruit ziet.

Figuur 13: Typen en uitingen van beweging

Algemeen - het totale gebruik

In figuur 10 is te zien hoe de verschillende vormen van beweging zich tot elkaar verhouden en zijn per vorm van beweging, de waargenomen uitingen visueel gemaakt. Recreatieve beweging komt het vaakst voor (74%), gevolgd door sportieve beweging (19%), actieve mobiliteit (5%) en inactiviteit. De observaties lijken daarmee in lijn met de uitkomsten van de beoogde ruimte, waar recreatieve beweging de hoofdrol heeft gevolgd door hints van sportieve beweging en actieve mobiliteit op een voornamelijk impliciete manier. Kijkend naar hoe er wordt bewogen in het park, zijn er 14 verschillende uitingen waargenomen. 45% van het totaal waargenomen uitingen was wandelen, gevolgd door het uitlaten van de hond (25%), hardlopen (15%) en wordt er gespeeld (7%).

Fietsen volgt dit rijtje op met 4% van de totale waarnemingen, wat opvallend is vanwege het fietsverbod. Daarnaast is voetballen (2%) geobserveerd, oppassen op spelende kinderen (2%), wielrennen (1%) en steppen (1%). Het fotograferen van vogels, telefoneren, mountainbiken, skeeleren zijn allen één keer waargenomen, waardoor zij gezamenlijk 1% van de observaties bevatten. Ondanks dat de individuele uitingen procentueel klein zijn, geven ze een indicatie van mogelijke diversiteit van uitingen.

Gebruikers

Qua gebruikers is te zien dat het totale aantal geobserveerde mannen ongeveer gelijk ligt aan het aantal geobserveerde vrouwen: 48% van de gebruikers is man, tegenover 52% vrouw. Ondanks dat er de categorie 'overig' was toegevoegd, is dit niet waargenomen tijdens de observaties. De verdeling naar leeftijd ligt uiteenlopend: het merendeel is volwassen (62%), gevolgd door ouderen (21%), jongeren (10%) en kinderen (7%).

Onder *kinderen* is enkel recreatieve beweging waargenomen, wat zich hoofdzakelijk uitte in spelen (92%). De grootste groep kinderen heeft daarvoor het grasveld gebruikt (77%), gevolgd door de natuurspeeltuin (22%). Daarbij dient te worden opgemerkt dat de kinderen die het grasveld gebruikten één gezelschap vormden. Overige kinderen zijn allemaal in de speeltuin geobserveerd, een maal is een kind wandelend waargenomen op het halfverharde pad en eenmaal steppend op het verharde pad. In alle gevallen zijn kinderen in gezelschap van een ouder persoon. Tot slot zijn de tijdstippen waarop kinderen zijn waargenomen ongeveer gelijk tijdens de observaties. Mogelijk wijst dit op een indicatie dat schooltijden geen invloed lijken te hebben op de tijdstippen dat kinderen in het park bewegen.

Bij *jongeren* is sportieve beweging het vaakst geobserveerd (42%), waarbij de helft deed aan hardlopen en de andere helft aan voetballen. 36% van de jongeren deed aan recreatieve beweging waarbij het uitlaten van de hond en wandelen gelijk verdeeld waren. Van de jongeren deed 20% aan actieve mobiliteit, waarbij één keer wielrennen, één keer mountainbiken en de overige keren fietsen. Ook is eenmaal inactiviteit (2%) waargenomen toen een jongere aan het telefoneren was. In 68% van de gevallen gebruikten jongeren het verharde pad, 21% het voetbalveld, 7% het halfverharde pad en 2% een bankje. Van de jongeren was 70% zonder gezelschap, 7% met één ander persoon en de overige 23% waren onderdeel van een voetbalwedstrijd op de voetbal-basketbalcombinatie. Net als bij kinderen lijkt het tijdstip geen invloed te hebben op de mate waarin jongeren bewegen in het park.

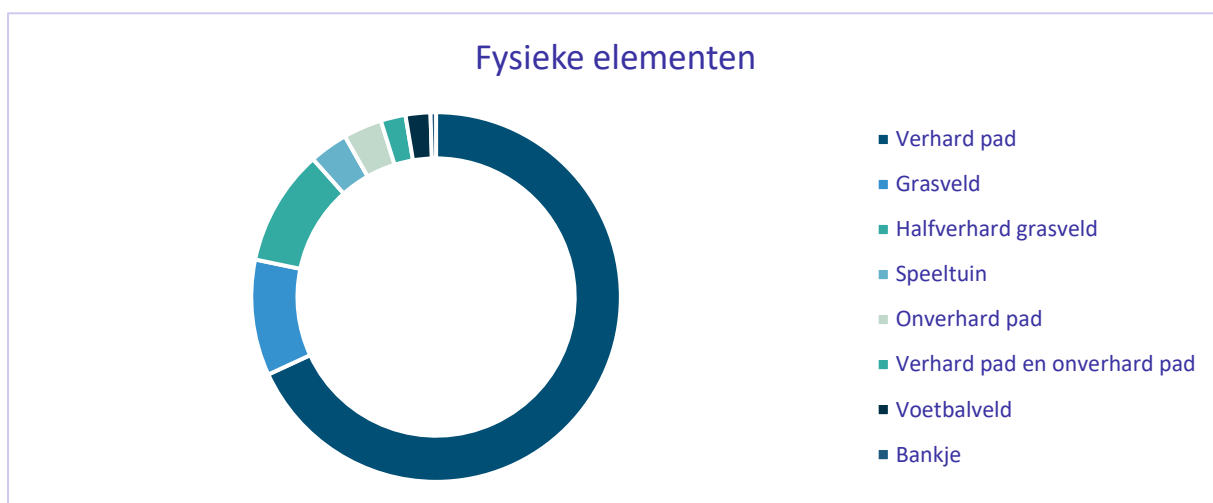
Volwassenen deden het meest aan recreatieve beweging (75%), daarna in mindere mate sportieve beweging (19%), actieve mobiliteit (4%) en inactief (2%). In 67% van de recreatieve gevallen wandelden de volwassenen, gevolgd door het uitlaten van de hond (32%). Er werd ook gestept, en twee personen waren vogels aan het fotograferen, wat gezamenlijk voor 1% van de observaties zorgde. Kijkend naar sportieve beweging deden volwassenen het vaakst aan hardlopen (81%), gevolgd door sportief wandelen (10%), wielrennen (6%) en skeeleren (2%). Actieve mobiliteit bestond voor 90% uit fietsen en 10% uit wandelen. De enige uiting van inactiviteit is het oppassen op de spelende kinderen. Het verharde pad werd in totaal het meest gebruikt (75%), gevolgd door het halfverharde pad (11%), het grasveld (6%) en het onverharde pad (4%). De speeltuin en bankjes waren gezamenlijk 3% van alle gebruikte fysieke elementen. Het grootste gedeelte van de volwassenen was zonder gezelschap (68%), 19% was met een gezelschap groter dan één persoon, en 13% was met één ander persoon. Kijkend naar de verdeling over tijd, zien we dat het percentage volwassenen 's middags het grootst was (74%), gevolgd door de avond (63%) en tenslotte de ochtend (46%). Het percentage in de middag kan wellicht verklaard worden doordat er groepen collega's zijn geobserveerd.

Bij *ouderen* is recreatieve beweging het vaakst waargenomen (76%), gevolgd door sportieve beweging (16%), daarna actieve mobiliteit (5%) en inactiviteit het minst (2%). Bij recreatieve beweging werd het vaakst gewandeld (58%) en in de andere gevallen de hond uitgelaten (42%). Sportieve beweging bestaat voor 85% van de gevallen uit hardlopen, en 15% uit wandelen onder ouderen. Actieve mobiliteit is in 60% fietsend gedaan en 40% wandelend. Inactiviteit bestond volledig uit het oppassen op kinderen. Ouderen gebruikten het verharde

pad werd veruit het meest (72%), gevolgd door het halfverharde pad (8%), het onverharde pad (7%) en het grasveld (7%). 6% van de ouderen combineerden het onverharde pad met het verharde pad en 1% van de ouderen gebruikte het bankje.

Fysieke elementen

Per activiteit is geobserveerd op welk element het werd uitgevoerd (zie figuur 11). Het verharde pad was daarbij het meest gebruikte element met 68% van het totale gebruik. Deze wordt opgevolgd door het halfverharde pad (10%), het grasveld (10%) en de speeltuin (4%). Het onverharde pad, de combinatie van verhard en onverhard pad, de voetbal-basketbalcombinatie en bankjes werden het minst gebruikt, gezamenlijk 8%. Er is niet waargenomen dat een element niet werd gebruikt. Het bankje werd in alle gevallen op een inactieve manier gebruikt, namelijk om op spelende kinderen te passen of om te telefoneren. De speeltuin werd in alle gevallen recreatief gebruikt door spelende kinderen of oppassende ouders. Opvallend was dat er slechts één keer is waargenomen dat de voetbal-basketbalcombinatie werd gebruikt. Dit was in groepsverband om te voetballen.

Figuur 14: Fysieke elementen

Het **verharde pad** werd het meest gebruikt in alle zones voor alle drie de typen beweging tijdens de observaties. Recreatief gebruik was daarbij het meest voorkomende type gebruik met 72%, gevolgd door sportieve beweging in 20% van de gevallen en in 8% voor actieve mobiliteit. Ook hier was wandelen de meest geobserveerde bezigheid (54%), gevolgd door het uitlaten van de hond (20%) en hardlopen (17%). In twee zones werd het verharde pad in 82% en 91% van de gevallen gebruikt, maar waren alternatieve elementen in mindere mate aanwezig. In de derde zone, gelegen aan een grasveld en met aanwezigheid van halfverharde, onverharde en de voetbal-basketbalcombinatie, werd het verharde pad in 42% van de gevallen gebruikt. Vergeleken met alle zones, maakte het tijdstip geen verschil: op elk tijdstip werd het verharde pad minimaal 63% van de gevallen gebruikt, in de ochtend en middag ligt dit percentage nog hoger. In 73% van de gevallen werd het pad gebruikt door iemand zonder gezelschap, in 12% van de gevallen met gezelschap van één ander persoon en in 15% van de gevallen in groter gezelschap. Het pad werd iets vaker door vrouwen gebruikt (54%) dan door mannen (46%), wat vrijwel gelijk staat aan de verdeling in het totale gebruik. Volwassenen zijn de grootste gebruikersgroep met 67%, gevolgd door de ouderen 22%, jongeren met 10% en ten slotte kinderen met 1%.

Het **halfverharde pad** werd grotendeels gebruikt om recreatief te bewegen (64%), maar ook om sportief te bewegen (29%) en voor actieve mobiliteit (7%). In de helft van de gevallen werd het gebruikt om te wandelen, in 23% van de gevallen om hard te lopen, in 18% van de gevallen om de hond uit te laten en in 7% van de gevallen om te fietsen. Er zitten kleine verschillen tussen tijdstippen. Het verharde pad werd in de ochtend in 9% van de gevallen gebruikt, evenals in de middag en in de avond lag dit percentage op 12%. Het pad werd het vaakst gebruikt zonder gezelschap (65%). In 25% van de gevallen werd het in gezelschap van één ander persoon gebruikt, en in de resterende 10% van de gevallen met meer dan één persoon waarbij het grootste gezelschap

uit 3 personen bestond. Kijkend naar de totale gebruikers is te zien dat het percentage mannen en vrouwen precies gelijk verdeeld was. De verdeling over leeftijdscategorieën is schever: een overgrote meerderheid is volwassen (73%), gevolgd door ouderen (17%), jongeren (7,5%) en kinderen (2%).

Het **grasveld** is qua type gebruik redelijk eenzijdig gebruikt. In 2% van de gevallen is het gebruikt op een inactieve manier, namelijk om op spelende kinderen te passen. De overige 98% is recreatief, waarvan 44% door spelende kinderen en 64% door mensen die hun hond uitlaten. Het aandeel spelende kinderen is veroorzaakt door een klas, die in de ochtend op het veld aan het spelen waren. Die zwaarte is ook terug te zien in de verdeling van gebruik over tijdstippen. Met name 's ochtends is het grasveld veel gebruikt (61%), gevolgd door de middag (26%) en daarna 's avonds (13%). De klas beïnvloedt ook de verdeling rondom gezelschap. Het percentage gebruikers dat in gezelschap was van meer dan twee personen, ligt namelijk op 46%. Er waren echter meer waarnemingen die zonder gezelschap gebruik maakten van het grasveld, namelijk 52%. Slechts 2% van de gebruikers was in gezelschap van één ander persoon. Wat opvalt is dat hondenbezitters hun honden los laten lopen op het veld, wat vaak oorzaak is van het maken van een praatje met andere hondenbezitters. Het veld is echter geen losloopegebied maar dat staat ter plekke niet aangegeven. De verdeling naar geslacht is wederom gelijk verdeeld, waarbij 50% vrouw is en 50% man van de geobserveerden. Kijkend naar leeftijd, zien we dat de grootste groepen kinderen (44%) en volwassenen (44%) zijn en het restant ouderen (12%). Opvallend is dat er geen jongeren zijn waargenomen die gebruik maken van het grasveld. Omdat het grasveld omringd is met paden, is het grasveld in alle gevallen gebruikt in combinatie met andere paden. Opvallend is dat het grasveld veelal werd betreden via het verharde pad is en slechts in 9% van de gevallen met een halfverhard pad. Waarschijnlijk heeft dit te maken met het maaibeleid: aan de kant van het verharde pad is een ingang gemaaid.

Het **onverharde pad** is veelal recreatief gebruikt (88%), gevolgd door actieve mobiliteit (8%) en ten slotte voor sportief gebruik (4%). Het onverharde pad werd in 44% van de gevallen gebruikt om de hond uit te laten, 40% van de gevallen om te wandelen, 8% om te fietsen, 4% om te hardlopen en 4% om vogels te spotten. Het onverharde pad werd het meest gebruikt in de zone van het actieve transport (9%), gevolgd door de onverharde paden bij de sportieve zone (7%) en het minst bij de recreatieve zone (3%). Bij deze laatste zone zijn minder onverharde paden, wat mogelijk de percentages beïnvloedt. De onverharde paden werden het meest in de avond gebruikt (8%), gevolgd door de ochtend (6%) en het minst in de middag (4%). Opvallend is daarbij dat in de avond het onverharde pad niet is gebruikt in combinatie met een ander element, maar op de andere tijdstippen wel. De onverharde paden zijn veelal zonder gezelschap gebruikt (84%), en in de overige 16% in gezelschap van één persoon. Iets meer vrouwen dan mannen lijken de onverharde paden te gebruiken, waarbij de verdeling 56% om 44% is. Tot slot valt op dat zowel kinderen als jongeren géén gebruik hebben gemaakt van de onverharde paden, en dat met name volwassenen (56%) het onverharde pad gebruiken en voor de rest ouderen (44%).

Overig

Naast de kwantitatieve observaties, zijn er observaties gedaan die meer kwalitatief van aard zijn. Er is gelet op opvallendheden die vervolgens zijn genoteerd op het observatieprotocol. Zo is er bijvoorbeeld waargenomen dat honden veelal los lopen in de gele zone, wat opvallend is vanwege de aanlijningsplicht die daar geldt. In geen van de zones is een fysiek communicatiemiddel waargenomen waarop de aanlijningsplicht staat. Dit wijst op een indicatie dat het mogelijk niet bij alle hondenbezitters duidelijk is dat er een aanlijningsplicht geldt. Honden lopen veelal los op het open grasveld en **hondenbezitters** kletsen vaak en kennen elkaars hond bij naam. Veelal hebben hondenbezitters één hond bij zich, in sommige gevallen meerdere. Ook is er zichtbare en hoorbare irritatie opgemerkt als een hond losloopt onder niet-hondenbezitters. Er is bijvoorbeeld waargenomen dat een loslopende hond achter een hardloopster aan rende wat voor een verbaal conflict zorgde tussen de hondenbezitter en de hardloopster. Ook is de geur van hondenpoep opgemerkt en de aanwezigheid ervan waargenomen. Kijkend naar **fietsgedrag**, viel op dat eenzelfde persoon meerdere keren fietsend door het park is geobserveerd, wat opvallend is vanwege het fietsverbod. In het Groenbeheerplan wordt aangegeven dat de noordelijke en zuidelijke ingangen van het park de hoofdingangen zijn, maar bij beide ingangen staat echter niet aangegeven dat in het park een fietsverbod geldt. In de zuidelijke ingang staat wel een voetganger

afgebeeld op het pad, is een bord geplaatst op het pad langs het park dat fietsers zijn toegestaan en zijn fietsenrekken geplaatst, maar van een bord over het fietsverbod is geen sprake. Wellicht wijst dit op een indicatie dat het voor fietsers niet duidelijk is dat het fietsverbod geldt in het park. Daarnaast is waargenomen dat mensen meerdere route mogelijkheden hebben door de padstructuren, wat het mogelijk maakt om tegemoetkomende gebruikers of passages te vermijden. Eenmaal is geobserveerd dat een volwassen man een verhard pad verliet en een

Figuur 15: Ingang noordzijde

Figuur 16: Ingang zuidzijde

onverhard pad insloeg om een tegemoetkomer te vermijden. Wat ook opviel is dat veel mensen die alleen lopen, een koptelefoon op hebben of oortjes in hebben. Op basis van de observaties lijken zij minder vaak anderen te begroeten dan mensen zonder koptelefoon of oortjes in. Over het algemeen is weinig **afval** geconstateerd en opgemerkt dat de afvalbakken gebruikt worden. In slechts één van de observaties is geobserveerd dat een afvalbak vol zat. Eenmaal is waargenomen dat de gemeente werkzaamheden aan het verrichten was om een overhangende boom te verwijderen.

Samenvattend

In de observaties is vastgesteld dat recreatieve beweging het meest voorkomende type beweging was, gevolgd door sportieve beweging, actieve mobiliteit en inactiviteit. Dit is in lijn met de verwachting op basis van het Groenbeheerplan en de expertinterviews, waaruit bleek dat recreatieve beweging het meest frequent en expliciet werd beoogd. Wandelen was de meest geobserveerde activiteit, gevolgd door het uitlaten van de hond, hardlopen en spelen. Opvallend was dat ondanks het fietsverbod, toch een aantal waarnemingen van fietsen zijn gedaan, wat mogelijk een indicatie geeft voor onduidelijke beleving van het fietsverbod. Daarbij kwam naar voren dat een persoon twee keer fietsend is waargenomen. Het open groene grasveld werd voornamelijk recreatief gebruikt door loslopende honden ondanks de aanlijnplicht en spelende kinderen. Het verharde pad was het meest gebruikte element, gevolgd door het halfverharde pad, het grasveld en de speeltuin. De observaties lieten ook zien dat hondenbezitters met elkaar praten, waarin de honden als bindend middel lijken te functioneren. Het fietsen en de routemogelijkheden werden ook opgemerkt, evenals het gebruik van koptelefoons en het begroeten van anderen. Over het algemeen werd weinig afval waargenomen en werden de afvalbakken regelmatig gebruikt.

4.3. De beleefde ruimte

Dit hoofdstuk gaat in op de vraag of het park als beweegvriendelijk wordt beleefd door gebruikers. Dat wil zeggen in hoeverre gebruikers het park beleven als een plek dat beweging faciliteert, stimuleert en uitdaagt doordat er verschillende directe en indirecte factoren aanwezig zijn. In het algemeen bleek uit de interviews dat er een aantal factoren zijn waarbij het per type beweging verschilt hoe de beleving van beweegvriendelijkheid wordt beïnvloedt. Een voorbeeld daarvan is het padennetwerk waardoor er meer routes ontstaan. Voor recreatieve beweging betekent dat dat er routes zijn met verschillende tijdsduren en voor actieve mobiliteit betekent dat dat er meerdere afsnijdroutes zijn. Op die manier heeft het padennetwerk op beide typen beweging een positieve invloed op de beleving van beweegvriendelijkheid, maar verschilt de manier waarop. Omdat recreatieve beweging als eerst wordt behandeld, zal er in die paragraaf het meest uitgebreid worden toegelicht hoe de factor van invloed is op beweegvriendelijkheid. Als een factor op dezelfde manier van invloed is op een ander type beweging, zal dat in beknoptere vorm worden aangegeven om herhaling te voorkomen. Daarnaast wordt er vanuit gegaan dat als een factor niet wordt beleefd als belemmerend op de beleving van

beweegvriendelijkheid als een gebruiker dit niet expliciet heeft benoemd als belemmerend. In dat geval wordt er uitgegaan van een neutrale beleving van de factor.

Recreatieve beweging

In de interviews zijn er zes directe factoren en alle indirecte factoren genoemd die volgens de gebruikers invloed hebben op de beleving van beweegvriendelijk rondom recreatieve beweging. Opvallend is dat deze factoren verschillen van de beoogde ruimte rondom recreatieve beweging. Zo werd in één van de interviews de natuurspeeltuin beleefd als een factor dat invloed heeft op de mate waarin het park als beweegvriendelijk wordt beleefd. Een ander direct hardware element, de *open groene grasvelden*, kwam in de beoogde ruimte terug als plek dat zou kunnen worden gebruikt naar eigen beweegbehoefte, waaronder recreatief bewegen. Bert (recreatieve en sportieve beweging) gaf aan dat hij het grasveld niet gebruikt. Hij gaf daarbij onderstaande uitleg.

“Ik loop niet door de grasvelden. Ook niet als het korter gemaaid zou zijn. Daar lopen te veel honden, dus ik ben bang voor hondenpoep. Meer dan eens onder mijn schoen gehad. Het is niet prettig als je je huis instapt en er dan pas achter komt.”

Voor Bert is de aanwezigheid van hondenpoep op het grasveld een reden om het niet te gebruiken. Hij maakt bewust de keuze om niet door het grasveld te lopen, gebaseerd op zijn persoonlijke ervaring met het grasveld. Deze bevindingen suggereren dat het grasveld vanwege de aanwezige hondenpoep wordt beschouwd als onvriendelijk voor beweging aangezien het de stimulans tot beweging op het grasveld belemmert. Dit komt overeen met de observaties waarbij het grasveld beperkt werd gebruikt door gebruikers anders dan hondenbezitters. Een verwachte mogelijke verklaring die bij de observaties is gesteld is dat het wellicht onduidelijk is voor hondenbezitters dat er een aanlijn- en opruimplicht geldt op de paden. Dit werd door Hugo bevestigd. Hij zij daarover het volgende.

“[...] maar in ieder geval meer duidelijkheid van waar de honden los mogen. Want met name de oude garde die hier al 60 jaar rond loopt, die hebben daar nu ook problemen mee. Die vinden nog altijd dat het een compleet losloopgebied is.”

Uit de quote blijkt dat er onduidelijkheid heerst waardoor er honden loslopen. Op basis hiervan kan dus geconcludeerd worden dat de honden loslopen vanwege de onduidelijkheid die er is omtrent de aanlijn- en opruimplicht. De tweede directe factor heeft betrekking op de *routes en paden*. Uit de interviews komt terug dat zowel de routes als paden als beweegvriendelijk worden ervaren omdat het meerdere mogelijkheden biedt. Zo biedt het voor collega's Brigit en Dirk de mogelijkheid om een wandeling te maken ook al hebben zij haast. Over de routeopties gaven zij onderstaande aan.

“Ja het is wel leuk, we hoeven niet elke keer hetzelfde rondje te lopen. We doen het vaak wel, Maar we hebben ook iets wat haast. We moeten hem zelfs een binnendoor steken denk ik. Dat heb ik zelf nog nooit gedaan dus dat is wel leuk. Ik twijfel of we dit zandpad kunnen pakken?”

Uit de quote wordt duidelijk dat zij de variatie waarderen evenals de mogelijkheid om het rondje te kunnen verkorten, dat beiden wordt geboden doordat er meerdere route opties zijn. Daarnaast zijn er verschillende padstructuren aangelegd, zoals het verharde, halfverharde en onverharde pad. De verharde paden worden ervaren als beweegvriendelijk omdat ze breed genoeg zijn om niet te hoeven uitwijken voor tegemoetkomers. Ook is het door de breedte mogelijk om met meerdere mensen naast elkaar te lopen.

Wat betreft de directe software factoren, is te zien dat de georganiseerde *activiteiten* verschillend worden ervaren als het gaat om de invloed op beweegvriendelijkheid. Voor Fatima was de 'Ladies only Avondvierdaagse' aanleiding om het park vaker te willen bezoeken om recreatief te bewegen. Over de mate waarin de activiteit invloed heeft op haar beleving van beweegvriendelijkheid, gaf zij het volgende aan.

“Ja dat was zo leuk. Ik zei gister ook tegen mijn man, we moeten nog een keer die route gaan lopen, dat is zo leuk.”

Zoals uit de quote blijkt is de activiteit voor haar stimulerend om te gaan bewegen in het park. Het doel van de activiteit is om als springplank te dienen waardoor mensen het park vaker gaan gebruiken om in te bewegen. In Fatima haar geval is dat gelukt en is haar beleving beweegvriendelijk. Voor Bert spelen activiteiten echter geen rol in zijn beleving rondom beweegvriendelijkheid. Hij gaf daarbij de volgende uitleg.

“Ik heb wel eens gekeken, maar ik ben het zeer solitair iemand. Ik leef echt helemaal alleen. Ik heb ook levenservaring van heel slecht zijn in contacten met mensen dus ik doe daar niet aan mee.”

Zoals uit de quote van Bert blijkt, beleeft hij de activiteiten niet als dusdanig beweegvriendelijk vanwege de persoonlijke eigenschap ‘solitair’. Het is voor hem echter geen belemmering in zijn algemene beleving van beweegvriendelijkheid. De resultaten van Fatima en Bert kunnen dus wijzen op een interpretatie van de resultaten waarbij de activiteiten als beweegvriendelijk of neutraal worden beleefd en dat de beleving per persoon kan verschillen. De tweede directe software factor is **communicatie** over de activiteiten. Er is geen centraal punt waar vanuit gecommuniceerd wordt over aanwezige activiteiten voor zowel algemene als doelgroepgerichte activiteiten in het park. Fatima, Aagje, Karin, Hugo en Linda ervoeren dat als beweegvriendelijk. Aagje gaf daarbij de volgende uitleg.

“Ik zie het natuurlijk in de stad Amersfoort omdat ik ja, je leest waar je interesse naar uitgaat vind ik altijd. En dan denk ik ‘oh god, weer een beweeggrondje!’ maar als ik helemaal niet wist wat het was, had ik het misschien ook niet gezien.”

Aagje geeft aan dat communicatie over een activiteit, in dit geval het beweeggrondje, haar opvalt omdat het haar interesseert. Ze geeft aan dat er een kans bestaat dat ze het over het hoofd had gezien als ze niet zou weten wat het is. Voor haar is deze communicatie dus faciliterend, op de voorwaarde dat zij de activiteit kent. Deze resultaten kunnen dus wijzen op een interpretatie dat er een kans bestaat dat het niet voor iedereen voldoende is om te weten dat de activiteit bestaat. Dat geldt ook voor Fatima, zij geeft daarbij onderstaande aan.

“Nou als ik het hoor, dan weet ik het en wil ik deelnemen. Maar als ik het niet weet, dan hoor ik helemaal niks.”

Voor Fatima is de communicatie dus cruciaal om te kunnen deelnemen aan de activiteit. Als de communicatie Fatima niet bereikt, neemt zij niet deel. De belevingen van Aagje en Fatima kunnen dus leiden tot een conclusie dat het een cruciale voorwaarde van de communicatie is dat potentiële deelnemers worden bereikt, om beweegvriendelijk te zijn.

Als eerste directe orgware factor, is **beheer en onderhoud** in elk interview een factor gebleken die van invloed is op de beleving van beweegvriendelijkheid. Voor Bert heeft de mate van beheer over het algemeen een positieve invloed op zijn beleving van beweegvriendelijkheid, behalve op rond de dwarsdoorsnedes. Hij geeft daarbij het volgende aan.

“Dat zijn hele dikke stengels. En ik heb nou gisteren al weggeslagen, maar binnen een week of twee beslaan ze weer het halve pad. Dat is heel stijf, over een week of twee, dan groeit het half over het pad en dan duurt het gewoon ja, een maand of zo voordat het plantsoen langs komt om het weg te snoeien. Dus de begroeiing boven het pad kan wel wat meer weggesnoeid worden want ja dat is vervelend als je aan het wandelen of sporten bent.”

Uit de quote blijkt dat de overhangende takken, het pad dusdanig versmallen waardoor Bert een gedeelte beleefd als beweegvriendelijk. Hugo heeft een andere mening en geeft aan dat hij onordelijkheid van de natuur kan waarderen in het park.

“Nou, zoals dat hier [wijst naar scheur in het asfalt] stoort mij niet en zo’n scheur in de weg. Ik zei het al eerder, ik kom zelf uit een bosrijke omgeving daar ben ik ook gegroeid. Ik vind asfalt dus al een hele luxe, maar ja, sommige mensen hè? Die maken daar wel problemen over en dan denk ik ook van, in hoeverre wil je er een probleem van maken? Want ik vind het prima in orde, het is een park en geen fietsroute in een bebouwde kom. Dus ja, laat het maar zo een beetje onordelijk zijn.”

Zoals uit de quote van Hugo blijkt, ervaart hij het beheer niet als beweegvriendelijk. Ook geeft hij niet aan het te beleven als beweegvriendelijk, dus wordt zijn beleving geïnterpreteerd als neutraal. Dirk ervaart het beheer daarentegen wel als beweegvriendelijk. Hij heeft nooit het idee heeft te kunnen uitglijden of struikelen waardoor hij prettig kan wandelen. Karin geeft ook aan dan zij de hoge mate van onderhoud een positieve invloed heeft op haar beleving van beweegvriendelijkheid. De verschillen van de respondenten kunnen geïnterpreteerd worden als een verschil in persoonlijke voorkeur voor de mate van beheer. Door de verschillende voorkeuren, wordt het beheer verschillend beleefd met verschillende belevingen van beweegvriendelijkheid tot gevolg. De laatste directe factor is **evaluatie**, wat niet wordt ervaren als beweegvriendelijk omdat het bij veel respondenten niet bekend is dat dat er geëvalueerd wordt. Geen van de respondenten heeft echter aangegeven het gebrek aan evaluatie te beleven als beweegvriendelijk.

Als eerste indirecte factor, is **sociale veiligheid** beleefd als een factor dat van invloed is op de mate waarin een respondent het park beleefd als beweegvriendelijk voor recreatieve beweging. In geen van de interviews kwam terug dat de begroeiing van invloed was op de gevoelens van sociale veiligheid. Wel kwam terug dat de zonering rondom hondenloopgebieden van belang is. Hugo die zelf hondenbezitter is, gaf aan eens een conflict te hebben gehad vanwege zijn loslopende hond. Hij gaf daarover onderstaande aan.

“Ja, als je met een stel kleine kinderen zit en dan komt er zo’n Mechelse herder tussen de spelende kinderen snuffelen van een jaar oud die denkt “ik speel mee”, dat dat spannend is voor ouders. Je kent de hond niet, je hebt geen idee wat hij gaat doen. Ik kan me voorstellen dat dat onveilig voelt.”

Uit de quote over zijn ervaring blijkt dat loslopende honden de beleefde beweegvriendelijkheid rondom recreatieve beweging mogelijk kunnen belemmeren. Hugo pleit daarom voor een zonering, waarbij duidelijk wordt gecommuniceerd waar honden aangeliend moeten zijn en waar niet. Op die manier zouden gevoelens van sociale veiligheid kunnen worden vergroot voor een aantal doelgroepen, bijvoorbeeld ouders met jonge kinderen. Een ander element rondom sociale veiligheid is de natuurspeeltuin die is aangelegd aan de rand van het park. Het wordt door geen van de respondenten beleefd als een aspect dat van positieve invloed is op beweegvriendelijkheid of gevoelens van sociale veiligheid. Op de vraag hoe de locatie van de natuurspeeltuin beleefd wordt, gaf Fatima onderstaande uitleg.

“Ja, ja dat is goed. Weet je wat leuk is, dan loop je eerst tussen de huizen en dan kom je ineens in het park. Dat is leuk, dan ga je ineens naar een ander gebied. Dat vind ik juist leuk.”

Uit de quote wordt duidelijk dat het de sociale veiligheidsgevoelens van Fatima positief beïnvloedt, maar dat ze met name de connectie met de omgeving daardoor waardeert. Wat betreft sociale veiligheidsgevoelens kan dus geïnterpreteerd worden dat het in minder mate van belang is, maar dat het wel lijkt bij te dragen aan de indirecte factor **connectiviteit**. Een ander aspect dat hieraan bijdraagt, zijn de verschillende ingangen en paden. Linda gaf aan dat haar beleving van beweegvriendelijkheid positief is beïnvloedt doordat er meerdere ingangen zijn waardoor de connectiviteit met de omgeving wordt verbeterd. Deze resultaten wijzen op een conclusie dat directe factoren mogelijk een invloed kunnen hebben op indirecte factoren waardoor beweegvriendelijkheid wordt beïnvloedt. Dat de ingangen geasfalteerd zijn, heeft een negatieve invloed op de **fysieke veiligheid**.

Volgens Hugo wordt de verharding door fietsers en brommers gezien als een uitnodiging om het park te betreden, ondanks het verbod. Hij geeft daarover onderstaande aan.

“Maar ik vind wel een gigantisch nadeel met dat asfalt, dat al die fietsers hier overheen komen. Dat is gewoon een uitnodiging van doe maar! Zij [wijst naar hond] is 3 jaar oud en 3 jaar geleden was ze nog een pup en werd gewoon overhoop gereden. Dat was een moeder met een dochter. Moeder fietste gewoon verder want ja, die was bang. Dat was toen nog een pup dus er was niks aan de hand. En die dochter, die knalt er gewoon gelijk op en die begon gillend te roepen, en dan ik denk ja.. Het is een beetje cowboy gebied dan. En dat vind ik het enigste spijtige aan dat asfalt, dat het die fietsen en brommers enzo zo uitnodigen.”

Op basis van de quote kan geconcludeerd worden dat Hugo's beleving van fysieke veiligheid negatief wordt beïnvloedt door de geasfalteerde entrees omdat dit fietsers en brommers uitlokt. Ondanks dat de verharde entrees het park toegankelijk maakt voor diverse doelgroepen zoals mindervaliden, maakt het het park ook toegankelijk voor fietsers en brommers wat als een ongewenst neveneffect wordt ervaren. Dat sluit aan bij de vierde indirecte factor over, **infrastructuur**. Enerzijds beïnvloedt de geasfalteerde paden de belevingen van beweegvriendelijkheid negatief zoals die van Hugo en het voorbeeld van fietsers en brommers. Maar anderzijds geeft hij aan dat het zijn beleving van beweegvriendelijkheid positief beïnvloedt omdat het park hierdoor toegankelijk wordt voor mindervaliden. Aagje gaf over de invloed van de gekozen infrastructuur op haar beleving van beweegvriendelijkheid, het volgende aan.

“Het is ook wel fijn voor mensen met kinderwagens en mensen die achter een rollator lopen dat die verharde er paden zijn. Dat het wel toegankelijk is voor iedereen.”

Uit de quote blijkt dat de verharde paden voor haar een positieve invloed heeft op haar beleving van beweegvriendelijkheid omdat hierdoor een grotere groep gebruik kan maken van het park. Op basis van de belevingen van Hugo en Aagje kan geïnterpreteerd worden dat de mate waarin het park inclusief is voor meerdere doelgroepen, niet vanuit eigen belang, wellicht ook van invloed kan zijn op de beleving van beweegvriendelijkheid. Daarnaast bieden de geasfalteerde paden uitkomst in het geval van regen voor Bert, Hugo en Linda. Zij gaven aan dat de geasfalteerde paden daarom van invloed is op hun beleving van beweegvriendelijkheid. Op basis van deze resultaten kan geconcludeerd worden dat de geasfalteerde paden recreatieve beweging mogelijk maken voor meerdere doelgroepen én meerdere omstandigheden. Het blijkt echter wel een voorwaarde dat de paden vrij zijn van obstakels en overhangende takken. Bert beleeft overhangende takken en obstakels als beweegonvriendelijk en verwijderd de objecten zelf als hij vindt dat de plantsoendienst daar in verzaakt. De vijfde indirecte factor is dat **gebruik leidt tot gebruik**. Uit de interviews komt dat de ontmoetingsplekken voor Linda een aspect is dat invloed heeft op haar beleving van beweegvriendelijkheid omdat zij affiniteit heeft met honden en die komen daar vaak samen. Bij andere respondenten kwam dit niet terug. Wat betreft **esthetiek**, komt bij James, Truus, Aagje, Karin, Hugo, Bert, Linda en Fatima terug dat zij het park waarderen vanwege de esthetiek. Voor hen is het van invloed op de mate waarin zij het park als beweegvriendelijk ervaren. Fatima geeft daarover onderstaande aan.

“Ja ik vind Amersfoort, de parken en bossen prima. Echt het is mijn plek zeg maar. Ik hou van Amersfoort, maar vooral de natuurgebieden. Niet echt van oude gebouwen, maar natuurgebied, dat is echt mijn plek. Dat is echt helemaal mijn ding. Ik denk dat dat ook meespeelt in dat ik het park zo beweegvriendelijk beleef.”

Zoals uit de quote blijkt, is de esthetiek voor Fatima van invloed op haar beleving van beweegvriendelijkheid. Omdat dit bij acht van de twaalf respondenten, kan worden geconcludeerd dat de esthetiek van invloed is op de mate waarin het park als beweegvriendelijk ervaren wordt bij de meerderheid van de respondenten. Echter geeft Fatima ook aan dat dit wellicht wordt beïnvloedt door haar persoonlijke voorkeur voor de natuur. Dit leidt tot de interpretatie dat persoonlijke voorkeur mogelijk van invloed is op de mate waarin esthetiek en daarmee de beleving van beweegvriendelijkheid.

Actieve mobiliteit

Bij actieve mobiliteit zijn drie directe factoren teruggekomen in de interviews en twee indirecte factoren. Net als bij recreatieve beweging, zorgen *routes en paden* voor een grotere mogelijkheid aan keuzes. Voor Dirk heeft dat een positief gevolg op zijn beleving van beweegvriendelijkheid van actieve mobiliteit en gaf daarover het volgende aan.

“Ja vanuit hier ook vanuit de woonwijk insteken en dan kan je hier tussendoor. Om daar achter uit te komen is dit wel een van de betere routes.”

Uit de quote blijkt dat hij de aangelegde paden beleefd als een van de betere routes om van de ene wijk naar de andere wijk te transporteren. De aangelegde paden in combinatie met de daardoor aanwezige routes die impliciet bijdragen aan een beweegvriendelijke beleving van actieve mobiliteit, wijzen dus op een expliciete positieve invloed op de beweegvriendelijke omgeving rondom actieve mobiliteit. Ondanks dat actieve mobiliteit niet verankerd is in het *beleid* en dat er een fietsverbod geldt in het park, lijkt dit beweegvriendelijkheid van actieve mobiliteit voor Dirk niet te beperken. Hij heeft het fietsverbod niet genoemd, wat zou kunnen duiden op een gebrek aan kennis van het verbod. Op basis van deze resultaten kan worden geïnterpreteerd dat het fietsverbod en het beleid in beperkte mate het gewenste resultaat opleveren aangezien Dirk er doorheen fietst. Deze bevinding kan worden onderbouwd met de interpretatie van de observaties waaruit blijkt dat actieve mobiliteit door het park heen plaatsvindt. De verwachting dat de huidige bebording onvoldoende is om het fietsverbod te laten blijken zoals geconcludeerd uit de eerste twee deelvragen, zou op basis van Dirk zijn beleving kunnen worden geïnterpreteerd als bevestigend. Tot slot heeft *beheer en onderhoud* een directe invloed op de mate waarin het park als beweegvriendelijk wordt beleefd. Net als bij recreatief bewegen, wordt het beheer en onderhoud wisselend beleefd en heeft daardoor een wisselde invloed op de beleving van beweegvriendelijkheid. Dirk beleefd het onderhoud op een positieve manier waardoor het voor hem een positieve invloed heeft op zijn beweging van beweegvriendelijkheid. Bert daarentegen beleefd het onderhoud en beheer op een negatieve manier en geeft aan dat het zijn beleving van beweegvriendelijkheid daarom negatief beïnvloedt. Deze verschillen kunnen geïnterpreteerd worden als een verschil in persoonlijke wensen rondom onderhoud, wat daarmee invloed heeft op de beleving van beweegvriendelijkheid.

Rondom de indirecte factoren, is sociale veiligheid niet expliciet teruggekomen als factor dat invloed heeft op de beleving van beweegvriendelijkheid rondom actieve mobiliteit. Ondanks dat er verlichting is geplaatst over de dwarswegen, is er niet teruggekomen dat dit een invloed had op de beleving van beweegvriendelijkheid. Het zelfde geldt voor de ruime opzet van de paden. Een indirecte factor dat wel invloed blijkt te hebben op de beleving van beweegvriendelijkheid van actieve mobiliteit is de *connectiviteit*. Onder andere door meer entrees toe te passen, wordt geprobeerd de connectiviteit te vergroten. De meerwaarde van de connectiviteit blijkt uit bovenstaande quote van Dirk, maar ook Linda ervaaarde de entrees als een factor die een positieve invloed heeft op haar beleving van beweegvriendelijkheid van actieve mobiliteit. Ze legt daarover het volgende uit.

“Je kan allemaal zo inlopen. Dat is allemaal even toegankelijk ja en je kunt er daardoor wel makkelijk in en uit of doorheen.”

Uit de quote blijkt dat ze door de entrees ervaart dat het makkelijk is om het park te betreden, te verlaten of doorheen te gaan. De belevingen van Dirk en Linda wijzen dus op een interpretatie dat de entrees als middel om connectiviteit te vergroten, als beweegvriendelijk worden beleefd. Bert gaf rondom connectiviteit een aanbeveling over de oversteekplaatsen bij de dwarswegen. Het park bestaat namelijk uit drie delen, die zijn gescheiden door twee dwarswegen. Hij zei daarover het volgende.

“Nou zoals hier, het is een oversteekplaats maar er is geen zebrapad. Misschien zou dat wel handig zijn, het kan namelijk druk zijn.”

Uit zijn uitspraak blijkt dat hij de huidige situatie bij de oversteekplaatsen beleeft als druk en doet daarbij een suggestie. Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat een verbetering van de oversteekplaatsen zou bijdragen aan een betere beleving van connectiviteit tussen de drie parkdelen, wat bijdraagt aan een betere beleving van de beweegvriendelijkheid rondom actieve mobiliteit. De tweede indirecte factor betreft **infrastructuur**, waarbij obstakelvrije paden van invloed zijn op de beleving van beweegvriendelijkheid zoals aangegeven door Dirk. Voor hem heeft het obstakelvrij zijn niet alleen invloed op zijn beleving van recreatief bewegen, maar ook op actieve mobiliteit. De derde en laatste indirecte factor die benoemd werd als het gaat om het beleving van beweegvriendelijkheid van actief transport is de **esthetiek**. Het verschil tussen de verharde, halfverharde en onverharde paden is voor Linda van invloed op haar beleving. Ze geeft daarbij de volgende uitleg.

“Ja dat halfverharde vind ik ook wel heel leuk, want dan heb je een beetje echt, zeker nu de bomen in de bloei staan, het gevoel dat je in het bos loopt en wat minder in het park. Maar het verharde heeft ook wel weer wat.”

Uit de quote van Linda blijkt dat de verschillende paden faciliteren dat de natuur op verschillende manieren te beleven is. Voor haar is dat van positieve invloed op haar beleving van esthetiek. Dit kan worden geïnterpreteerd als een impliciete indirecte factor die bijdraagt aan haar positieve beleving van beweegvriendelijkheid rondom actieve mobiliteit.

Sportieve beweging

Rondom sportieve beweging zijn er zes directe factoren van belang rondom de beleving van beweegvriendelijkheid en twee indirecte. Daarbij is het opvallend dat de voetbal-basketbalcombinatie in geen van de interviews is benoemd als beweegvriendelijk element. Omdat het ook niet is benoemd als beweegvriendelijk element, is er vanuit gegaan dat het als neutraal wordt beleeft. Allereerst zijn **routes en paden** van invloed. Evenals bij recreatieve beweging en actieve mobiliteit worden hierdoor meerdere routeopties geboden. Voor Linda beïnvloedt dat haar beleving van beweegvriendelijkheid omdat ze vanwege de route opties variaties kan kiezen. Ze zegt daarover het volgende.

“Daardoor kan ik de ene keer linksom en de andere keer rechtsom, en dan heb je telkens toch weer wat anders, dus dat kan ook nog en dat is leuk.”

Net als Linda vindt James, die voornamelijk recreatief en sportief beweegt in het park, de combinatie van verharde, halfverharde en onverharde paden beweegvriendelijk. Hij kan hierdoor verschillende routes kiezen. Hij geeft daar over het volgende aan.

“Ik kan gewoon naar buiten lopen en ik loop gewoon random eigenlijk door te paadjes heen, ik heb niet echt een richting of iets, dus ik vind eigenlijk iedere keer weer nieuwe paadjes.”

De quotes van Linda en James kunnen wijzen op een interpretatie dat de variatie in routes, sportieve beweging positief wordt beïnvloedt. Kijkend naar de tweede directe factor, het **openbare (groene) grasveld**, is te zien dat deze als beweegvriendelijk wordt beleeft. Daarbij speelt net als bij recreatief bewegen hondenpoep de hoofdrol. Bij de derde directe factor **activiteiten** georganiseerd voor sportief bewegen, spelen dezelfde aspecten als bij recreatief bewegen. Bert geeft aan dat het zijn beleving van beweegvriendelijkheid niet beïnvloedt, terwijl het voor James wel een positieve impact heeft. Het lijkt dus per persoon te verschillen en wellicht wijzen de verschillen tussen James en Bert op een indicatie dat de beleving van activiteiten wordt beïnvloedt door persoonlijke voorkeuren. Ook de **communicatie** over de activiteiten rondom sportieve beweging wordt hetzelfde ervaren als bij recreatieve beweging. Om deelname te faciliteren, is communicatie vereist dat de potentiële deelnemers bereikt. Hugo geeft daarbij aan dat hij de huidige manier van communicatie niet faciliterend vindt voor deelname. Hij geeft daarbij het volgende aan.

“En dan denk ik va, ja dat is knap wat u net noemt van dat sporten hier, maar maak dat dan bekend. Want dan ga je misschien die mensen wel park binnen krijgen want van ja, iemand die alleen maar thuis zit en een beetje ziek zit te wezen en problemen hebben met hun suiker, is de drempel heel hoog om te komen sporten.”

Uit zijn uitspraak wordt duidelijk dat hij de huidige manier van communiceren niet als beweegvriendelijk ervaart omdat het in zijn beleving deelname niet faciliteert. De vijfde directe factor betreft het **beheer en onderhoud** van het park, wat ook een vergelijkbare invloed heeft als bij recreatief bewegen. James geeft aan dat hij het park schoon vindt. Ondanks dat hij niet aangeeft dat het van invloed is op zijn beleving van beweegvriendelijkheid, kan worden geconcludeerd dat het geen belemmering voor hem is. Voor Bert is de huidige staat van het onderhoud van negatieve invloed op zijn beleving van beweegvriendelijkheid. Hij noemde een voorbeeld van takken met rupsen die over het pad heen hangen en heeft daarover onderstaande gezegd.

“Vorig jaar of zo hebben ze dat ingespoten om het tegen te gaan, maar ik weet dat de gemeente Amersfoort daar mee bezig is om dat te bestrijden. Die exotische soorten, verschrikkelijk. Deze rupsen vind ik heel erg, dat weten ze ook want ik weet de weg om dat terug te koppelen aan ze. Maar er is nog niks mee gedaan dat is vervelend.”

Uit de quote blijkt dat zijn beleving van het onderhoud en beheer op dit moment negatief is omdat er nog niet is gewerkt aan het verwijderen van de overhangende takken met rupsen. Daardoor kan geïnterpreteerd worden dat zijn beleving van beweegvriendelijkheid negatief wordt beïnvloedt. In de quote is ook de laatste directe factor aanwezig, namelijk **evaluatie**. Er wordt duidelijk dat Bert weet waar hij evaluaties kan doorgeven, maar hij is ontevreden over de omgang met zijn bericht. De manier van evalueren beleefd hij als onprettig, wat een indicatie is voor een factor die op een beweegvriendelijke manier bijdraagt aan zijn beleving.

Daarbij zijn er drie indirecte factoren van invloed op de beleving van beweegvriendelijkheid van sportief bewegen. Allereerst is dat de **esthetiek**, dat bij alle respondenten die sportief bewegen in het park terugkwam. De werking daarbij is hetzelfde als bij recreatieve beweging waarbij de resultaten wijzen op een mogelijke indicatie dat persoonlijke voorkeur voor natuur, mogelijk van invloed kan zijn op de mate waarin esthetiek beleefd wordt. Dit heeft impliciet gevolgen voor de beleving van beweegvriendelijkheid. Ook is de **infrastructuur** van belang, bijvoorbeeld zoals Bert aangeeft. Als er obstakels het pad versmallen, bijvoorbeeld overhangende takken, is dat van negatieve invloed op zijn beleving van beweegvriendelijkheid. Tot slot is de **connectiviteit** van invloed op de beleving van beweegvriendelijkheid. Bert gaf aan dat een verbetering van de oversteekbaarheid door een zebrapad, zijn beleving van beweegvriendelijkheid positief zou beïnvloeden.

Samenvattend

Uit interviews blijkt dat met de resultaten over de belevingen rond beweegvriendelijkheid, kan worden onderbouwd waarom beoogde elementen wel of niet worden gebruikt. Met deze resultaten zijn de beweegvriendelijke en beweegonvriendelijke elementen blootgesteld. Sommige elementen worden beleefd als beweegvriendelijk, terwijl andere neutraal of beweegonvriendelijk worden beleefd. Bovendien kunnen bepaalde elementen als beweegvriendelijk worden beleefd voor het ene type beweging, maar als beweegonvriendelijk voor een ander type beweging. De verharde entrees worden als beweegvriendelijk beschouwd door fietsers die het park willen doorkruisen via actief transport, maar als beweegonvriendelijk door wandelaars die recreatief gebruik maken van het park omdat hun gevoel van veiligheid afneemt door de fietsers. Daarnaast is het goed om op te merken dat er bij sommige gebruikers aanleiding lijkt te bestaan over beperkte kennis van het fietsverbod in het park. De elementen infrastructuur, routes en paden en esthetiek worden daarentegen als beweegvriendelijk ervaren bij alle typen beweging. Factoren die specifiek gericht zijn op recreatief en sportief bewegen, zoals het open grasveld en de communicatie rondom activiteiten worden als beweegonvriendelijk ervaren. Daarnaast lijken er persoonlijke verschillen te bestaan in beleving van beweegvriendelijkheid met betrekking tot beheer en onderhoud. Sommige respondenten ervaren dit als beweegvriendelijk, terwijl anderen het als beweegonvriendelijk ervaren. Mogelijk wordt dit verschil beïnvloed

door persoonlijke voorkeuren. Opvallend is dat de sportvoorzieningen als neutraal worden beleefd terwijl het slechts een keer werd gebruikt en het een toename in sportief bewegen beoogde.

Opmerkelijk is dat hoewel de speeltuin aan de zijkant van het park is aangelegd om sociale veiligheid te bevorderen, dit niet als dusdanig wordt. De locatie van de speeltuin draagt echter wel het bij aan de beleving van connectiviteit en is daardoor alsnog van invloed op de beleving van beweegvriendelijkheid. Dit suggereert dat een element meerdere factoren kan beïnvloeden en daarmee op meerdere manieren de beleving van beweegvriendelijkheid kan beïnvloeden. Een ander opvallend punt is dat geasfalteerde paden beweging tijdens regen mogelijk maken, wat de mogelijkheden rondom gebruik vergroot en de beleving positief beïnvloedt. Daarbij blijkt communicatie van cruciaal belang te zijn bij activiteiten, waarbij het cruciaal is dat bericht de deelnemers bereikt. Onduidelijkheid over de aanlijn- en opruimplicht heeft negatieve invloed op de beleving van beweegvriendelijkheid bij niet-hondenbezitters vanwege de loslopende honden en aanwezige hondenpoep. Deze bevindingen wijzen op een indicatie dat bepaalde elementen meerdere factoren op verschillende manieren kan beïnvloeden en daarmee verschillende belevingen van beweegvriendelijkheid teweegbrengen.

5. CONCLUSIE

Hieronder volgt de beantwoording van de onderzoeksvragen door de resultaten uiteen te zetten. Tot slot wordt gekeken hoe de ruimtes zich tot elkaar verhouden.

Hoe wordt beweegvriendelijkheid beoogd in het Waterwingebied?

Bij de eerste deelvraag is onderzocht hoe beweegvriendelijkheid wordt beoogd in het park door middel van een analyse van het Groenbeheerplan en expertinterviews. Er is onderscheid gemaakt tussen factoren die een directe en indirecte invloed hebben op beweegvriendelijkheid. Hoewel beweegvriendelijkheid geen expliciet doel is in het beleidsplan, kan het op een impliciete manier worden bevordert doordat er in het plan wordt gestreefd naar een toename in recreatief gebruik. In het Groenbeheerplan worden recreatieve beweging en uitingen van sportieve beweging hieronder geschaard.

Rondom recreatieve beweging zijn er verschillende directe en indirecte factoren geïdentificeerd die beweegvriendelijkheid bevorderen. Er zijn in het park openbare groene velden geïmplementeerd zonder faciliteiten met het idee dat mensen zelf invulling kunnen geven aan het gebruik ervan. Recreatieve en sportieve beweging worden hier onder verstaan. Ook zijn er routes en paden aangelegd in het park die recreatieve beweging faciliteren en is er een natuurspeeltuin waar kinderen spelend kunnen bewegen. Wat betreft software, worden er activiteiten georganiseerd om mensen te stimuleren om structureel te laten bewegen zoals de 'Ladies only Avondvierdaagse'. Sociale veiligheid, fysieke veiligheid, connectiviteit, infrastructuur en esthetiek zijn indirecte factoren waar op is ingezet om de beweegvriendelijkheid van recreatieve beweging verbeteren. Voor actieve mobiliteit zijn er in beperktere mate directe en indirecte factoren terug te zien in de beoogde ruimte. Er zijn routes en paden aangelegd die impliciet diverse mogelijkheden bieden voor actieve mobiliteit. Aan de andere kant is het park niet opgenomen in het fietsplan van de gemeente en is fietsen verboden. Desondanks spelen factoren zoals sociale veiligheid, fysieke veiligheid, connectiviteit, infrastructuur en esthetiek ook een impliciete rol bij het bevorderen van actieve mobiliteit in het park. Kijkend naar sportieve beweging zijn er directe maatregelen genomen om beweegvriendelijkheid te bevorderen. Er zijn routes en paden aangelegd die geschikt zijn voor sportieve activiteiten zoals hardlopen, en er zijn het skatepark en de voetbal-basketbalcombinatie als sportaccommodatie. Net als bij recreatieve beweging worden er activiteiten georganiseerd om mensen structureel te laten bewegen. Een voorbeeld van een sportieve activiteit is de obstakel run. Tot slot beogen het beleid, beheer en onderhoud bij te dragen aan de beweegvriendelijkheid van sportieve beweging.

In het algemeen kan worden geconcludeerd dat er in het park directe en indirecte maatregelen zijn genomen ten behoeve van beweegvriendelijkheid. Hoewel beweegvriendelijkheid geen doel is in het beleidsplan, zijn er verschillende directe en indirecte factoren geïdentificeerd die bijdragen aan de beweegvriendelijkheid van recreatieve, actieve en sportieve beweging. Er zijn directe en indirecte factoren gevonden die expliciet of impliciet een verbetering van de beweegvriendelijkheid beogen. De hardware, software en orgware rond het Waterwingebied biedt mogelijkheden voor diverse typen beweging. Qua indirecte factoren is er aandacht besteed aan sociale veiligheid, fysieke veiligheid, connectiviteit, infrastructuur en esthetiek om de beweegvriendelijkheid te verbeteren.

Hoe wordt het park gebruikt rondom beweging?

Net als bij de beoogde ruimte, is recreatieve beweging het meest prominent van de typen beweging. Er zijn 14 verschillende uitingen van beweging geobserveerd, wat een indicatie kan zijn voor de mogelijke diversiteit van uitingen van gebruik. Het grootste gedeelte van de uitingen bestaat uit wandelen, gevolgd door het uitlaten van de hond en hardlopen. Opvallend is dat er in 4% van alle observaties werd gefietst, ondanks het fietsverbod. Met name volwassenen gebruiken het park, waarbij zij voornamelijk aan wandelen doen. De gebruikersgroep die de volwassenen opvolgt zijn ouderen die ook voornamelijk wandelen. Jongeren doen het vaakst aan sportief bewegen in het park en kinderen spelen er. Dit wijst op een indicatie dat verschillende leeftijdsgroepen, verschillende voorkeuren hebben voor typen beweging.

Het verharde pad is het vaakst gebruikte element, gevolgd door het halfverharde pad en het grasveld. Het verharde pad wordt voor alle typen beweging gebruikt, waarbij wandelen het vaakst is geobserveerd gevolgd door het uitlaten van de hond en hardlopen. Veelal werd het pad gebruikt zonder gezelschap en de dag of het dagdeel maakt geen verschil voor het gebruik. Hardlopen wordt procentueel het vaakst gedaan op het halfverharde pad, waarbij het in de avond het vaakst werd gebruikt. Het grasveld is veelal gebruikt door hondenbezitters om hun honden los te laten lopen en ballen te gooien, ondanks dat het geen losloopgebied is. Opvallend is dat hondenbezitters daarbij vaak kletsen met andere hondenbezitters als hun honden samen spelen. Er werd ook veel gespeeld door kinderen, waarbij opgemerkt dient te worden dat het een klas betrof dat geobserveerd is waardoor het absolute aantal erg steeg terwijl het één gezelschap betrof. Aannemelijk is dat het daadwerkelijke percentage lager ligt. Het onverharde pad is voornamelijk gebruikt om de hond uit te laten en te wandelen. Opvallend is dat het vaker werd gebruikt voor actieve mobiliteit dan voor sportief gebruik. Het halfverharde pad wordt met gezelschappen kleiner dan drie personen gebruikt, wat kleiner is dan het verharde pad en grasveld. Wellicht dat de breedte van het pad hier op invloed van is. Kinderen en jongeren hebben géén gebruik gemaakt van het onverharde pad tijdens de observaties. In alle observatiezones werd het verharde pad het meest gebruikt, maar in zones waar meerdere fysieke elementen aanwezig zijn werd het verharde pad in mindere mate gebruikt. Hieruit blijkt dat het verharde pad voorkeur heeft, maar minder als er alternatieven zijn.

Eenmaal is een conflict waargenomen tussen een hondenbezitter met loslopende hond en hardloopster, waarbij de hond de hardloopster beet, wat leidde tot zichtbare en hoorbare irritatie. Ook is hondenpoep waargenomen in de gebieden, ondanks de opruimplicht. Daarnaast is waargenomen dat een gebruiker een ander pad koos om een tegenligger te vermijden, wat is gefaciliteerd door het routenetwerk van verschillende paden.

Hoe wordt beweegvriendelijkheid in het park beleefd als beweegvriendelijk?

Bij de laatste deelvraag is de beleving van beweegvriendelijkheid onderzocht. Dat is gedaan door met gebruikers directe en indirecte factoren te bespreken die bijdragen aan hun beleving van beweegvriendelijkheid, of te wel of de factor bijdraagt aan hun beleving dat het park beweging faciliteert, stimuleert en uitdaagt. Per type beweging wordt besproken welke specifieke directe en indirecte factoren van invloed zijn op de beleving.

Rondom recreatieve beweging zijn verschillende directe factoren genoemd die de beleving van beweegvriendelijkheid beïnvloeden. Het de routes en paden zorgen voor verschillende routeopties, wat wordt ervaren als beweegvriendelijk. Het grasveld daarentegen wordt ervaren als beweegonvriendelijk vanwege de aanwezige hondenpoep waardoor gebruik ervan wordt vermeden. Als oorzaak wordt aangegeven dat dit komt doordat het niet duidelijk is aangegeven waar de honden moeten zijn aangelijnd. De georganiseerde activiteiten en communicatie over de activiteiten, worden wisselend beleefd als het gaat om beweegvriendelijkheid. Waarschijnlijk spelen persoonlijke voorkeuren een rol in die beleving. Hetzelfde geldt voor de mate waarin het beheer en onderhoud wordt beleefd: persoonlijke voorkeuren lijken een rol te spelen in de beleving ervan. Van de indirecte factoren, blijkt sociale veiligheid van invloed op de beleving van beweegvriendelijkheid. Loslopende honden beïnvloeden het gevoel van sociale veiligheid in sommige gevallen op een negatieve manier. Daarnaast is de connectiviteit en infrastructuur indien de paden obstakelvrij zijn, van positieve invloed op de beleving. Ook speelt de esthetiek een rol en kunnen persoonlijke voorkeuren een mogelijke rol spelen. Voor actieve mobiliteit worden de routes en paden door het park als beweegvriendelijk ervaren vanwege de routeopties en variatie dat het biedt. Verder zijn beheer en onderhoud van belang. Van de indirecte factoren kwamen sociale veiligheid, connectiviteit en esthetiek terug. Sociale veiligheid kwam minder prominent terug dan bij recreatieve beweging. Bij sportieve beweging zijn wederom paden en routes genoemd als positieve invloed op beweegvriendelijkheid en het grasveld als beweegonvriendelijk vanwege de hondenpoep. Daarbij is het opvallend dat de sportvoorziening als neutraal wordt beleefd. Net als bij recreatieve beweging kunnen de georganiseerde activiteiten en de communicatie daarover verschillende belevingen teweegbrengen, wat lijkt te worden beïnvloedt door persoonlijke voorkeuren. Hetzelfde geldt voor beheer en onderhoud, evenals bij recreatieve

beweging. Van de indirecte factoren zijn sociale veiligheid, esthetiek, connectiviteit en de infrastructuur van belang.

Kortom, de routes en paden, het beheer en onderhoud, sociale veiligheid, fysieke veiligheid, connectiviteit, de infrastructuur en esthetiek spelen bij alle typen beweging een rol als het gaat om de beleving van beweegvriendelijkheid. Uit de interviews wordt echter ook duidelijk dat een factor een mogelijk neveneffect kan hebben, op zowel een positieve als een negatieve manier. Positief zoals de speeltuin die connectiviteit bevordert terwijl het gericht is op sociale veiligheid en negatief door de geasfalteerde ingangen waardoor fietsers door het park de beleving van beweegvriendelijkheid van van voetgangers negatief beïnvloeden. In deze laatste conclusie zit nog een tweede bevinding, namelijk dat een factor verschillend kan worden beleefd voor verschillende typen beweging. Om te onderzoeken hoe er op de verschillende belevingen kan worden ingespeeld, is een dialoog met gebruikers aan te raden.

Hoe verhouden de beoogde, gebruikte en beleefde ruimte zich tot elkaar?

Tussen de typen beweging verschilt het hoe de beoogde, gebruikte en beleefde ruimte zich tot elkaar verhouden. Bij recreatieve beweging is te zien dat beweegvriendelijkheid met acht directe factoren is nagestreefd, waarvan er 6 als dusdanig worden beleefd. Daarnaast zijn er zes indirecte factoren toegepast, die allen als beweegvriendelijk worden beleefd. Bij sportieve beweging zijn er acht directe factoren toegepast, waar er zes als zodanig worden beleefd en vijf indirecte factoren waar er drie van worden beleefd. Bij actieve mobiliteit zijn er drie directe factoren impliciet toegepast die allen als beweegvriendelijk worden beleefd en vijf indirecte waarvan er drie als beweegvriendelijk worden beleefd. In appendix 7 is een overzichtstabel te vinden waarbij de verschillende beweegvriendelijke factoren uiteen zijn gezet per type beweging. In de gebruikte ruimte is recreatief bewegen het vaakst voorgekomen, gevolgd door sportief bewegen en afgesloten met actieve mobiliteit. Uit deze resultaten blijkt de hoofdrol van recreatieve beweging in de beoogde ruimte, de gebruikte ruimte en beleefde ruimte en de mate waarin het park beweegvriendelijk is voor recreatieve beweging. De elementen die voor alle drie de typen beweegvriendelijk zijn, zijn de routes en paden, het beheer en onderhoud, sociale veiligheid, fysieke veiligheid, connectiviteit, de infrastructuur en esthetiek.

Daarbij zijn er een vier 'counterspaces' herkend, wat betekent dat de beoogde, gebruikte en beleefde ruimtes niet in lijn met elkaar zijn. Dat zijn de voetbal-basketbalcombinatie, de grasvelden, de plekken waar géén losloopgebied is en de verharde wandelpaden. De voetbal-basketbalcombinatie werd in slechts één van de zes observatierondes gebruikt en werd ervaren niet beleefd als een beweegvriendelijk element. Omdat het ook geen belemmering vormde is het gelabeld als een neutraal element, ondanks dat het een toename in sportief bewegen nastreeft. De tweede counterspace zijn de grasvelden die recreatief en sportief gebruik beogen, maar niet worden gebruikt vanwege de angst op hondenpoep. De derde counterspace hangt samen met de vorige, namelijk de aantal plekken in het park waar opruim- en aanlijnplicht geldt voor hondenbezitters. Omdat er niet duidelijk wordt aangegeven waar de plicht geldt, lopen honden vaak los. Dit heeft een negatieve impact op recreatieve en sportieve beweging, zoals géén gebruik van de velden door hondenpoep en het eerder genoemde conflict tussen de hardlooper en loslopende hond. Een eventuele aanbeveling voor het park zou zijn om de aanlijn- en opruimplicht te communiceren in het park, bijvoorbeeld met bebording. Het is daarbij goed om op te merken dat hondenbezitters in de beoogde ruimte een prominente rol hebben, gezien het feit dat een beleidsmaker aan gaf dat het hele park losloopgebied is en een aanlijningsplicht geen discussiepunt is omdat alle gebruikers hondenbezitters zijn. Bij de expert blijkt daarmee beperkte bekendheid met de aanlijn- en opruimplicht evenals dat hondenbezitters niet de grootste gebruikersgroep zoals blijkt uit de observaties. Op basis van deze bevinding lijkt er aanleiding te zijn dat de huidige prominente rol van hondenbezitters in de beoogde ruimte een negatieve invloed heeft op de gebruikte en beleefde ruimte van sportieve en recreatieve uitingen van beweging. Tot slot is de laatste counterspace de verharde wandelpaden die zijn aangelegd in combinatie met een fietsverbod om beweging van mindervaliden te faciliteren. Uit de observaties en interviews blijkt echter dat de verharde paden worden gebruikt voor actief transport door fietsers vanwege de connectiviteit. Ook hier lijkt een indicatie te zijn voor beperkte kennis rondom het fietsverbod. Een aanbeveling voor het park zou daarom zijn om het verbod fysiek duidelijk te maken, bijvoorbeeld door bebording.

Kortom, zowel directe als indirecte factoren kunnen beweegvriendelijkheid van meerdere typen beweging tegelijk beïnvloeden op zowel positieve als negatieve manier. Er kunnen verschillen bestaan tussen typen beweging en tussen belevingen van gebruikers. Dat geeft als theoretische implicatie dat het beweegvriendelijke omgevingsmodel zou kunnen worden verrijkt met de verhouding tussen verschillende typen beweging. Op die manier zouden conflicten tussen typen beweging mogelijk kunnen worden voorkomen. Tot slot is de meerwaarde van de ruimtelijke triade gebleken om het functioneren van het park als beweegvriendelijk te kunnen analyseren, doordat er per factor is ingezoomd op de verschillende ruimtes. Dit heeft inzicht geboden in beweegvriendelijke plekken en counterspaces waarmee aanbevelingen voor het park gedaan kunnen worden zoals het verschaffen van duidelijke communicatie rondom het fietsverbod en de aanlijn- en opruimplicht.

6. DISCUSSIE

Tot slot worden de dataverzameling en resultaatverwerking bediscussieerd. Mogelijke implicaties worden geïdentificeerd en wordt er aangegeven waar toekomstig onderzoek zich op zou kunnen focussen.

Dataverzameling

Allereerst dient er te worden opgemerkt dat de literatuur over de onderwerpen in het theoretisch raamwerk over het algemeen actueel is, waarbij de meerderheid in 2020 of later is verschenen. De hoeveelheid recente literatuur toont aan dat het onderwerp relevant is en recente literatuur biedt een sterk uitgangspunt voor het onderzoek vanwege het gebrek aan achterstalligheid. Voor dit onderzoek betekent het dat er hierdoor veel actuele literatuur rondom beweging en de invloed van de omgeving op beweeggedrag is gebruikt. Bij de eerste deelvraag is echter gebruik gemaakt van een beleidsplan uit 2009 dat, zoals bleek uit de expertinterviews, toe is aan actualisatie. Het is het enige beleidsstuk rondom het Waterwingebied en is gebaseerd op de resultaten van een rapport uit 2006, wat betekent dat het beleid in 2023 wordt gebaseerd op data van minstens 17 jaar oud. Omdat er géén recentere beleidsstukken zijn van het gebied en omdat het document waardevolle informatie beschreef over hardware en orgware, is er voor gekozen om het document te gebruiken. Het ontbreken van het software aspect in het beleidsdocument kan mogelijk verband houden met veranderend denkbeeld vanaf 2011 rondom gezondheid. In 2009 werd er rondom gezondheid namelijk vooral aandacht besteed aan het beschermen en faciliteren van gezondheid, terwijl er in de huidige tijd meer wordt gefocust op het bevorderen en stimuleren van gezondheid (Huber et al., 2011). Het is waardevol gebleken om de informatie uit het Groenbeheerplan te verifiëren tijdens de expertinterviews en uit te breiden met informatie rondom software. Daarnaast is tijdens de resultaatverwerking gebleken dat er sprake is van zowel directe als indirecte factoren. Omdat er tijdens de interviews met name is gefocust op directe factoren, is het mogelijk dat er informatie rondom indirecte factoren niet is behandeld. Voor vervolgonderzoek wordt daarom aangeraden om indirecte factoren meer te benadrukken in de onderwerplijsten. Ook is gebleken dat de indirecte factoren van het Bewegvriendelijke omgevingsmodel enige overlap kent. Goede esthetiek leidt bijvoorbeeld tot meer gevoelens van sociale veiligheid. Hoe de onderlinge indirecte factoren samenhangen, komt niet uit de literatuur naar voren en is daarom punt van aandacht. Aanbevolen wordt daarom om in vervolgonderzoek de onderlinge samenhang te onderzoeken, om zo een eerste stap te zetten richting een afname van overlap en daarmee het beweegvriendelijke omgevingsmodel accurater te maken.

De observaties zijn gedaan onder vergelijkbare weersomstandigheden. Er is niet geobserveerd tijdens neerslag en de gevoelstemperatuur lag tussen 13 en 19 graden Celsius. Enerzijds zijn externe variabelen daar deels mee gecontroleerd maar anderzijds zou de generaliseerbaarheid mogelijk kunnen worden beperkt. Uit de gebruikerinterviews bleek echter alleen dat gebruik van het verharde pad door het weer zou kunnen worden beïnvloedt. Het verharde pad is echter al het meest gebruikte element, waardoor er reden is om aan te nemen dat de invloed van het weer beperkt zal zijn. Desondanks wordt aangeraden om bij vervolgonderzoek te observeren bij verschillende weertypen om de generaliseerbaarheid te optimaliseren. Tot slot is het van belang te beseffen dat in dit onderzoek met name is gefocust op het observeren van directe factoren omdat de indirecte factoren lastig observeerbaar zijn. Het is immers niet met volledige zekerheid te stellen op basis van een observatie of een gebruiker zich sociaal veilig voelt. Voor vervolgonderzoek wordt daarom aangeraden om te onderzoeken welke gedragingen een indicatie kan zijn van een bepaalde indirecte factor.

Daarnaast is bij de gebruiker interviews gekozen om enkel gebruikers te interviewen waardoor de groep niet-gebruikers wordt gemist. In vervolgonderzoek zou het waardevol zijn om deze groep te includeren omdat het inzicht biedt in de overwegingen van die doelgroep. Op die manier kan een completer beeld worden verkregen. Aansluitend daarop, blijken veel geïnterviewde gebruikers natuurliefhebbers te zijn en daarom voorkeur te hebben voor een park als beweefaciliteit. Uit onderzoek blijkt ook dat natuurliefhebbers positiever zijn ten opzichte van beweging in het park dan niet-natuurliefhebbers (Calogiuri, 2016). Dit kan de resultaten van de beleefde ruimte beïnvloeden en hier dient dus rekening mee te worden gehouden bij de interpretatie. Een vervolgonderzoek met een grotere interviewgroep waar niet-gebruikers bij worden geïnccludeerd, zou mogelijk dit effect kunnen verzwakken. Ook zijn er enkel volwassenen en ouderen geïnterviewd bij de gebruiker

interviews. Hier is voor gekozen omdat er bij interviews met minderjarigen toestemming gevraagd moet worden aan de verzorgers. Omdat er tijdens de interviewrondes geen kinderen of jongeren met volwassenen zijn gesignaleerd, is er daarom voor gekozen om deze gebruikersgroep niet te includeren. Voor vervolgonderzoek waarbij geen tijdsbeperkingen gelden, zou inclusie van deze gebruikersgroep aan te bevelen zijn omdat voor kinderen en jongeren wellicht andere directe of indirecte factoren van belang zijn in hun beleving van beweegvriendelijkheid dan bij volwassenen en ouderen. Uit de observaties bleek bijvoorbeeld dat volwassenen en ouderen voornamelijk recreatief bewegen, terwijl jongeren vooral sportief bewegen. Dit kan verschillen opleveren tussen de beleving van beweegvriendelijkheid want zoals bleek kan er verschil zijn in de beleving van beweegvriendelijkheid tussen verschillende typen beweging. Waar de beleving rondom sportieve beweging van de voetbal-basketbalcombinatie nu neutraal is, zou dat voor jongeren anders kunnen worden beleefd. Tot slot is er net als bij de expertinterviews met name gefocust op directe factoren omdat het belang van de indirecte factoren naar voren kwam tijdens de analyse. Voor vervolgonderzoek wordt daarom aangeraden om indirecte factoren te includeren in de onderwerpslijst.

Resultaten

Rondom de observaties is het van belang dat er bij de interpretatie van de resultaten rekening wordt gehouden met de observaties van het grasveld. Er is namelijk een klas kinderen geobserveerd waardoor het absolute gebruik erg steeg, maar het slechts één gezelschap betrof. Behalve de klas, waren het namelijk veelal gebruikers zonder gezelschap. Het absolute aantal kan daarom dus vertekend lijken door de observatie van de klas. Voor dit onderzoek betekent dat dat het absolute gebruik van het grasveld, in realiteit waarschijnlijk lager zal liggen.

Omwille van tijdsbeperkingen is er voor gekozen om twaalf gebruikers te interviewen. Omdat persoonlijke beleving wordt gekleurd door herinneringen, ervaringen en voorkeuren is er voor vervolgonderzoek aan te raden om een grotere onderzoekspopulatie te kiezen. Op die manier kan er een breder scala aan belevingen worden vertegenwoordigd, waardoor de representativiteit kan worden verhoogd. Voor dit onderzoek zou dat kunnen betekenen dat actieve mobiliteit mogelijk meer zou kunnen worden vertegenwoordigd. Daarnaast blijkt uit de interviews dat een beweegvriendelijke interpretatie van een bepaald type beweging, niet hoeft te betekenen dat het als beweegvriendelijk wordt beleefd bij alle typen beweging. Een voorbeeld uit dit onderzoek zijn de verharde entrees in het park, die als beweegvriendelijk worden ervaren door fietsers wat ten koste gaat van de beweegvriendelijkheid van recreatieve wandelaars. Om te achterhalen wat een beweegvriendelijke omgeving is voor meerdere typen beweging tegelijk, is nader onderzoek aan te raden.

Tot slot is het van belang om te beseffen dat ondanks dat dit park ligt in een omgeving waarbij de demografische samenstelling vergelijkbaar is met de samenstelling van kwetsbare groepen als het gaat om beweging, is het van belang om de invloed van de context te beschouwen. Omdat parken verschillen op vele aspecten wat de beleving van gebruikers beïnvloedt, kunnen deze resultaten niet zomaar worden toegepast op een ander park. Het gebruikte conceptuele model is echter van waarde gebleken, dus aangeraden wordt om het conceptuele model te toetsen bij onderzoek van andere parken ter verificatie.

Aanbevelingen Waterwingebied

Voor het park wordt aanbevolen om duidelijkere communicatie in het park te plaatsen rondom aanlijn- en opruimplicht van honden om recreatief en sportief bewegen op de grasvelden te bevorderen. Ook wordt er duidelijkere communicatie aanbevolen bij ingangen van het park over het fietsverbod om conflicten tussen actief transport en recreatief bewegen te voorkomen. Daarnaast is het van belang gebleken dat bij communicatie over activiteiten, de boodschap aankomt bij de (potentiële) deelnemer. Het is dus aan te raden om te onderzoeken hoe de informatieoverdracht kan worden verbeterd. Tot slot is het aan te raden om in het vernieuwde Groenbeheerplan in te zetten op niet allen recreatieve beweging maar ook op de andere vormen van beweging om het park op die manier beweegvriendelijker te maken voor die typen beweging. Daarbij dient niet alleen ingezet te worden op directe factoren maar ook op de indirecte factoren.

BIBLIOGRAFIE

- Adegun, O. B., Ikudayisi, A. E., Morakinyo, T. E., & Olusoga, O. O. (2021). Urban green infrastructure in Nigeria: A review. *Scientific African*, 14, e01044. <https://doi.org/10.1016/j.sciaf.2021.e01044>
- Ainsworth, B. E., Haskell, W. L., Herrmann, S. D., Meckes, N., Bassett, D. R., Tudor-Locke, C., Greer, J., Vezina, J. W., Whitt-Glover, M. C., & Leon, A. S. (2011). Compendium of Physical Activities. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 43(8), 1575–1581. <https://doi.org/10.1249/mss.0b013e31821ece12>
- Anuar, A. N. A., & Muhamadan, N. H. (2018). THE DEMAND OF RECREATIONAL FACILITIES IN NEIGHBOURHOOD PARKS: VISITORS' PERSPECTIVES. *PLANNING MALAYSIA JOURNAL*, 16(7). <https://doi.org/10.21837/pmjournal.v16.i7.511>
- Austin, G., Duncan, M. J., & Bell, T. (2020). Codesigning Parks for Increasing Park Visits and Physical Activity in a Low-Socioeconomic Community: The Active By Community Design Experience. *Health Promotion Practice*, 22(3), 338–348. <https://doi.org/10.1177/1524839919900768>
- Bakker, R. (2022). Beweegrichtlijnen voor 65-plussers: hoe beweeg je matig intensief? *Allesoversport.nl*. <https://www.allesoversport.nl/thema/gezonde-leefstijl/beweegrichtlijnen-voor-65-plussers-hoe-beweeg-je-matig-intensief/>
- Bao, Y., Gao, M., Luo, D., & Zhou, X. (2023b). Urban Parks—A Catalyst for Activities! The Effect of the Perceived Characteristics of the Urban Park Environment on Children's Physical Activity Levels. *Forests*, 14(2), 423. <https://doi.org/10.3390/f14020423>
- Behringer, M., Heede, A. V., Yue, Z., & Mester, J. (2010). Effects of Resistance Training in Children and Adolescents: A Meta-analysis. *Pediatrics*, 126(5), e1199–e1210. <https://doi.org/10.1542/peds.2010-0445>
- Bennie, J. A., Shakespear-Druery, J., & De Cocker, K. (2020). Muscle-strengthening Exercise Epidemiology: a New Frontier in Chronic Disease Prevention. *Sports Medicine - Open*, 6(1). <https://doi.org/10.1186/s40798-020-00271-w>
- Borde, R., Hortobágyi, T., & Granacher, U. (2015). Dose–Response Relationships of Resistance Training in Healthy Old Adults: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Sports Medicine*, 45(12), 1693–1720. <https://doi.org/10.1007/s40279-015-0385-9>
- Breuste, J., & Artmann, M. (2020). Multi-functional Urban Green Spaces. In *Cities and nature* (pp. 399–526). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-37716-8_7
- Bryman, A. (2008) *Social Research Methods* (3rd edition). Oxford: Oxford University Press
- Bryman, A. (2016). *Social research methods* (Fifth). Oxford University Press. change. Oxford: Blackwell
- Chau, H., Gilzean, I., Jamei, E., Palmer, L., Preece, T., & Quirke, M. (2022). Comparative Analysis of 20-Minute Neighbourhood Policies and Practices in Melbourne and Scotland. *Urban planning*, 7(4). <https://doi.org/10.17645/up.v7i4.5668>
- Chin, G. K. W., Van Niel, K. P., Giles-Corti, B., & Knuiman, M. (2008). Accessibility and connectivity in physical activity studies: The impact of missing pedestrian data. *Preventive Medicine*, 46(1), 41–45. <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2007.08.004>

-
- Cohen, D. A., Marsh, T., Williamson, S., Golinelli, D., & McKenzie, T. L. (2012). Impact and cost-effectiveness of family Fitness Zones: A natural experiment in urban public parks. *Health & Place*, 18(1), 39–45. <https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2011.09.008>
- De Labra, C., Guimaraes-Pinheiro, C., Maseda, A., Lorenzo, T., & Millán-Calenti, J. C. (2015). Effects of physical exercise interventions in frail older adults: a systematic review of randomized controlled trials. *BMC Geriatrics*, 15(1). <https://doi.org/10.1186/s12877-015-0155-4>
- Degen, M., DeSilvey, C., & Rose, G. (2008). Experiencing Visualities in Designed Urban Environments: Learning from Milton Keynes. *Environment and Planning A*, 40(8), 1901–1920. <https://doi.org/10.1068/a39208>
- Eck, M. van, & Davids, A. (2018). Sport en bewegen in de openbare ruimte: het gebruik van de openbare ruimte voor beweegactiviteiten, factsheet 2018/20. Utrecht: Mulier Instituut.
- Ettema, D., & Smajic, I. (2015). Walking, places and wellbeing. *The Geographical Journal*, 181(2), 102–109. <https://doi.org/10.1111/geoj.12065>
- Floyd, M. F., Spengler, J. D., Maddock, J. E., Gobster, P. H., & Suau, L. J. (2008). Park-Based Physical Activity in Diverse Communities of Two U.S. Cities. *American Journal of Preventive Medicine*, 34(4), 299–305. <https://doi.org/10.1016/j.amepre.2008.01.009>
- Gargiulo, I. (2020). Assessing leisure time physical activity (ltpa) experience in urban. Stream corridors: a baseline for inclusive ltpa promotion (Doctoral dissertation, Universitat Internacional de Catalunya).
- Gehl, J. (2011). “Three Types of Outdoor Activities,” “Life Between Buildings,” and “Outdoor Activities and the Quality of Outdoor Space”: from Life Between Buildings: Using Public Space (1987). In *The city reader* (pp. 586–608). Routledge.
- Gemeente Amersfoort. (2021). Wijkscan Liendert/Rustenburg. In *Amersfoortincijfers.nl*. Geraadpleegd op 20 april 2023, van <https://amersfoortincijfers.nl/documents/Wijkscans>
- Gemeente Amersfoort. (z.d.). Hond uitlaten. Geraadpleegd op 13 juni 2023, van <https://www.amersfoort.nl/hond-uitlaten#losloopgebieden-voor-honden-op-de-kaart-4977>
- Gezondheidsraad. (2017). Beweegrichtlijnen 2017: Samenvatting. In *Gezondheidsraad.nl*. Geraadpleegd op 2 mei 2023, van <https://www.gezondheidsraad.nl/documenten/adviezen/2017/08/22/beweegrichtlijnen-2017>
- Giles-Corti, B., Broomhall, M. H., Knuijman, M., Collins, C. A., Douglas, K., Ng, K. T., Lange, A., & Donovan, R. J. (2005). Increasing walking. *American Journal of Preventive Medicine*, 28(2), 169–176. <https://doi.org/10.1016/j.amepre.2004.10.018>
- Harvey, D. (1989). *The condition of postmodernity: an enquiry into the origins of cultural*
- Hilderink, H., & Verschuuren, M. (2018, 19 juni). Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2018: Een gezond vooruitzicht. RIVM. Geraadpleegd op 5 juli 2023, van <https://www.rivm.nl/publicaties/volksgezondheid-toekomst-verkenning-2018-gezond-vooruitzicht-synthese>
- Hino, K., Taniguchi, A., Hanazato, M., & Takagi, D. (2019). Modal Shift from Cars and Promotion of Walking by Providing Pedometers in Yokohama City, Japan. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(12), 2144. <https://doi.org/10.3390/ijerph16122144>
- Hoyng, J. (2020). Ontwerpprincipes voor plinten om bewegen te stimuleren. *Allesoversport.nl*. <https://www.allesoversport.nl/thema/beleid/ontwerpprincipes-voor-plinten-om-bewegen-te-stimuleren/>

-
- Hoyng, J., & van Eck, M. (2021). Model beweegvriendelijke omgeving (BVO-model). In Kenniscentrum sport en bewegen. Kenniscentrum Sport & Bewegen. Geraadpleegd op 11 april 2023, van https://www.kenniscentrumsportenbewegen.nl/kennisbank/publicaties/?model-beweegvriendelijke-omgeving-bvo-model&kb_id=25985
- Huber, M. E., Knottnerus, J. A., Green, L. E., Van Der Horst, H., Jadad, A. R., Kromhout, D., Leonard, B. R., Lorig, K., Loureiro, M. I., Van Der Meer, J., Schnabel, P. A., Smith, R. J. E., Van Weel, C., & Smid, H. (2011). How should we define health? *BMJ*, 343(jul26 2), d4163. <https://doi.org/10.1136/bmj.d4163>
- Kaczynski, A. T., Potwarka, L. R., & Saelens, B. E. (2008). Association of Park Size, Distance, and Features With Physical Activity in Neighborhood Parks. *American Journal of Public Health*, 98(8), 1451–1456. <https://doi.org/10.2105/ajph.2007.129064>
- Kemmler, W., Häberle, L., & Von Stengel, S. (2013). Effects of exercise on fracture reduction in older adults. *Osteoporosis International*, 24(7), 1937–1950. <https://doi.org/10.1007/s00198-012-2248-7>
- Kenniscentrum Sport en Bewegen. (2019). Publicaties - Kenniscentrum Sport en Bewegen. https://www.kenniscentrumsportenbewegen.nl/kennisbank/publicaties/?model-beweegvriendelijke-omgeving-bvo-model&kb_id=25985
- Kepper, M. M., Myers, C. A., Denstel, K. D., Hunter, R. F., Guan, W., & Broyles, S. T. (2019). The neighborhood social environment and physical activity: a systematic scoping review. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 16(1). <https://doi.org/10.1186/s12966-019-0873-7>
- Kerr, J., Rosenberg, D. E., & Frank, L. D. (2012). The Role of the Built Environment in Healthy Aging. *Journal of Planning Literature*, 27(1), 43–60. <https://doi.org/10.1177/0885412211415283>
- King, A. C., Salvo, D., Banda, J. A., Ahn, D. K., Chapman, J., Gill, T. J., Fielding, R. A., Demons, J. L., Tudor-Locke, C., Rosso, A. L., Pahor, M., & Frank, L. D. (2017). Preserving older adults' routine outdoor activities in contrasting neighborhood environments through a physical activity intervention. *Preventive Medicine*, 96, 87–93. <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2016.12.049>
- Kloosterman, R., Akkermans, M., Reep, C., & Tummers – van der Aa, M. (2023). (On)gezonde leefstijl 2022: opvattingen, motieven en gedragingen. CBS. Geraadpleegd op 12 juni 2023, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/rapportages/2023/on--gezonde-leefstijl-2022-opvattingen-motieven-en-gedragingen>
- Kruize, H., Van Der Vliet, N., Staatsen, B., Bell, R., Chiabai, A., Muinos, G., Higgins, S., Quiroga, S., Martinez-Juarez, P., Yngwe, M. Å., Tsihlias, F., Karnaki, P., Lima, M. L., De Jalón, S. G., Khan, M., Morris, G. C., & Stegeman, I. (2019). Urban Green Space: Creating a Triple Win for Environmental Sustainability, Health, and Health Equity through Behavior Change. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(22), 4403. <https://doi.org/10.3390/ijerph16224403>
- Kuitert, K. & Maas, R. (2016). *Prettige Plekken*. Zwolle: Acquire publishing
- Laddu, D., Paluch, A. E., & LaMonte, M. J. (2021). The role of the built environment in promoting movement and physical activity across the lifespan: Implications for public health. *Progress in Cardiovascular Diseases*, 64, 33–40. <https://doi.org/10.1016/j.pcad.2020.12.009>
- Lakerveld, J., Bot, S. D., & Nijpels, G. (2014). De effectiviteit van leefstijlinterventies in de eerste lijn. *Huisarts En Wetenschap*. <https://doi.org/10.1007/s12445-014-0036-7>
- Leary, M. (2009). The Production of Space through a Shrine and Vendetta in Manchester: Lefebvre's Spatial Triad and the Regeneration of a Place Renamed Castlefield. *Planning Theory & Practice*, 10(2), 189–212. <https://doi.org/10.1080/14649350902884573>

Lee, D. H., De Rezende, L. F. M., Joh, H. K., Keum, N., Ferrari, G., Rey-López, J. P., Rimm, E. B., Tabung, F. K., & Giovannucci, E. (2022). Long-Term Leisure-Time Physical Activity Intensity and All-Cause and Cause-Specific Mortality: A Prospective Cohort of US Adults. *Circulation*, 146(7), 523–534. <https://doi.org/10.1161/circulationaha.121.058162>

Lefebvre, H. (1991). *The production of space*. Massachusetts: Blackwell publishing. Vertaalde versie van Donald Nicholson-Smith

Lesinski, M., Prieske, O., & Granacher, U. (2016). Effects and dose–response relationships of resistance training on physical performance in youth athletes: a systematic review and meta-analysis. *British Journal of Sports Medicine*, 50(13), 781–795. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2015-095497>

Lucassen, J., Van Der Roest, J., Brandsema, A., Davids, A., Elling, A., Haar, M., & Hoeijmakers, R. (2018). *Sportverenigingen in Nederland: Veerkrachtige verbanden voor sport*. Mulier Instituut / Arko Sports Media. <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/24389/sportverenigingen-in-nederland/>

Luten, I. (2008). *Handboek Veilig Ontwerp en Beheer / druk 1: sociale veiligheid in buitenruimten, gebouwen en woningen. Making of city centres*. Nijmegen: Radboud University. Dissertation

Marini, S., Mauro, M., Grigoletto, A., Toselli, S., & Latessa, P. M. (2022b). The Effect of Physical Activity Interventions Carried Out in Outdoor Natural Blue and Green Spaces on Health Outcomes: A Systematic Review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(19), 12482. <https://doi.org/10.3390/ijerph191912482>

Mateo-Orcajada, A., González-Gálvez, N., Abenza-Cano, L., & Vaquero-Cristóbal, R. (2022). Differences in Physical Fitness and Body Composition Between Active and Sedentary Adolescents: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Journal of Youth and Adolescence*, 51(2), 177–192. <https://doi.org/10.1007/s10964-021-01552-7>

Maulan, S. (2008). *Seremban urban park, Malaysia: A preference study*. Virginia Polytechnic Institute & State University, Virginia, United States. <https://vtechworks.lib.vt.edu/handle/10919/33099>

Mertens, L., Van Cauwenberg, J., Veitch, J., Deforche, B., & Van Dyck, D. (2019). Differences in park characteristic preferences for visitation and physical activity among adolescents: A latent class analysis. *PLOS ONE*, 14(3), e0212920. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0212920>

Miao, S., Lowe, A. J., Tsusaka, T. W., & Winijkul, E. (2023). Park-Based Physical Activity, Users' Socioeconomic Profiles, and Parks' Characteristics: Empirical Evidence from Bangkok. *Sustainability*, 15(3), 2007. <https://doi.org/10.3390/su15032007>

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2020, februari). *De Landelijke nota gezondheidsbeleid 2020-2024: Gezondheid breed op de agenda*. Loket Gezond leven. Geraadpleegd op 5 juli 2023, van <https://www.loketgezondleven.nl/documenten/landelijke-nota-gezondheidsbeleid-2020-2024>

Modesto, B. T., Bartholomeu, T., Basso, L., Costa, L. A. R., Tinucci, T., & De Moraes Forjaz, C. L. (2021). Effects of a Real-Life Park-Based Physical Activity Interventional Program on Cardiovascular Risk and Physical Fitness. *Preventing Chronic Disease*. <https://doi.org/10.5888/pcd18.200115>

Molster, A. (2020). *Loop!: tien ontwerpprincipes voor een loopvriendelijke omgeving*.

Morelli, C., Avolio, E., Galluccio, A., Caparello, G., Manes, E., Ferraro, S., De Rose, D., Santoro, M., Barone, I., Catalano, S., Andò, S., Sisci, D., Giordano, C., & Bonofiglio, D. (2020). Impact of Vigorous-Intensity Physical Activity on Body Composition Parameters, Lipid Profile Markers, and Irisin Levels in Adolescents: A Cross-Sectional Study. *Nutrients*, 12(3), 742. <https://doi.org/10.3390/nu12030742>

-
- Murtagh, E. M., Nichols, L. O., Mohammed, M. A., Holder, R., Nevill, A. M., & Murphy, M. H. (2015). The effect of walking on risk factors for cardiovascular disease: An updated systematic review and meta-analysis of randomised control trials. *Preventive Medicine*, 72, 34–43. <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2014.12.041>
- Muslim, H. F. M., Yahya, N. A., & Mamat, M. P. (2018). Personal and Environment Factors Associated with Attraction to Tropical Urban Parks in Peninsular Malaysia. *Journal of business management and accounting*, 8(2), 49–64. <https://doi.org/10.32890/jbma2018.8.2.8805>
- Oliveira, A. G., Moreira, C., Abreu, S., Mota, J., & Santos, R. (2014). Environmental determinants of physical activity in children: A systematic review. *Archives of exercise in health and disease*, 4(2), 254–261. <https://doi.org/10.5628/aeht.v4i2.158>
- Pate, R. R., & Dowda, M. (2019). Raising an Active and Healthy Generation: A Comprehensive Public Health Initiative. *Exercise and Sport Sciences Reviews*, 47(1), 3–14. <https://doi.org/10.1249/jes.0000000000000171>
- Petrunoff, N., Edney, S., Yi, N. X., Dickens, B. L., Joel, K. R., Xin, W., Sia, A., Leong, D., Van Dam, R. M., Cook, A. R., Sallis, J. F., Chandrabose, M., Owen, N., & Müller-Riemenschneider, F. (2022). Associations of park features with park use and park-based physical activity in an urban environment in Asia: A cross-sectional study. *Health & Place*, 75, 102790. <https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2022.102790>
- Prins, R., Ruijck, D., & Hoekman, R. (2020). Werkzame elementen van de beweegvriendelijke omgeving. In Mulier Instituut. Geraadpleegd op 11 april 2023, van <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/25597/werkzame-elementen-van-de-beweegvriendelijke-omgeving/>
- Pucher, J., & Buehler, R. (2008). Making Cycling Irresistible: Lessons from The Netherlands, Denmark and Germany. *Transport Reviews*, 28(4), 495–528. <https://doi.org/10.1080/01441640701806612>
- Pulles, I., van Eldert, P., & van der Poel, H. (2021). Monitor Sport en corona IV: De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector. In Mulier Instituut. Mulier Instituut. Geraadpleegd op 5 juli 2023, van <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/26410/monitor-sport-en-corona-iv/>
- Reitsma, M. & Prins, R. (2020). Een sportvriendelijke omgeving in Gelderland; Twaalf Gelderse
- RIVM. (2021). Impactvolle Determinanten: Bewegen. In Loket gezond leven (LR_012065_131709). Geraadpleegd op 2 mei 2023, van https://www.rivm.nl/sites/default/files/2021-07/LR_012065_131709_Factsheet%20bewegen_V5.pdf
- RIVM. (2023). Trendscenario. In Sport en bewegen in cijfers. <https://www.sportenbewegenincijfers.nl/toekomstverkenning/trendscenario>
- Ros, M. (2023). Beweegrichtlijnen. Kenniscentrum sport & bewegen. <https://www.kenniscentrumsportenbewegen.nl/producten/beweegrichtlijnen/>
- Sallis, J. F., & Glanz, K. (2009). Physical Activity and Food Environments: Solutions to the Obesity Epidemic. *Milbank Quarterly*, 87(1), 123–154. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0009.2009.00550.x>
- Salvo, G., Lashewicz, B., Doyle-Baker, P. K., & McCormack, G. R. (2018). Neighbourhood Built Environment Influences on Physical Activity among Adults: A Systematized Review of Qualitative Evidence. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 15(5), 897. <https://doi.org/10.3390/ijerph15050897>
- Scott, A. P., Stride, V., Neville, L., & Hua, M. (2014). Design and promotion of an outdoor gym for older adults: a collaborative project. *Health Promotion Journal of Australia*, 25(3), 212–214. <https://doi.org/10.1071/he14037>

Shobri, N. D. M., Rahman, N. A., & Saman, N. S. M. (2021). STRESSED ADULT'S PREFERENCES FOR OUTDOOR RECREATIONAL ACTIVITY IN URBAN PARKS. *PLANNING MALAYSIA JOURNAL*, 19. <https://doi.org/10.21837/pm.v19i16.962>

Slinger, J., Dessing, D., Engbers, L., van der Klauw, D., van der Ploeg, K., & van der Weerd, M. (2013). Onderbouwing van argumenten voor een beweegvriendelijk omgeving. TNO. Geraadpleegd op 6 juli 2023, van <https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=5716&m=1450862982&action=file.download>

Spierings, B. (2006). *Cities, consumption and competition: the image of consumerism and the*

Sreetheran, M., & Konijnendijk, C. C. (2014). A socio-ecological exploration of fear of crime in urban green spaces – A systematic review. *Urban Forestry & Urban Greening*, 13(1), 1–18. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2013.11.006>

Stake, R. E. (2013). *Multiple case study analysis*. Guilford Publications.

Stodolska, M., & Shinew, K. J. (2010). Environmental constraints on leisure time physical activity among Latino urban residents. *Qualitative research in sport and exercise*, 2(3), 313–335. <https://doi.org/10.1080/19398441.2010.517038>

Tester, J. M., & Baker, R. (2009). Making the playfields even: Evaluating the impact of an environmental intervention on park use and physical activity. *Preventive Medicine*, 48(4), 316–320. <https://doi.org/10.1016/j.yjmed.2009.01.010>

Thompson, C. W., Curl, A., Aspinall, P. J., Alves, S. P., & Zuin, A. (2012). Do changes to the local street environment alter behaviour and quality of life of older adults? The 'DIY Streets' intervention. *British Journal of Sports Medicine*, 48(13), 1059–1065. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2012-091718>

United Nations. (2019). *World Urbanization Prospects : The 2018 Revision*. In Department of Economic and Social Affairs. United Nations. Geraadpleegd op 10 mei 2023, van <https://population.un.org/wup/publications/Files/WUP2018-Report.pdf>

van den Dool, R. (2017). Ontwikkeling sportdeelname naar sporttakken. In Mulier Instituut. Mulier instituut. Geraadpleegd op 6 juli 2023, van <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/22936/ontwikkeling-sportdeelname-naar-sporttakken/>

van der Poel, H., Nafzger, P., & van Eldert, P. (2020). Monitor Sport en corona II: De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector. In Mulier Instituut. Mulier Instituut. Geraadpleegd op 5 mei 2023, van <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/25720/monitor-sport-en-corona-ii/>

Van Ingen, E., & Dekker, P. (2010). Dissolution of Associational Life? Testing the Individualization and Informalization Hypotheses on Leisure Activities in The Netherlands Between 1975 and 2005. *Social Indicators Research*, 100(2), 209–224. <https://doi.org/10.1007/s11205-010-9612-9>

Van Kann, D. H. H., Kremers, S. P. J., Gubbels, J. S., Bartelink, N., De Vries, S., De Vries, N., & Jansen, M. (2015). The Association Between the Physical Environment of Primary Schools and Active School Transport. *Environment and Behavior*, 47(4), 418–435. <https://doi.org/10.1177/0013916513519644>

Van Melik, R., Van Aalst, I., & Van Weesep, J. (2007). Fear and Fantasy in the Public Domain: The Development of Secured and Themed Urban Space. *Journal of Urban Design*, 12(1), 25–42. <https://doi.org/10.1080/13574800601071170>

Veitch, J., Rodwell, L., Abbott, G., Carver, A., Flowers, E., & Crawford, D. (2021). Are park availability and satisfaction with neighbourhood parks associated with physical activity and time spent outdoors? *BMC Public Health*, 21(1). <https://doi.org/10.1186/s12889-021-10339-1>

Villa-González, E., Barranco-Ruiz, Y., García-Hermoso, A., & Faigenbaum, A. D. (2022). Efficacy of school-based interventions for improving muscular fitness outcomes in children: A systematic review and meta-analysis. *European Journal of Sport Science*, 23(3), 444–459. <https://doi.org/10.1080/17461391.2022.2029578>

Vrienden van het Waterwingebied. (2023, 27 maart). Waterwingebied Amersfoort. Waterwingebied Amersfoort -. Geraadpleegd op 20 april 2023, van <https://www.waterwingebiedamersfoort.nl/>

VVV Amersfoort. (z.d.). Natuurpark het Waterwingebied. Geraadpleegd op 19 april 2023, van <https://www.vvvamersfoort.nl/nl/locaties/2850/natuurpark-het-waterwingebied>

Wallace, D. D., Han, B., Cohen, D. A., & Derose, K. P. (2022). The Effects of Park-Based Interventions on Health-Related Outcomes Among Youth: A Systematic Review. *American Journal of Health Promotion*, 36(6), 1029–1044. <https://doi.org/10.1177/08901171221077812>

WHO. (2019). Global Action Plan on Physical Activity 2018-2030: More Active People for a Healthier World. World Health Organization. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/272722>

World Health Organization. (2020). Guidelines on physical activity and sedentary behaviour: web annex: evidence profiles. Geraadpleegd op 5 juli 2023, van <https://apps.who.int/iris/handle/10665/336657>

Young, C. M., Diep, M., & Drabble, S. (2006). Living with Difference? The “Cosmopolitan City” and Urban Reimagining in Manchester, UK. *Urban Studies*, 43(10), 1687–1714. <https://doi.org/10.1080/00420980600888486>

Zeinab, Norsidah, & Mahdi. (2019). Park Characteristics in Relation to Exercise and Recreational Walking. *Environmental Justice*, 12(5). <https://doi.org/10.1089/env.2019.0011>

Zhang, C., Du, B., Zheng, Z., & Shen, J. (2023). Space sharing between pedestrians and micro-mobility vehicles: A systematic review. *Transportation Research Part D: Transport and Environment*, 116, 103629. <https://doi.org/10.1016/j.trd.2023.103629>

Zheng, L., Sayed, T., & Guo, Y. (2019). Investigating factors that influence pedestrian and cyclist violations on shared use path: An observational study on the Brooklyn bridge promenade. *International Journal of Sustainable Transportation*, 14(7), 503–512. <https://doi.org/10.1080/15568318.2019.1575495>

APPENDIX

1. ONDERWERPLIJST ORIËTERENDE INTERVIEWS

1.1. Gemeente Amersfoort

Doel: oriënterend interview over de beweegvriendelijkheid van de inrichting van het Waterwingebied.

Introductie van mijn onderzoek en achtergrond. Akkoord voor opname en anoniem gebruik van gegevens navragen. Benadrukken dat het interview gestopt kan worden op elk moment.

Onderwerpen:

- Introductie respondent – wat is uw rol in het park, wat behoort er tot die functie?
- Wie zijn er betrokken bij de inrichting van het park?
- Wie gebruiken het park, wie niet en waarom?
- Waarom worden de plannen nu geactualiseerd, na 14 jaar? Hoe zien de toekomst plannen eruit?
- Omgevingsvisie van Amersfoort heeft het naast gezondheidsbescherming ook over gezondheidsbevordering. Hoe wordt gezondheidsbevordering aangepakt?
 - o Hoe zien we gezondheidsverbetering/bevordering terug in de inrichting?
 - o Welke elementen/aspecten zijn er nu toegepast/aanwezig die beweging moeten stimuleren?
 - o Op welke vormen van beweging is dat gericht? Oftewel: welke vormen van beweging worden er nu uitgelokt?
 - o Worden er activiteiten georganiseerd m.b.t. bewegingsstimulering?
- Hoe is die doelgroep gerepresenteerd? Is dat (net als De Stille Stad) d.m.v. een aantal typen personages?
 - o Hoe worden gebruikers/bewoners betrokken bij de actualisatie plannen?

1.2. Buurtsportcoach

Doel: achterhalen wat er gebeurt rondom software in het park.

Introductie van mijn onderzoek en achtergrond. Akkoord voor opname en anoniem gebruik van gegevens navragen. Benadrukken dat het interview gestopt kan worden op elk moment.

Onderwerplijst:

- Introductie respondent – wat is uw rol in het park, wat hoort er bij die functie?
- Welke activiteiten worden er georganiseerd ten behoeve van recreatie?
 - o Individuele versus groepsactiviteiten
 - o Wat voor mensen doen daar aan mee?
 - o Wie doen er niet mee?
- Welke activiteiten worden er georganiseerd ten behoeve van actieve mobiliteit?
 - o Individuele versus groepsactiviteiten
 - o Wat voor mensen doen daar aan mee?
 - o Wie doen er niet mee?
- Welke activiteiten worden er georganiseerd ten behoeve van sportieve verplaatsing?
 - o Individuele versus groepsactiviteiten
 - o Wat voor mensen doen daar aan mee?
 - o Wie doen er niet mee?
- Sluit de fysieke omgeving aan op de behoefte die er vanuit activiteiten is?

2. ONDERWERPLIJST EXPERTINTERVIEWS

2.1. Beleidsmedewerker recreatieve beweging en actieve mobiliteit

Introductie van mijn onderzoek en achtergrond. Akkoord voor opname en anoniem gebruik van gegevens navragen. Benadrukken dat het interview gestopt kan worden op elk moment. De focus van dit interview ligt op recreatieve beweging en actieve mobiliteit.

Onderwerplijst:

- Waar houd je je allemaal mee bezig?
- Omgevingsvisie - Heeft gezondheidsbevordering prioriteit in de inrichting van het waterwingebied? Waar is dat aan te zien?
- **Hardware:**
- Welke elementen zijn er die recreatieve beweging stimuleren?
 - o Op wie zijn de elementen gericht, een zo groot mogelijke doelgroep of specifieke?
 - o Hoge kwaliteit (goede paden, voorzieningen etc) leidt tot meer gebruik. Is dat meegenomen in de inrichting?
- Welke elementen zijn er die transport door het park stimuleren?
 - o Voor wie zijn die elementen? Wandelaars alleen?
 - o Infrastructuur (afsnijdroutes, keuzes in routes, passageermogelijkheid) werkt stimulerend. Is dat er?
- **Software:**
- Zijn er activiteiten/interventies die recreatieve beweging stimuleren?
 - o Wat voor vormen zijn dat? Campagnes voor groepen, individuen? Begeleiding?
 - o Voor wie zijn die activiteiten? In het algemeen of een specifieke doelgroep?
 - o Is er voorlichting dat mensen het park kunnen gebruiken als recreatieve beweging? Hoe wordt er gecommuniceerd over die activiteiten?
- Zijn er activiteiten die transport door het park stimuleren?
 - o Wat voor vormen zijn dat? Campagnes voor groepen of individuen?
 - o Op wie zijn de activiteiten gericht? In het algemeen of een specifieke doelgroep?
 - o Hoe wordt er gecommuniceerd over de activiteiten? Is er een site? Een bord in het WWG?
- **Orgware:**
- Hoe is recreatieve beweging georganiseerd?
 - o Wordt er gemonitord en geëvalueerd wat de behoeften zijn van gebruikers?
 - o Hoe is het onderhoud geregeld? Wie verzorgt dat?
 - o Wat is de rol van gezondheid binnen de inrichting van het park? Wordt dat concreet gemaakt en zo ja, hoe?
 - o Hoe wordt de inrichting / behoud van het park gefinancierd?
 - o Worden burgers betrokken bij het nadenken over recreatieve beweging in het park?
- Hoe is actieve mobiliteit georganiseerd?
 - o Wordt er gemonitord en geëvalueerd wat de behoeften zijn van gebruikers?
 - o Hoe is het onderhoud geregeld? Wie verzorgt dat?
 - o Wat is de rol van gezondheid binnen beleid van de inrichting van het park als het gaat om actieve mobiliteit? Wordt dat concreet gemaakt en zo ja, hoe?
 - o Hoe wordt de inrichting / behoud van het park gefinancierd?
 - o Worden burgers betrokken bij het nadenken over recreatieve beweging in het park?

2.2. Beleidsmedewerker sportieve beweging en actieve mobiliteit

Introductie van mijn onderzoek en achtergrond. Akkoord voor opname en anoniem gebruik van gegevens navragen. Benadrukken dat het interview gestopt kan worden op elk moment. De focus van dit interview ligt op sportieve beweging en actieve mobiliteit.

Onderwerplijst:

- Waar houd je je allemaal mee bezig?
- Omgevingsvisie - Heeft gezondheidsbevordering prioriteit in de inrichting van het waterwingebied? Waar is dat aan te zien?
- **Hardware:**
- Welke elementen zijn er die sportieve beweging stimuleren?
 - o Op wie zijn de elementen gericht, een zo groot mogelijke doelgroep of specifieke?
 - o Op welke activiteiten zijn de elementen gericht?
 - o Faciliteiten EN stimuleren leiden tot meer gebruik. Is dat meegenomen in de inrichting?
- Welke elementen zijn er die transport door het park stimuleren?
 - o Voor wie zijn die elementen? Een zo groot mogelijke doelgroep of een specifieke?
 - o Infrastructuur (afsnijdroutes, keuzes in routes) werkt stimulerend. Is dat er?
- **Software:**
- Zijn er activiteiten/interventies die sportieve beweging stimuleren?
 - o Wat voor vormen zijn dat? Campagnes voor groepen, individuen? Begeleiding?
 - o Voor wie zijn die activiteiten? In het algemeen of een specifieke doelgroep?
 - o Is er communicatie over activiteiten? Hoe wordt erover gecommuniceerd?
- Zijn er activiteiten die transport door het park stimuleren?
 - o Wat voor vormen zijn dat? Campagnes/activiteiten voor groepen of individuen?
 - o Op wie zijn de activiteiten gericht? In het algemeen of een specifieke doelgroep?
 - o Hoe wordt er gecommuniceerd over de activiteiten? Is er een site? Een bord in het WWG? Of meer gefragmenteerd afhankelijk van de activiteit, zoals marathon?
- **Orgware:**
- Hoe is sportieve beweging georganiseerd?
 - o Wordt er gemonitord en geëvalueerd wat de behoeften zijn van gebruikers?
 - o Hoe is het onderhoud geregeld? Wie verzorgt dat?
 - o Wat is de rol van gezondheid binnen de sportieve inrichting van het park? Wordt dat concreet gemaakt en zo ja, hoe?
 - o Hoe wordt de inrichting / behoud van het park gefinancierd?
 - o Worden burgers betrokken bij het nadenken over sportieve beweging in het park?
- Hoe is actieve mobiliteit georganiseerd?
 - o Wordt er gemonitord en geëvalueerd wat de behoeften zijn van gebruikers?
 - o Hoe is het onderhoud geregeld? Wie verzorgt dat?
 - o Wat is de rol van gezondheid binnen de inrichting van het park als het gaat om actieve mobiliteit? Wordt dat concreet gemaakt en zo ja, hoe?
 - o Hoe wordt de inrichting / behoud van het park gefinancierd?
 - o Worden burgers betrokken bij het nadenken over recreatieve beweging in het park?

2.3. Beleidsmedewerker recreatieve beweging en sportieve beweging

Introductie van mijn onderzoek en achtergrond. Akkoord voor opname en anoniem gebruik van gegevens navragen. Benadrukken dat het interview gestopt kan worden op elk moment. De focus van dit interview ligt op recreatieve beweging en sportieve beweging.

Onderwerplijst:

- Waar houd je je allemaal mee bezig?
- Omgevingsvisie - Heeft gezondheidsbevordering prioriteit in de inrichting van het waterwingebied? Waar is dat aan te zien?
- **Hardware:**
- Welke elementen zijn er die sportieve beweging in het park stimuleren?
 - o Op wie zijn de elementen gericht, een zo groot mogelijke doelgroep of specifieke?
 - o Op welke activiteiten zijn de elementen gericht?
 - o Faciliteiten EN stimuleren leiden tot meer gebruik. Is dat meegenomen in de inrichting?
 - o Er is een voetbalveld en basketbalveld, maar dat zit op 1 veldje.
- Welke elementen zijn er die recreatieve beweging stimuleren?
 - o Op wie zijn de elementen gericht, een zo groot mogelijke doelgroep of specifieke?
 - o Hoge kwaliteit (goede paden, voorzieningen etc) leidt tot meer gebruik. Is dat meegenomen in de inrichting?
- **Software:**
- Zijn er activiteiten/interventies die sportieve beweging stimuleren?
 - o Wat voor vormen zijn dat? Campagnes voor groepen, individuen? Begeleiding?
 - o Voor wie zijn die activiteiten? In het algemeen of een specifieke doelgroep?
 - o Is er communicatie over activiteiten? Hoe wordt erover gecommuniceerd?
- Zijn er activiteiten/interventies die recreatieve beweging stimuleren?
 - o Wat voor vormen zijn dat? Campagnes voor groepen, individuen? Begeleiding?
 - o Voor wie zijn die activiteiten? In het algemeen of een specifieke doelgroep?
 - o Is er voorlichting dat mensen het park kunnen gebruiken als recreatieve beweging? Hoe wordt er gecommuniceerd over die activiteiten?
- **Orgware:**
- Hoe is sportieve beweging georganiseerd?
 - o Wordt er gemonitord en geëvalueerd wat de behoeften zijn van gebruikers?
 - o Hoe is het onderhoud geregeld? Wie verzorgt dat?
 - o Wat is de rol van gezondheid binnen de sportieve inrichting van het park? Wordt dat concreet gemaakt en zo ja, hoe?
 - o Hoe wordt de inrichting / behoud van het park gefinancierd?
 - o Worden burgers betrokken bij het nadenken over sportieve beweging in het park?
- Hoe is recreatieve beweging georganiseerd?
 - o Wordt er gemonitord en geëvalueerd wat de behoeften zijn van gebruikers?
 - o Hoe is het onderhoud geregeld? Wie verzorgt dat?
 - o Wat is de rol van gezondheid binnen de inrichting van het park? Wordt dat concreet gemaakt en zo ja, hoe?
 - o Hoe wordt de inrichting / behoud van het park gefinancierd?
 - o Worden burgers betrokken bij het nadenken over recreatieve beweging in het park?

4. ONDERWERPLIJST GEBRUIKERINTERVIEWS

Introductie van mijn onderzoek en achtergrond. Na bevestiging dat respondent minimaal maandelijks het park gebruikt, akkoord op vragen en audio opname heeft vragen en gebruik van gegevens. Benadrukken dat het interview gestopt kan worden op elk moment en dat gegevens anoniem worden gebruikt. De focus van dit interview ligt op de beleving van beweegvriendelijkheid. Nadruk leggen op dat onderzoek in samenwerking is met gemeente, niet in opdracht van de gemeente.

- Welke activiteiten doet u zoal in het park, rondom beweging?
 - o Interviewer: bepalen of het gaat om recreatief bewegen / sportief bewegen / actieve mobiliteit.
- Hoe ervaart u de fysieke elementen, in het kader van beweegvriendelijkheid?
- Hoe ervaart u de aangeboden activiteiten en de communicatie over deze activiteiten, in het kader van beweegvriendelijkheid?
- Hoe ervaart u de organisatie van het park, in het kader van beweegvriendelijkheid?
- Zou u het park omschrijven als beweegvriendelijk? Waarom?

5. CODEBOOM EXPERTINTERVIEWS

Code	Beschrijving
<p>Hardware</p> <ul style="list-style-type: none"> - Algemeen - Directe factoren <ul style="list-style-type: none"> o Actieve mobiliteit o Recreatief bewegen o Sportief bewegen - Indirecte factoren <ul style="list-style-type: none"> o Actieve mobiliteit o Recreatief bewegen o Sportief bewegen - Overig 	<p>Quotes waarin hardware een rol speelt. De onderverdeling is gebaseerd op directe of indirecte factoren en per factor het type beweging. In het geval dat hardware in het algemeen werd besproken, is de code 'algemeen' eraan gekoppeld. Ook is de categorie 'overig' toegevoegd, voor overige interessante zaken.</p>
<p>Software</p> <ul style="list-style-type: none"> - Algemeen - Directe factoren <ul style="list-style-type: none"> o Actieve mobiliteit o Recreatief bewegen o Sportief bewegen - Indirecte factoren <ul style="list-style-type: none"> o Actieve mobiliteit o Recreatief bewegen o Sportief bewegen - Overig 	<p>Quotes waarin software een rol speelt. De onderverdeling is gebaseerd op directe of indirecte factoren en per factor het type beweging. In het geval dat software in het algemeen werd besproken, is de code 'algemeen' eraan gekoppeld. Ook is de categorie 'overig' toegevoegd, voor overige interessante zaken.</p>
<p>Orgware</p> <ul style="list-style-type: none"> - Algemeen - Directe factoren <ul style="list-style-type: none"> o Actieve mobiliteit o Recreatief bewegen o Sportief bewegen - Indirecte factoren <ul style="list-style-type: none"> o Actieve mobiliteit o Recreatief bewegen o Sportief bewegen - Overig 	<p>Quotes waarin orgware een rol speelt. De onderverdeling is gebaseerd op directe of indirecte factoren en per factor het type beweging. In het geval dat orgware in het algemeen werd besproken, is de code 'algemeen' eraan gekoppeld. Ook is de categorie 'overig' toegevoegd, voor overige interessante zaken.</p>
<p>Overig</p>	<p>Alle overige quotes die van belang kunnen zijn die los staan van de andere quotes.</p>

6. CODEBOOM GEBRUIKERINTERVIEWS

Code	Beschrijving
Hardware <ul style="list-style-type: none">- Algemeen- Directe factoren<ul style="list-style-type: none">o Actieve mobiliteito Recreatief bewegeno Sportief bewegen- Indirecte factoren<ul style="list-style-type: none">o Actieve mobiliteito Recreatief bewegeno Sportief bewegen- Overig	Quotes waarin hardware een rol speelt. De onderverdeling is gebaseerd op directe of indirecte factoren en per factor het type beweging. In het geval dat hardware in het algemeen werd besproken, is de code 'algemeen' eraan gekoppeld. Ook is de categorie 'overig' toegevoegd, voor overige interessante zaken.
Software <ul style="list-style-type: none">- Algemeen- Directe factoren<ul style="list-style-type: none">o Actieve mobiliteito Recreatief bewegeno Sportief bewegen- Indirecte factoren<ul style="list-style-type: none">o Actieve mobiliteito Recreatief bewegeno Sportief bewegen- Overig	Quotes waarin software een rol speelt. De onderverdeling is gebaseerd op directe of indirecte factoren en per factor het type beweging. In het geval dat software in het algemeen werd besproken, is de code 'algemeen' eraan gekoppeld. Ook is de categorie 'overig' toegevoegd, voor overige interessante zaken.
Orgware <ul style="list-style-type: none">- Algemeen- Directe factoren<ul style="list-style-type: none">o Actieve mobiliteito Recreatief bewegeno Sportief bewegen- Indirecte factoren<ul style="list-style-type: none">o Actieve mobiliteito Recreatief bewegeno Sportief bewegen- Overig	Quotes waarin orgware een rol speelt. De onderverdeling is gebaseerd op directe of indirecte factoren en per factor het type beweging. In het geval dat orgware in het algemeen werd besproken, is de code 'algemeen' eraan gekoppeld. Ook is de categorie 'overig' toegevoegd, voor overige interessante zaken.
Overig	Alle overige quotes die van belang kunnen zijn die los staan van de andere codes.

7. OVERZICHTSTABEL GEVONDEN RESULTATEN

	Beoogde ruimte		Beleefde ruimte	
	Directe factoren	Indirecte factoren	Directe factoren	Indirecte factoren
Recreatief bewegen	Openbare groene plekken Routes en paden Speelplek Activiteiten Communicatie Onderhoud en beeler Evaluaties en monitoring Beleid en visie	Sociale veiligheid Fysieke veiligheid Esthetiek Connectiviteit Infrastructuur Gebruik leidt tot gebruik	Openbare groene plekken Routes en paden Activiteiten Communicatie Onderhoud en beheer Evaluaties en monitoring	Sociale veiligheid Fysieke veiligheid Esthetiek Connectiviteit Infrastructuur Gebruik leidt tot gebruik
Actieve mobiliteit	Routes en paden Beleid en visie Beheer en onderhoud	Sociale veiligheid Fysieke veiligheid Esthetiek Connectiviteit Infrastructuur	Routes en paden Beleid en visie Beheer en onderhoud	Esthetiek Connectiviteit Infrastructuur
Sportief bewegen	Routes en paden Sportaccommodatie Openbare groene plekken Activiteiten Communicatie Beheer en onderhoud Eigenaarschap en financiën Evaluaties en monitoring	Sociale veiligheid Fysieke veiligheid Esthetiek Connectiviteit Infrastructuur	Routes en paden Openbare groene plek Activiteiten Communicatie Beheer en onderhoud Evaluaties en monitoring	Esthetiek Connectiviteit Infrastructuur

Universiteit
Utrecht

**OVER
MORGEN**

